

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 27



Kad je došla mećava...

H. S. SHARON

KAD JE DOŠLA MEĆAVA

»Laso« Nova serija 1974.

Urednik: Ladislav Vračkalić

Preveo: Julije Knežević

«Laso» — Izdavač. OOUR izdavačke djelatnosti «Vjesnik», Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG «Vjesnik», Zagreb. Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2864/1-1972. od 22. VI 1972.

Bil Jackson bežumno je skliznuo iz kruga osvijetljena vatrom i skotrljao se u grmlje. Osjetio je noćnu hladnoću što je sada, u jesen, bockala poput oštarih iglica. Osluškiavao je, ali nije čuo ništa osim šuma vjetra. Vatra je nekoliko puta tiho zapucketala, a iskre poletjele prema nebu i odmah se ugasile.

Zar se prevario? Pogledao je naokolo, pogledima je pokušavao probiti tminu. Ništa! Nikakvog pokreta, nikakvog šuma.

Odjednom je nešto oštro prasnulo, kao da je čizma nagazila na suhu granu. A onda opet tišina. Bil je u tom trenutku znao da se nije prevario. Oni su mu još uvijek za petama i sada očito žele stvar privesti kraju. Zapalivši veliku vatru, on je postupio suprotno njihovim planovima. No oni to, čini se, nisu primijetili.

Neko je ključnuo zatvaračem i odmah zatim Bil Jackson ugleda neku priliku u grmlju. Još dok je razmišljao da li da posegne za koltom, na grlu cijevi pojavio se crveni jezičac, začuo se prasak, i tane se zviždukom završi u gunjevima što ih je Bil upravo umjetnički bio savio, tako da je izgledalo da se pod njima nalazi čovjek. Pričekao je dok se ne pojave sva trojica.

No to se nije dogodilo. Nestao je čak i onaj jedan... kao da ga je zemlja progutala.

— Hajde! — zagundao je jedan glas.

— Jesi li ga pogodio?

— Da.

— Onda se ne moramo žuriti. Pogledajmo! Zar ga se još uvijek bojiš, Mike?

— N... ne, — promucao je prvi glas oklijevajući.

— Onda pogledaj! A ja ću potražiti njegovog konja. Nigdje ga ne vidim.

Jackson se zavukao dublje u grmlje. U daljini se začu zavijanje vuka.

— Prokletstvo! — vikne prvi. — Rode, prevario nas je!

Bil se uspravio u grmlju. Tada je primijetio kako s druge strane nestaje jedan čovjek. Tane iz njegovog kolta zazviždalo je za njim, a onda se začuo krik.

— Pogodio me je! — viknuo je prvi glas. — Dovraga, prevario nas je.

Bil skoči preko vatre, spotakne se o sedlo i ispruži se po tlu.

Dva su hica pala istovremeno. Zeravica iz vatre razletjela se na sve strane.

A onda je Jackson opet bio na nogama. Dok je trčao kroz grmlje čuo je topot kopita. Dva jahača, kojima se s lijeva pridružio i treći, pretvorili se u sjene. Dva je puta opalio za banditima, a onda spusti oružje iz kojega se pušio dim.

Bil je sve to zamislio malo drugačije. Ponadao se da će sva trojica ući u krug svjetla. Tada bi im mogao lako prići s leđa, tada bi saznao zbog čega su danima slijedili njegov trag...

Topot kopita zanijemio je negdje u daljini, tišinu je tek tu i tamo prekidalo zavijanje gladnoga vuka a pri naletu vjetra iz vatre bi uz pucketanje poletjele iskre.

Bil je popravio sedlo i legao. Čvrsto se uvio u kratak kaput i pokrio gunjem. Bio je uvjeren da se ove noći više neće vratiti. Ali, negdje će ga, zacijelo, dočekati, jer nešto od njega žele. Bil nije vjerovao da su to

razbojnici kojima je do novca što ga je nosio u džepu. Jer, novaca je imao prilično malo, premalo za takvu tvrdoglavost kojom su ga pratili:

* * *

Kad je ispred Powder Rivera ugledao grad, hladan se vjetar spuštao sa sjevera. Cijeli je grad bio u oblaku prašine i Jackson se upita kako oni ljudi tamo mogu disati.

Polako je napredovao. Izgubio je trag one trojice. Možda su to doista bili samo razbojnici koji su najzad napustili svaku nađu.

Kuće su ubrzo postale veće, i Bil konačno uđe u glavnu ulicu. S lijeve strane pojavila se ograda, a iza nje veliko dvorište sa stajom na desnoj strani. Unatoč prašini, s ploče je razabrao da se staja može unajmiti. Sjahao je, uveo konja u staju i htio skinuti prašinu s očiju, kad začuje neki šum. Strelovito se baci potrbuške i primijeti slabi plavkasti sjaj.

Jeka se raširila stajom i uznemirila konje. Bil se otkotrlja i udari o zid. Začuo je psovku, a onda je opet uslijedio hitac; tane se zarilo iznad Bila u zid.

Skočio je i bacio se u slamu ispred boksova. Opet je pao hitac. Bil se okrenuo u slami i našao na leđima u širokom stajskom hodniku. Ugledao je neko lice, učini mu se poznatim, povuče kolt i opali.

Njegovo je tane pronašlo cilj i odbacilo ga o stijenu boksa u kojem se sakrio. U tom je trenuku Bil već znao da je to Mike Russell, čovjek kojega je prije dvije godine uhvatio u Kansasu. Istovremeno s njime još su dvojica otputovali u zatvor. Bil se također sjetio da je i prošle noći netko izgovorio ime Mikea.

Kad je jeka posljednjeg hica utihla u staji, Mike Russell se stropoštao na pod poput vreće.

Bil pogleda prema svom konju koji je pobjegao u dvorište, no tada se začuje kašalj i okrene se. Kolt mu je još uvijek bio u ruci.

Pred njime se našao momak koji je čistio staju. Na licu mu je titrao zbunjeni izraz i polako je dizao ruke.

— Oborio me, — rekao je čovjek. — Tek me je pucnjava osvijestila. Vjerujte mi, nemam nikakve veze s time. Ova trojica došli su u grad prije dva sata. Liječniku su već zaprijetili smrću ako odbije da previje Russella.

Bil ponovo napuni revolver i stavi ga u korice.

— U redu, — progundao je. — No odakle vam je poznato njegovo ime? Zar se predstavio?

— Ne. Poznajem ga. A i one druge. Iz ovoga su kraja. Ljudi su odahnuli kad su nestali prije dvije godine. Kad su otišli iz Wilson Cityja svi su poželjeli da ih vrag odnese zauvijek.

— A gdje su druga dvojica?

— Preko, u salunu. Bilo bi najbolje da odete odavde. Uvijek su bili čvrsto povezani.

— Da, zajedno su pobjegli iz zatvora. Njihovom boravku ovdje nema drugog objašnjenja...

— Odakle su pobjegli?

— Iz zatvora...

* * *

Rod Felton, divlji momak srednje visine, star oko dvadeset i osam godina, gurnuo je svoju čašu preko šanka pogledao svog druga, Ola Batesa i kimnuo mu.

— Učinilo mi se da je to bio neki drugi tip, Rode.

Rod Felton se okrenuo i pogledao prema vratima. Napolju se od prašine, nije ništa vidjelo.

— Drugi tip? — upitao je. — Misliš li da možeš nekoga prepoznati na udaljenosti od staje dovde?

— Ne znam, učinilo mi se. Ponekad pomišljam da bi možda bilo bolje da ga zaboravimo. Prejak je za nas. Tako je bilo i u Kansasu...

— Glupost... iznenadio nas je kad više nismo računali s tim da nas netko slijedi.

— Ipak, znali smo da pravi čuda!

— Prestani s glupostima! — zagundao je Felton. — Ako ga Mike nije sudio mi ćemo to učiniti. Doći će sasvim sigurno, Mikea se sigurno dobro sjeća. Hajde, momče, natoči još po jednu!

Barmen posluša. Ruke su mu drhtale, a po licu su mu izbile crvene mrlje.

— Jesi li htio nešto reći? — upitao ga je Felton.

— Vaš bi se otac u grobu okrenuo kad bi znao što je od vas postalo! — procijedi barmen.

— Zaista? — naceri se Felton. — Možda ste me htjeli obavijestiti da je mrtav? To znam, sestra mi je pisala.

— Sestra?

— Da, Zar nikada nije rekla da zna gdje sam proveo posljednju godinu?

— Ne.

— To joj je i slično. Bojala se za svoj dobar glas. Bio sam u zatvoru, u Kansasu. A sada će to saznati svi u gradu...

— Umukni! — propišta Ol Bates — Čuješ li?

Felton je neko vrijeme osluškivao, a onda strese glavom. — Ne izvrći, Ol! — upozorio ga je.

— Da ga je Mike sredio već bi bio ovdje...

— Svejedno! No kako je s viskijem? Treba li tek da se ispeče?

Barmen je brzo napunio čaše, a onda ih gurnuo preko šanka. Dok je Felton pozicao za čašom, s vrata se začuje glas: — Nadam se da ćeš to moći i platiti, Feltone!

Ruka Roda Feltona se otvorila i čaša se razbila na tlu. On i Bates okrenuli su se istovremeno, a onda su stali zuriti u čovjeka na stražnjim vratima. Bio je to Bil Jackson.

— Eto, vidiš! — procijedio je Bates premuklim glasom.

— Hajde, ne uzbuđuj se, Mike je i jučer imao slab dan. Živio, Jacksone. Već sam bio pomislio da nećeš doći u grad. No, nije li lijepo s naše strane što smo te pratili od Cheyenna?

— Lijepo, Feltone! No, sada ću ja vas otpratiti do zatvora u Kansasu. Odande ste pobjegli, zar ne?

Felton se nasmiješi. — A što si mislio? Dakako da nas nisu otpustili! Ola bi možda čak i objesili kad bi im ponovo dopao šaka. On je...

— Zaveži! — zagrmio je Ol. — Što se to njega tiče!

Felton slagne ramenima. — Dobro, ostavimo to. Drago mi je da si još živ, Jacksone. Zapravo i moraš saznati zašto nam je toliko stalo do tvoje smrti.

Znaš li ti kako je to provesti cijelu godinu u ušljivoj ćeliji, iznositi kible, vaditi žiske iz jela i jedva vidjeti sunce?

— To zaista ne znam, ali znam da drugo niste ni zaslužili.

— To ti ne možeš ocijeniti. Iz banke smo uzeli samo ono što bi se inače smrznulo u blagajni.

— I pazili smo da nitko ne bude oštećen, — brzo je dodao Ol Bates.

— Da, tako je, Jacksone. Samo smo pomogli siromašnima. Novac je pripadao željezničkoj kompaniji Raspitali smo se. Znaš li što su akcionari radili tim novcem? Posuđivali su ga uz zelenaške kamate, i to doseljenicima koje su slali tamo gdje su kasnije gradili nove linije. A kako doseljenici nikada nisu mogli skupiti mjenice, kompanija bi se ponovo dočepala zemlje koju su doseljenici već obradili. Prema tome, željeznicu nisu mogle snaći nikakve teškoće. Ona je mogla prodati zemlju i po drugi put, i to za mnogo veće novce. A mi smo je samo spriječili u tom zločinu.

— Jesi li to rekao sucu? — upitao ga je Bil.

— Naravno! No njemu je i samome predobro išlo, tako da me nije mogao shvatiti. Ili nije htio.

— Možda bih i ja pokušao shvatiti da si nešto drugo započeo s novcem. No, na što si ga potrošio?

— Podijelio sam nešto novca konobarima i djevojkama, — nacerio se Felton. — I to su ljudi!

— Dakle, nisi mislio na jadne doseljenike?

— Još ne. Dobro znaš da smo imali više od polovine novca!

— No drugu polovinu ubrzo ste potrošili, — nacerio se Bil. — Pričaj što želiš, no mene time ne možeš prevariti.

— I ne namjeravam. Hoću samo da znaš kako ja gledam na cijelu tu stvar. I kako je to biti zatvoren zajedno s ubojicama!

Bil se pomaknuo malo ulijevo da bolje vidi Batesa. Odmah je zapazio nesigurnost na Feltonovom licu; sada je znao da su njegove riječi bile samo prijava trik kojim je htio nešto prikriti.

Felton podigne čašu i okrene se barmenu.

— Natoci!

Barmen ga posluša, Felton uzme čašu i zakorači udesno. Bili je s revolverom u ruci pratio svaki njegov pokret.

— Ostan! tamo, Bates, i skini pojas! Sada ćemo svi trojica u Kansas.

— U Cheyennu smo čuli da si napustio posao, — rekao je Felton. — Je li to točno?

— Da.

— Pa zar te ta stara priča još uvijek zanima?

— Zapravo i ne, no ipak ćemo u Kansas. Bates, još uvijek nisi otkopčao pojas!

Bates je pogledao Feltona, a onda posegne za kopčom svog pojasa.

— Ta nećeš to valjda uraditi, Ol? — upita ga Felton otpivši gutljaj. — Ne moraš se bojati. On ne puca ako nemaš svoje željezo u ruci. Zar ne, Jackson?

— Pucat ću ako Ol ne skine pojas. I to u nogu, Bates. U Kansasu to možeš ispričati sucu.

— Nećeš me odvesti u Kansas! — uzviknuo je Bates i bacio se u stranu. Odmah je pala i jedna stolica.

I barmen je nešto uzviknuo. Ni Felton više nije stajao za barom. Poletio je zrakom, a iznad njega prozviđa Bilovo tane.

Ispod jednog stola pojavio se plameni jezičac na grlu cijevi. Tane je prosviralo pored Bilovog uha, a onda skinulo žuku na susjednom zidu. Bili se bacio na pod i pripucao. Kad je začuo brze korake, ustao je. Usplo je još zapaziti njihanje vratiju.

— Felton! — prostenjao je barmen. — Pobjegao je.

Sada se začulo krkljanje. Bili je odgurnuo jedan stol i ugledao Batesa s mrazom krvi na ustima. Duboko u njegovim očima već se nazirala smrt.

— Uvijek... uvijek sam mu govorio... — prošaptao je Bates. — No on... on je ludak... Kad smo pobjegli iz zatvora, ja sam još onome razbio lubanju...

— Gotov je! — rekao je barmen, nakašljavši se.

Bili je pošao prema vratima i izašao. Napolju nije bilo nikoga.

— Zar je ovaj grad mrtav? — upitao je barmena. — Postoji li ovdje šerif?

— On je prilično star čovjek!

Bili je već htio otići, kad začuje topot kopita. Ali, jahača nije mogao vidjeti.

— Tamo, iza kuća... — s olakšanjem je rekao barmen. — Bježi...

Bili se okrenuo i vratio u salun. Još je jednom pogledao Batesa.

— Obavijesti mrtvozornika, ako postoji! — rekao je barmenu.

Jackson pogleda sitnog, pognutog čovjeka sa zvijezdom što ju je, zacijelo, izrezao iz neke linnenke. Patu Martinu je bilo gotovo šezdeset godina. Bio je to čovjek kojemu je doista bio potreban mir.

— Preklinjem vas, napustite ovaj grad! — rekao je Martin. — Mrzim Feltona, vjerujte mi. No, protiv njega smo nemoćni. A on će se vratiti da bi učinio nešto zlo. Najzad, Wilson City je samo jedna postaja na vašem putu, Jackson. Vi ste ionako htjeli dalje, zar ne?

— Dakako, no nadao sam se da ću se ovdje malo odmoriti.

— Vjetar je već oslabio, — gundao je šerif. — Za tri sata pijesak se više neće podizati! O, dobro ja poznajem jesenje oluje Vyominga.

— U redu, idem, — najzad je pristao Bili, bacio novac na šank i izašao. Primijetio je da je vjetar oslabio ali je još uvijek u zraku bilo pijeska.

Bili se sjetio da je htio odvesti Feltona u Kansas, no sada je promijenio odluku. Ne, neće ga tražiti, pomislio je. Ne tiče me se!

Momak u staji zbunjeno ga je pogledao.

— To je ipak najbolje za vas i za ovaj grad! — ustvrdio je. — Kako se zapravo osjećate?

— A kako bi trebalo da se osjećam?

— Ipak, za svega sat vremena ustrijelili ste dva čovjeka, a pri tome se ipak nešto mora osjećati!

Bili slegne ramenima. Izveo je konja iz staje i popeo se u sedlo. Kad je izjahao iz grada sjetio se da je htio upitati za nekog ranca. No, tada pomisli da u to doba godine ionako ne bi našao posla.

Jahao je preko brda i nadao se da jaši prema sjeveru. Nije mogao biti siguran, jer je pred sobom vidio samo prašinu. Oči su ga već pekle od pijeska. Znao je da ni Feltonu ne bi bilo lako vrebati ga po takvu vremenu. Ako se sretnu bit će to čisti slučaj.

Najzad je sjahao i skinuo sedlo s konja. Doista, bilo bi besmisleno jahati dalje, i pri tom se možda neprestano vrtjeti u krugu, jer je nevjeme onemogućavalo svaku orijentaciju.

II

Narednog jutra nebo je bilo modro, a ledeni vjetar sa sjevera sasvim je prestao. Bil Jackson nije dugo jašio kad ugleda neki ranč. Nije ni znao koliko se bio udaljio od Wilson Cityja, ni zašto je krenuo prema sjeveru. Zimu bi ipak bilo ugodnije provesti na jugu.

Bil se polako približavao kućama. U dvorištu je vidio nekoliko ljudi, primijetio djevojku koja je iz glavne zgrade izašla na verandu. Za njom je pošao i neki muškarac. Moglo joj je biti dvadeset i pet godina, imala je tamno-kestenjastu kosu, a u šarenoj haljini djelovala je neobično vitko. Muškarac je mogao biti Bilovih godina. Na sebi je imao uredno crno odijelo, a ispod kaputa je blistao srebrom optočeni pojas. Visok i vitak čovjek širokih ramena.

Bil zaustavi konja ispred ljudi u dvorištu. Jedan od momaka se nacerio i zabacio šešir na vrat.

— Izgleda gotovo kao kauboj! — reče pijunuvši u pijesak. — Što misliš, Jesse?

— Da, — otegnuo je drugi. — Očito je izgubilo posao i sada se nada drugome.

— Što želite, stranče? — javila se sada djevojka.

Bil je podigao pogled. Djevojka ga je očito zbunila.

— Ona je naš šef, — objasni mu prvi momak.

— Zovem se Jackson, gospođo.

— Još je uvijek gospodica, — nacerio se kauboj.

— Doista si ispričao, Earl! — doviknula mu je djevojka.

Bil projaši pored kauboja prema verandi. Djevojka je doista bila i više nego lijepa. Učinilo mu se da onog momka iza djevojke poznaje. No, odakle?

— Tražite li možda posao? — upitala ga je djevojka.

— Ne, sasvim sam slučajno došao ovamo. U prolazu sam. Nisam uopće znao za taj ranč.

— Ako ste gladni, sjašite! U kuhinji ćete dobiti doručak.

— Hvala, gospodice! — Bil je ponovo pogledao momka u crnom. Nalikovao je na kockara.

Djevojka se okrenula i pošla u kuću, no na pragu je zaustavi Earl: — Još se uvijek nismo složili, gospodice. Kako ćemo?

— To je vaša stvar, — uzvratila mu je. — Ako baš želite otići, sretan vam put!

— Nikome ne bismo htjeli ležati na džepu, — rekao je Earl i iskosa pogledao Jacksona. — Dajte nam vreću hrane, i mi odlazimo. Ne nademo li ništa na Frenč Kriku, u proljeće ćemo se opet upisati u vašu knjigu gostiju.

— Kuhar će vam dati sve što je potrebno, — rekla je djevojka i ušla u kuću.

Earl je sada prišao Bilovom konju i uhvatio ga za uzde. Bil sjaši.

— Poći ćemo u Crna Brda, — rekao mu je kauboj. — Besmisleno je sada ostati ovdje. Pet ljudi sasvim je dovoljno da stado održi na okupu. U Brdima ima zlata.

— Stara je to priča, — uzvratio je Bil. — Jednom sam bio tamo, prije dvije godine. I nikada se više neću onamo vratiti.

Kauboj je također ušao u kuću i Bil ponovo pogleda šutljivog momka u crnom odijelu.

— Ja upravljam ovim rančom, Jackson. Zovem se Ken Arlin.

— Lijepo! A gdje je kuhinja?

— Pođite za Earlom. Zadnja vrata lijevo.

Bil je svezao konja. Kad se htio popeti na verandu na ramenu osjeti Arlinovu ruku. Zastao je, i tek je sada primijetio da oči tog čovjeka sjaje hladnoćom brušenog čelika.

— Da?

— Ne vjerujem da niste znali za taj ranč. Nitko u to doba godine ne jaši na sjever, osim lovaca koji love krznaše ili pak onih koje je uhvatila zlatna groznica. I jedni i drugi su ludaci, a vi mi ne nalikujete na ludaka, Jacksone.

— Čudi me što to niste rekli Earlu, — reče Bil.

— Iz taktičkih razloga. Zimi je ovdje beskoristan. No, požurite s tim doručkom!

Bil prođe pored njega, no tada ga Arlin pozove: — Jacksone!

Bil je zastao i okrenuo se.

— Da?

— Cijelo sam vrijeme razmišljao o tome gdje sam čuo vaše prezime. Jeste li vi onaj Jackson koji je radio za Union Pacific?

Prije nego je Bil mogao odgovoriti, ugledao je djevojku kako izlazi iz kuće. Sutke je zurila u njega, kao da napeto očekuje odgovor na Arlinovo pitanje.

— Nisam pretpostavljao da je i ovdje poznato moje ime, — polako je otezao Bil. — Da, ja sam taj Jackson. No zbog čega vas to zanima?

— Tako... možda ćete to saznati kasnije, — uzvratio je Arlin, okrenuo se i pošao verandom.

Bil se sada okrenuo prema djevojci; htio je proći pored nje da bi najzad dospio do kuhinje, no zbog njezina je pogleda osjećao kao da su mu čizme čavlima pribijene za pod verande.

— Zašto vas je to prestrašilo? — upitao je zbunjeno. — Nikada nisam bio ovdje, i ne poznajem vas. Zar se o meni nešto...

— Nipošto, — odmah ga je prekinula. — Posrijedi je nešto drugo. No...

Sada se Earl vratio iz kuhinje s velikom kožnatom vrećom na ramenu. Zastao je pred djevojkom, pružio joj svoju grubu ruku.

— Dakle, — započeo je, — u proljeće ću biti bogat ili će me odnijeti vrag. Ne ostvari li se ništa od toga, trazit ću se ovamo!

— U redu, Earl. Mnogo sreće! — uzvratila mu je djevojka.

Earl pogleda Bila. — Tvoje jelo je već na stolu. Razmisli... naš trag ćeš lako pronaći.

Bil je kimmuo, iako je znao da nikada neće poći za njima. Earl je izišao, a Bil pogleda djevojku.

— Hitjeli ste još nešto reći kad je Earl naišao. Sto?

— Ništa... baš ništa! — rekla je djevojka stresavši glavom.

Bil je pošao prema vratima kuhinje.

* * *

Wes Lukas, kuhar, ponekad Mječnik i djevojka za sve, stavi na stol tiganj s prženim jajima i slaninom. A pored toga i kukuruzni kruh.

— Sjedni! — rekao je Bilu gundavim tonom.

Pogledao je Lukasa koji je na glavi imao dinju od koje se nije ni u snu odvajao; tako je barem izgledao njegov šešir.

— Earl je glupan! — progunda kuhar. — Lani je došao iz Teksasa. Objašnjavao sam mu da su brda zimi zasuta snijegom, da su prava stupica za ljude koji dopiju tamo. No, ne vjeruje mi.

Bil dohvati komad slanine i gurne ga u usta. — Izvršna je! — prizna glasno.

— Znam kako kuham. No znaš li ti gdje se nalaziš?

— Kako to misliš?

— Prije jedne godine vidio sam te u Cheyennu. Dotjerali smo stoku na željeznicu. Tada si uhvatio tri bandita. Jedan od njih zvao se Rod Felton. Pa, zar ne znaš tko je vlasnik ove zemlje?

— Jučer su mi rekli u Wilson Cityju. Zašto pitaš?

— Jer sam slutio da to ne znaš. Otkako je umro njezin otac, djevojka je ovdje šef. Zove se Mandy Felton.

Bil je polako odložio nož. Sada je znao sve. Odjednom na leđima osjeti strujanje zraka. Tek se sada sjetio da je, ulazeći u kuhinju, primijetio vrata na mjestu odakle je sada puhalo.

Wes Lukas se nekako ukočio, dok su mu se na čelu pojavile graške znoja. U istom trenu Bil osjeti pritisak nekog predmeta u leđa. Začuo je i glasan smijeh.

— Slutio sam da ćeš doći ovamo, — rekao je Rod Felton stojeći iza Bilovih leđa. — Ovaj ranč je najbliži Wilson Cityju. Ne miči se, Jacksone. U ruci držim pušku koja će začas prasnuti! A

ti, kuharu, zaveži i sjeti se da Mandy nije ovdje šef, već ja!

Napolju se začuo topot kopita. Bil je kroz prozor ugledao kako Earl i još četvorica napuštaju ranč.

— U zatvoru se pričalo da đavo ne voli pohlepne ljude, — nastavio je Rod iza Bilovih leđa, — Navodno, baca ih u živu vatru. I ti ćeš uskoro tamo!

— Rode, tvoj otac... — pokušavao je Lukas.

— Zaveži! Moj otac je mrtav! — uzvрати Rod. — Jacksone, jučer sam ti sve objasnio. Sada odlaziš!

Bil se poput munje bacio u stranu. Još nije ni pod dotaknuo, kad je začuo prasak. Neka zdjela se razletjela u tisuću komadića. Prije nego je Rod ponovo podigao pušku, Bil odskoči i potegne oružje.

— Odbaci pušku! — zarežao je prema Rodu. — Nisam te tražio, no sada ne mogu drugačije. Odbaci pušku!

Rod se vidljivo trznuo i odbacio pušku; sada je, čini se, uvidio koliko je razjario Bila.

— Previše si pričao, Rode. Šteta! Sada ću te odvesti u Cheyenne.

Na hodniku su se začuli koraci, Arlin i djevojka pojavili su se istovremeno.

— Htio je ubiti Jacksona, i to s leđa, — rekao je kuhar. — I sam se pitam, gospodice, kako to da je vaš brat takav.

Mandy je stisnula usne. Arlin je izgledao kao da ne zna što da započne u ovakvoj situaciji.

— Zao mi je, gospodice, — promrm-ljao je Bil. — Vi zacijelo sve znate.

— Ništa nisam znala, — rekla je tiho Mandy.

— Sve dok niste saznali moje ime!

— Da, a onda je bilo prekasno. Rode, zašto si opet došao na ranč?

— Jer je čuo da mu je umro otac, — rekao je kuhar.

— Ti se ne slažeš s time da me on odvuče odavde, zar ne, Mandy?

— Sudac ga je osudio. — rekao je Bil. — A on je pobjegao. Molim vas, gospodice, da mi ne pravite teškoća.

Djevojka je stresla glavom, odito se borila sa suzama. Odjednom se okrenula i otrčala.

— Donijet ću vam uže, Jacksone, — rekao je Arlin i izišao.

Rod opsuje, poleti naprijed i šakom pogodi u lice Bila koji zatetura. Rod zakorači i pokuša mu oteti revolver, no tada ga Bil udarcem ljevice pribije uza zid. U tom trenutku ušao je Arlin i dobio Lukasu kožnati remen.

— Učini to ti, Wes, — rekao je. — Vještiji si.

Lukas dohvati remen.

— Odsjedit ćeš svoju kaznu, — progundao je. — Možda ćeš onda biti drugačiji. Mandy ti neće oteti nasljedstvo. Ono što je stekao vaš otac, ona će sačuvati bolje nego ti. Hajde, okreni se!

* * *

Bil je izišao na verandu. Bilo je toplije. Ugledao je Arlina oslonjenog o stub. I ne okrenuvši se upravitelj mu reče:

— Dakle, odvest ćete ga u Kansas, zar ne?

— U Cheyenne, Arline.

— Priča se da ste vi vraški momak, Jacksone. Možda ste vi doista čovjek koji može odvesti zatvorenika nekoliko stotina milja. Rod je sinoć dočao ovamo. Njegova je sestra mislila da je još uvijek u zatvoru. Za nju je to težak udarac, i zbog toga sam se ponadao da ćete otići. Inače, doista nemam ništa protiv vas...

Arlin je htio još nešto reći, no tada se pojavila Mandy, prilično blijeda. Bil i Arlin su se sporazumjeli pogledom.

— Kada ćete napustiti ranč? — upitala je.

— Još ovoga sata, gospodice.

— Kažite, Jacksone, imate li na to pravo? — umiješao se Arlin. — Sada ste samo običan građanin.

— Da, ali od svakoga se traži da pomaže u održavanju reda i svatko može Roda odvesti tamo gdje mu je mjesto.

— Je li za Roda raspisana nagrada? — upitao je Arlin i ironično se nasmiješio.

— Ne znam. I savjetujem vam da ne budete jasniji.

— U pravu je, — uplela se djevojka. — Njegova je dužnost da Roda odvede na jug. No, ostanite do jutro. Potrebno je da se ispravate, vidim to na vama.

Htjela bih da stignete na cilj. Za Roda ne bi bilo bolje kad bi mu pribrojili još i ubojstvo.

— Pa dobro, — složio se Bil nakon kraćeg krzmanja. — Ostat ću do sutra ujutro.

Prošao je pored djevojke prema kuhinji. Tamo je našao Lukasa, a Rod je sjedio vezan o stolicu pored prozora.

— Pazim na njega, Jacksons, — rekao je kuhar. — Možete se osloniti na mene.

— Poći ćemo sutra ujutro, Rode, — rekao je Bil pogledavši Feltona. — Tvoja sestra tako želi, — dodao je i uputio se na počinak.

III

Kad se probudio napolju je još bio mrak. Kroz prozor je vidio zvijezde. Upitao se što ga je probudilo, kad li je s dvorišta začuo neki povik.

— Jacksons! — dozivao ga je neki duboki glas. A onda je začuo i druge.

Brzo je navukao čizme i izišao. Na verandi je ugledao Lukasa sa svjetiljkom u ruci.

— Prokletstvo, dodite! Rod je pobjegao!

Kad se Bil približio, ugledao je pored kuhara djevojku i upravitelja. Svi su zajedno pošli u kuću. Bil je ušao u kuhinju odmah iza Lukasa. Kraj prozora je ugledao stolicu na kojoj je bio sjedio Rod, a na njoj i remenje prerezano nožem. Prišao je stolici i dohvatio remenje.

— Spavao sam u susjednoj prostoriji, — rekao je kuhar. — Vrata sam ostavio otvorena. Ništa nisam čuo.

— U redu... — polako je uzvratio Bil nastojeći u sebi riješiti zagonetku.

— Ništa nije u redu... Uopće ne znam kako se oslobodio, — uporno je nastavljao kuhar.

Bil je stresao glavom.

— Nije se sam oslobodio, učinio je to netko drugi. Tko je još na ranču?

— Samo Mandy, Arlin i nas dvojica. Svi momci su vani, kod stoke.

— Mora da je u džepu imao nož, — javio se sada Arlin.

— Bio je tako vezan da se sam nije mogao osloboditi, — uzvрати mu Bil,

— Možda je olabavio remenje, usprotivi se upravitelj. — Ustanovio sam da je i njegov konj nestao. Bit će vam zacijelo teško pronaći njegove tragove.

— Najvjerojatnije to neće biti moguće, — rekao je Jackson prišavši Arlinu koji se maknuo u stranu.

Lukas je gledao za njim kad je napuštao kuhinju.

— Možda je tako i najbolje, — progundao je. — Podimo na spavanje!

Bil je zastao u dvorištu, pogledao prema zvijezdama i upitao se što mu je činiti. Nije mogao povjerovati da će Rod bježati. On pripada ovamo, a to je ujedno i jedino mjesto gdje može živjeti. Kad je ušao u prostoriju u kojoj je spavao i sjeo na ležaj, odjednom se pojavila Mandy. Nije je čuo, kao što Lukas nije čuo onoga koji je oslobodio Roda. Bil je pomislio na to kad je podigao pogled prema Mandy.

— Vi sve to zacijelo smatrate nekim jeftinim trikom? — upitala je djevojka i približila se stolu.

— Ne znam, gospodice Felton. Jasno je samo to da je Roda netko oslobodio. Ja sam ga pretražio i ustanovio da ništa nema uza se.

— No u kuhinji postoje mnogi noževi.

— Da, ali ne tamo gdje se nalazio stolac. A stolac nije ni pomaknuti s mjesta. Možda osoba koja je oslobodila Roda nije pomišljala na to.

Mandy pride još bliže. Sada je bila tik pred Bilom. Promatrali su se u polumraku.

— Ja ga nisam oslobodila, — rekla je Mandy. — Morate mi vjerovati.

— Onda je to učinio netko drugi. Sam se nije mogao osloboditi.

— Dakle, Arlin ili kuhar!

— Ili pak ja, — nasmijehao se Bil. — No to i vama zvuči pomalo nevjerovatno. Koliko je dugo Arlin ovdje?

— Zašto?

— Mora da sam ga negdje vidio...

— Došao je prije dvije godine. Imao je mali ranč u Teksasu. Morow je ocu pričao o njemu.

— Tko je taj Morow?

— Naš susjed. On i moj otac bili su dobri prijatelji. Kad je Rod nestao, ocu je bio potreban čovjek koji će se brinuti za ranč. Sam više nije mogao.

— Da, jasno mi je. No Arlina nisam vidio u Teksasu. Znam to sasvim točno.

— Možda ste ga vidjeli u Kansasu ili u nekom drugom mjestu uz željeznicu. No, što ćete sada uraditi? Hoćete li tražiti Roda?

— Tada bih morao ostati ovdje. Rod nije daleko. Izgubio je sve prijatelje, a sam ne predstavlja ono što je bio pored njih. Ovdje je ranč, a za njega je to gotov novac.

— Shvaćam! No da bih vas oslobodila sumnje da sam ja povezana s njegovim nestankom, zamolit ću vas da ostanete ovdje. Radite za nas. Tada ćete stalno biti u blizini. I zimi ima posla. Valja sakupiti stada. Osim toga, i ovdje krađu stoku, samo što nitko ne zna odakle kradljivci dolaze ni kamo odlaze.

— A kuhar je jučer kazao da su ljudi otišli, jer bi ovdje zimi doista bili beskorisni.

— Čovjek poput vas možda i nije tako beskoristan. Bile. Pogotovo stoga što Arlin sve rješava na svoj način. Nije tražio kradljivce, već čovjeka koji kupuje stoku s našim žigom. To se pokazalo sasvim beskorisnim. Svakako bih htjela vidjeti znate li vi neki bolji način. Osim toga, želim da se uvjerite da ja nisam oslobodila Roda.

— U redu, gospodice. Prihvaćam!

* * *

Arlin se oslonio o stub dok je Bil vodio svog konja dvorištem i zatim mu stavio sedlo na leđa. Jutarnja magla dizala se iz zemlje.

— Lijepo ste to uradili, Jacksoni! — rekao je upravitelj nacerivši se.

— Sto?

— I sami znate. Rod vas uopće nije zanimalo. Tražili ste posao i sada ste ga dobili.

Bil popusti kolan i približi se upravitelju, koji se odmah maši džepa.

— Jeste li rekli Mandy da je glupo što me namjestila? *

— Naravno, — uzvratilo je upravitelj.

— Da ste čovjek na mjestu otišli biste odavde. I jučer ste mogli vidjeti kako postupaju pravi ljudi: ni od koga se ne daju uzdržavati.

Bil se ponovo vratio konju i pritegne kolan.

— Pa dobro, onda ja nisam kao oni — uzvratilo hladno. Sada mu je bilo jasno da ga se upravitelj želi riješiti.

— Hoćete li još uvijek tragati za Rodom?

— Možda. No, sada će me možda zanimati i osoba koja ga je oslobodila, Arline!

* * *

Pod toplim zrakama sunca dizale su se vlažne jutarnje magle. Bil je pogledao prema boriku i sasvim slučajno primijetio plavkasto svjetlucanje. Instinktivno se skupio. A tada je začuo prasak i osjetio kako se konj trznuo. Odmah je izvukao čizme iz stremena i bacio se u stranu. Konj se sruši njišteći. Bil se zakotrljao po tlu, a onda začuje i drugi prasak. Tada dugim koracima potrčeli prema boriku.

Pala su još dva hica. Jeka je oditkala nekamo u preriju. Bil se uspravio uz jedno stablo i izvukao kolt. Sada su šanse bile podjednake.

— Rode, pokaži se!

Nije bilo odgovora.

— Rode, znam da si to ti!

Opet ništa.

Bil odjednom primijeti neko kretanje između granja. Opalio je dva hica. Tanad je okrnula koru na drveću. A onda opet tišina.

Polako je izišao iz šumarka i krenuo prema svom konju. Negdje u suprotnom smjeru čuo se topot koji je sve više slabio. Je li Rod naslutio da će njegova sestra zaposliti Bila? Ako jest, onda je zacijelo znao da će Bil ovuda proći kad krene prema pašnjacima...

* * *

Bilo je već podne kad se vratio na ranč. Arlin je stajao na verandi i zurio prema njemu.

Pored zgrade u kojoj je spavao Bil zbaci sedlo s ramena. Pogledao je prema Lukasu koji je izišao iz suše s cjepanicama na ruci. U istom trenutku na verandi se pojavila i Mandy. Upravitelj ju je pogledao i rekao:

— Novi momak se već vratio. Sigurno mu je pobjegao konj.

Bil se uputi prema verandi.

— Potreban mi je novi konj. Naravno, platit ću ga, gospodice Felton.

Mandy je sišla niza stube i dala Lukasu neki znak. On je odložio drva i pošao prema oboru.

— Zar ste izgubili konja?

— Netko je pucao na mene, ali nisam mogao vidjeti tko je to bio.

Lukas je doveo konja.

— Ne morate ništa platiti, — rekla je djevojka

— Taj će nas momak prilično skupo stajati, — prigovorio je Arlin — Mislim da je stekao čitavo mnoštvo neprijatelja. O tome valja dobro promisliti, Mandy.

Djevojka se nije ni okrenula; još je uvijek gledala u Bila.

— Uzmite konja, — rekla je. — I ostanite kod nas ukoliko to nije za vas suviše opasno.

* * *

Trojica muškaraca stajala su pred kolibom u dolini kad se Bil spustio s brda. Zaustavio se pored njih, pozdravio ih i pružio im neki papirić.

— Gospodice Felton me zaposlila. Treba da vam pomognem ovdje.

Jedan od momaka pročita cedulju, a onda ju je pružio slijedećemu.

— Pročitaj, Oliveru! — rekao je i pružio je trećemu.

— Doista ga je zaposlila, — rekao je prvi i opet uzeo papirić. — Ne razumijem... Sam je rekao da su jučer petorica otišla.

— Dobro, — progundao Oliver. — Poznajem njezin rukopis. U redu, neka se noćas pobrine za stada. Stan, ti bi mu mogao pokazati što je naše tako da zna.

— Zar sada nema nikoga pored stada? — upita Jackson.

— Dvojica su tamo. Ima nas ukupno pet. No, uđi u kolibu. Znaš li igrati poker?

— Ne, — odbio je Bil, jer je znao kako bi mogla završiti igra s tim ljudima.

— Ne igra poker! — nasmijao se Sam. — To još nisam doživio.

— Možda mu se ne igra, — rekao je Oliver — Jacksone, ja te poznajem!

— Zaista?

— Da, vidio sam te u Lidu. Tada si bio krcat dolarima. Kako to da si odjednom prešao u kauboje?

— Novac mi nije donio sreće, — odgovori. — Želim pokušati nešto drugo.

* * *

Oštar vjetar puhao je dolinom i povijao travu uz tlo. Hladnoća je prodirala kroz odjeću ljudi koji su polako jahali u noć i tu i tamo pogledavali stada što su se raspršila dolinom.

— Koliko dugo si već ovdje? — upita Oliver

— Četiri tjedna, — sa smiješkom uzvрати Bil. — Vrijeme doista brzo prolazi.

— Da, — potvrdio je Oliver i pomirisao zrak — Miriše na snijeg. No, jes li negdje vidio Roda?

— Nisam.

— Mora da je otišao.

— Možda. No ja ga ionako ne namjeravam slijediti. Ne tiče me se dok me ostavlja u miru.

Šutke su objahali stado i zaustavili se na ulazu u drugu dolinu.

— Tu je Stan prekjueer vidio tragove koji su vodili prema sjeveru... Mora da je bilo više od dvadeset grla stoke!

Bil kimne. Znao je Stanovu priču. Slijedio je tragove i naišao na stada rančera Morowa.

— Jesu li Morow i Felton već dugo prijatelji? — upitao je Bil.

— Da, ako se to tako može nazvati.

— A odakle je Morow došao u ovu dolinu?

— Vrag bi ga znao! No, zar ti vjeruješ da je stoka kod Morowa?

— To je jedino moguće objašnjenje! Znaš li ti možda neko drugo?

— Ne. No mi smo češće pregledavali njegovu stoku. Sva su grla na ovom pašnjaku žigosana. A Morow zacijelo ne želi neugodnosti s našim žigom u svom stadu.

Bil potjera konja. Nije htio govoriti o onome što je mislio, jer je to bila samo pretpostavka. Odjahali su do vrha nekog uzvisine i zaustavili se. I u susjednoj dolini nalazila se stoka s Feltonovog ranča.

— Spustit će se dolje, — rekao je Bil

Oliver je kimnuo.

— Za dva sata kod prosjeka! — viknuo je za Bilom.

Bil se spustio u dolinu i zaobišao stada sve do krajnje točke pašnjaka koji je pripadao Feltonovu ranču. Sjetio se da je već bio ovdje i da je već nekoliko puta htio skoknuti preko, do Morowa, ali to ipak nije uradio. A sada je opet nestala stoka i tragovi su se gubili kod Morowa stada.

Jahao je prema sjeveru. Vjetar je postajao sve jači i Bil se čvršće zavio u kaput. Zaustavio se pored grmlja. Pred sobom je u daljini ugledao stado, a onda primijetio i jahača koji je kružio oko stoke. Pričekao je da čovjek nestane, a onda je krenuo dalje.

Nakon otprilike pola sata jahanja, ugledao je pred sobom kolibu. Kroz otvorena vrata dopiralo je svjetlo. Znao je što tu traži: htio je čuti što ti ljudi govore.

Zaustavio se kraj jednog grma, sjahao i privezao konja. A onda se polako uputio prema kolibi. Kroz prozor je ugledao dva čovjeka za stolom, a iza njih su se nalazili kreveti na kat, u kojima su ležala još dvojica.

Na kolibu se naslonio mali obor i u njemu su bili konji.

Na stolu, između one dvojice, neposredno ispod svjetiljke, ležala su dva žiga za stoku.

— To nije dobar posao, — začuo je Bil jednoga. — Na taj način nećemo doći ni do čega. Trebalo bi to raditi na veliko!

— Da, — progundala drugi i zlijevne. — Tako bi se i radilo kad bi Arlin bio šef!

— Možda će Arlin jednoga dana i postati šef, — uzvratil prvi. — Sigurno je da on na tome radi.

— Možda. Ne znam... No nešto je ipak jasno: Morow se boji vlastitih ljudi. Ne nas. Boji se onih koje je doveo sa sobom. I Arlin bi ih se htio osloboditi. A Morowu možda i nije do tog posla.

— Onda se nije smio upuštati u posao s Arlinom.

— Ta njemu i nije bilo do toga. Naprosto mu se negdje zalijepilo blato za čizmu, a Arlin to dobro zna. Sve ostalo nije nikakva tajna. No hajde, uzmi sada te žigove. Počet će u zorul

Jedan od njih je ustao i uzeo žigove sa stola. Bil se brže povukao do svog konja. Nitko ga nije primijetio. Onaj sa žigovima izišao je iz kolibe i pošao prema oboru. Tada je osedlao konja, uzjahao i nestao u smjeru zapada.

I Bil je uzjahao i krenuo za njim. Razmak je podesio tako da je daleko ispred sebe vidio samo nejasnu sjenu jahača koji je jahao polako, tako da se topot kopita nije mogao čuti.

Pojavilo se grmlje, a onda i nekoliko golih stijena u preri. Odjednom je kroz mrak odjeknuo neki oštar poziv. Bil odmah zaustavi konja i stavi ruku na držak kolta. Jahača pred sobom nije više vidio, no čuo je da je nešto rekao, a onda odjahao dalje.

Bil je pričekao još nekoliko minuta, a onda sjahao, odveo konja do stijene, vezao ga i stavio mu preko nozdrva maramicu.

Oprezno se provlačio pored stijena. Približio se na, otprilike, pedesetak metara do slabog svjetla. Bil ga je opazio preko ruba stijene, a potjecalo je, čini se, od vatre.

Pošto se približio za još nekoliko metara, Bil je ugledao vatru i tri čovjeka oko nje. Jedan je od njih bio onaj iz kolibe. Dalje, iza njih, Bil ugleda stoku u svjetlu vatre. Jedno je grlo stajalo tako da se vidio i žig. Bio je to mali četvorokut, znak Feltonovih. A Morow je imao veliki četvorokut s križem u sredini. Bil je već više puta pomislio da se mali četvorokut lako pretvara u veliki sa znakom križa u sredini.

— Započet ćemo čim se malo razdani, — rekao je jedan. — Ti se možeš vratiti, Les. Ne bi bilo dobro da te vide ljudi koji su došli s Morowom. Ionako su nepovjerljivi.

Bil je vidio kako Les ustaje. Brzo se povukao. Čovjek je uzjahao i stao se brzo približavati. Bil je požurio.

Zvuk zatvarača začuo je u trenutku kad je htio odvezati konja.

— Ruke uvis! — vikne neki prijeteci glas.

Upravo se htio popeti u sedlo, kad je dojurio neki jahač. Konji su se sudarili. Bilova je noga ispala iz stremena, i on je pao na stijenju. Preko sedla vidio je

lice čovjeka. Povukao je kolt, i u tom je trenu začuo glas iza sebe:

— Ostavi to ako želiš još malo poživjeti! Dobro je, Lea. Vidio sam ga već kad je došao. Htio sam samo saznati što tu traži. Dobro ga poznajem.

Bilov je kolt udario o tlo. Vidio je kako se široko nacerio.

— Zacijelo je htio malo špijunirati za tvoju sestru, Rode. Hajde, ustrijeli ga! — rekao je jahač.

Sada su prišli i oni koji su bili pored vatre. Odveli su Bilovog konja. Opkolili su ga i sada više nije imao nikakvih šansi.

— Ostavi se toga, Rode! — rekao je jedan. — Povest ćemo ga sa sobom. Arlin će odlučiti o njegovoj sudbini.

— Misliš li da će onda bolje proći? — prigovori Rod.

— Ne vjerujem. No možda će mu Arlin postaviti još koje pitanje. Na primjer, je li ga njuh doveo ovamo?

— Imaš pravo, Rode! — umiješao se treći. — Povedimo ga.

Rod je mrzovoljno zarežao; u njegovim očima Bil je opet pročitao želju da ubija. No Bil je sada znao: tu se, dakle, Rod skrivao: na pašnjacima prijatelja Mandynog oca.

Rod se toliko približio da je mogao Bila gurnuti puškom. U tom trenu Jackson se naglo okrene i uhvati cijev. Na njezinom se grlu pojavi crvenkastoplavi jezičac; jedan od momaka krikne i stropošta se na tlo.

— Rode, zar si poludio! — vikne drugi.

No Bil je već zamahnuo puškom. Rod se sagnuo i kundak puške razbije se o stijenu. U istom času Bila netko udari u potiljak.

Opirao se mraku koji se odnekud spuštao na njega. A onda je uslijedio i drugi udarac. Bil je polako padao oslonjen leđima o stijenu.

IV

Sunce se uzdiglo, no hladnoća nije popuštala ni vjetar oslabio. Arlin je polako silazio stubama.

Bil je sjedio na ogradi bunara. Tako su ga dobro svezali da ni ruku nije mogao pomaknuti. Po prvi put ugledao

je onaj nepoznati ranč, kao i čovjeka koji je tu bio gospodar: Steve Morowa.

Stajao je na verandi. Bil nije mogao sasvim dobro vidjeti njegovo lice, no ocijenio je da bi mu moglo biti nešto više od pedeset godina.

Arlin je zastao uz podnožje stuba.

— Sjajno! — rekao je najzad. — Dobro ste to izveli. Sada se možete vratiti, a ti, Rode, ostani!

Ljudi su okrenuli konje i odjahali, a Rod je, s rukom na koltu, obišao bunar.

— Kene, meni se to baš i ne čini sjajnim, — rekao je Morow. — Nimalo sjajnim!

— Što je sada? Ta htjeli smo ga još nešto upitati, a onda ćemo ga poslati k vragu!

— Mislio si reći da ćete ga vi poslati k vragu, zar ne?

— To je isto, Ken. Ne smiješ se toliko plašiti. Poslušaj li mene, uskoro ćeš biti najmoćniji čovjek na tom teritoriju. A onda ćeš se moći kandidirati za guvernera. Za tebe će glasati.

— Prestani! Dobro znaš da mi nije do bogatstva, ni do položaja. Samo bez pretjerivanja!

— On je nešto vidio. Ken. Nešto što se ne smije vidjeti!

Bil je primijetio kako se rančerovo lice skamenilo. Njegov hladan pogled piljio je u Arlinova leđa. Jackson je znao da ta dvojica nisu prijatelji.

Rod se naslonio na bačvu s kišnicom i pogledao prema nebu.

— Bit će snijega, — rekao je.

— To pričaš već tri dana, — odbrusio mu je Arlin.

Tada su se otvorila vrata manje zgrade. Jedan je kauboj izišao i žmirnuo prema suncu. Pogledao je prema Bilu, i Bil odmah primijeti da taj čovjek ne zna što se tu zapravo zbiva.

— Spavao sam, — rekao je čovjek.

Arlin se okrenuo i pogledao Morona.

— Jesi li ti znao da je još netko na ranču?

— Nisam mislio na to, Kene. Uvijek sam govorio da se to ne može vječno tajiti.

Arlin se okrenuo i počeo zuriti u kauboja.

— Vidiš li štogod? — upita ga Arlin.

— Mnogo štosta! — uzvratilo mu ovaj.

— Vidiš li ovog, svezanog?

— Da.

— To je kradljivac stoke.

— Kradljivac stoke? — čudio se momak. — Ta sa naših pašnjaka nije nestalo ni jedno jedino grlo.

Morow je nešto progundao. Arlin je prišao sasvim blizu onome čovjeku i upro u njega kažiprstom.

— Stvar će biti sasvim jednostavna, — rekao je Arlin. — Pomoći ćeš nam. Uvjerit ćemo ga da je kradljivac stoke. Oduzmi ga s Rodom u kuću!

Momak je pogledao prema Rodu.

— Taj je pobjegao iz zatvora, — rekao je kauboj. — Netko je donio tu vijest iz Vilson Cityja i sada se posvuda o tome priča. Ne, ja ne vjerujem da je ovaj kradljivac stoke!

— Svejedno! Nosi ga!

Momak je prišao Bilu i promatrao ga neko vrijeme ispitujućim pogledom. A onda ga podigne.

* * *

Posjeli su ga na stolac u sobi za dnevni boravak. Kauboj se naslonio na prozor i promatrao ga.

— Tko te je poslao? — upitao je Arlin, postavivši se tik ispred Bila.

— Nitko.

— Aha, nitko... — otegnuo je Arlin. — Mislio sam da ćeš to reći. No, nešto si njušio, zar ne?

— Nipošto! Pronašao sam upravo ono što sam tražio.

— Kome si to rekao?

— Mnogim ljudima, Arline.

— Lažeš!

— Čemu pitaš kad ne vjeruješ?

Rod je pripalio cigaretu, a onda šibicu prinio Bilovu licu. Jackson podigne svezane noge i udari Roda tako da je oteturao i pao u kamin. Morow je nešto uzviknuo, a kauboj je brzo dohvatio lopaticu da bi gorući ugarak bacio u vatru.

Rod se ispravi, no tada mu Arlin reče:

— Lakše, mladiću! Dobit ćeš ga uskoro. Htjeli bismo prije saznati što se u stvari dogodilo. Još ga ne smijemo ubiti! No, hajde, Jacksone, tko zna za to?

— Rekao sam, mnogo ljudi.

— A ja ti kažem da lažeš!

— Onda znaš bolje od mene. Uostalom, odakle poznaješ tako dobro Morowa da ga možeš ucjenjivati? — upitao je Bil Arlina i odmah pogledao Morowa, koji je vidljivo trznuo ustima.

— Aha... — otegnuo je Arlin cereći se. — Znaš kombinirati! Zbog toga sam i htio da nestaneš.

— Da nisi oslobodio Roda ja bih nestao.

— Rod radi sa mnom.

— Htio si valjda reći da radi za tebe. Jednog ćeš ga dana poput dobrog aduta izigrati protiv njegove vlastite sestre. Eto, to je tvoj plan, zar ne?

Rod je iskosa pogledao Arlina.

— Priča gluposti! — progundao je Arlin. — Čini se da od njega ne možemo saznati ništa nova. Možeš ga odvesti, Rode!

Rodovo se lice odmah izmijenilo. Nije više bilo nepovjerljivo, sada je na njemu zatitrala želja za ubijanjem.

— Ne, to nećete učiniti ovdje! — povikao je Morow. — Ne na mom ranču!

— Smiri se, Ken! A kako se ti zoveš? — obratio se Arlin kauboju.

— Dirk.

— U redu, Dirk. Pomoći ćeš Rodu. Ti znaš da pripadaš nama. Kaži sada, slažeš li se?

— Da.

— Nećeš požaliti. Dobro plaćam. Uzmi kola i odvezi ga tamo gdje će ga lako pronaći strvinari!

Bil je primijetio da je rančer htio još nešto reći, no onda je odustao. Po svemu sudeći, Morow se nije slagao.

— Doista me zanima kako vas on može ucjenjivati, Morow, — rekao je Jackson. — Budući da je moja smrt za sve vas gotova stvar, možete to sasvim otvoreno reći.

— U paklu nema nikoga koga bi to zanimalo, — upao je Arlin, nacerivši se. — Hajde! Vodite ga!

Rod se opet približio. Prišao je sa strane. A s druge je strane prišao Dirk, čije se lice smračilo.

— Želim ti sretan put! — reče Arlin.

Tada su Bila dohvatili i podignuli. Još je jednom htio Roda udariti nogom. No ovaj je bio oprezan.

* * *

Kola nisu daleko dospjela kad sunce stade zalaziti. Ledeni je vjetar donosio sa sobom tmaste oblake, pune snijega.

Rod se opet okrenuo i našas pogledar. Bila koji je ležao na podu kola. Dirk zapucketa bičem i još više uvuče glavu među ramena.

— Možda bi bilo najbolje da se vratimo, — reče — Oluja će za koji čas!

— Zar si zaboravio što moramo uraditi? Čini mi se da se uistinu bojiš! — uzvratu mu Rod.

— Nikada nisam ubio! — progundao je kauboj.

— Od sada ćeš imati sjajnu plaću... Jesi li mislio na to?

— Nisam. No oblaci se sve više gomilaju. Ne vratimo li se odmah možda se nikada nećemo vratiti!

— Ne pričaj gluposti! Još kojih pola sata, tako da se s ranča ne mogu vidjeti strvinari. Morow je meka srca. A Arlin mu želi sačuvati živce. Hajde, požuri!

Vjetar je počeo zavijati. Bil je primijetio kako se grmlje uz cestu privija uz tlo pod naletima oluje.

— Moramo skrenuti sa ceste! — vikne Rod u vjetar.

Bil usmjeri kola u travu. Sve je češće pucketao bičem da bi natjerao konje protiv vjetra.

— Daj to ovamo! — opsuje Rod kad se oluja pretvorila u zakovitlani pakao. Istignuo je Dirku bič iz ruke i svom snagom zamahnuo preko konja koji su se s mukom probijali kroz oluju.

Kola su snažno poskočila kad je jedan kotač upao u rupu. Bil je bio odbačen o stražnju stranu kola. Objema se rukama uhvatio za dasku i pokušao se podignuti. Nije mu uspjelo. A i znao je da mu ne bi koristilo kad bi sada pao u travu. Uzeta se ne bi, mogao osloboditi i zbog toga bi se smrznuo, zameo bi ga prvi snijeg.

Pale su već i prve, krupne pahulje, no snažan vjetar odnosio ih je dalje. Bil pogleda u leđa obolice muškaraca. Rod je nemilosrdno udarao bičem po konjima.

— Svinjo! — vikne Dirk. — Zar se tako postupa s konjima?

Vidio je kako je Dirkova šaka poletjela prema Rodu. Felton je pao u stranu, i Bil ga više nije vidio. Pored kola se začuje krik, i zatim prasak.

— Brže! — vikne Dirk konjima i istovremeno okrene kola. Konji su sada pojurili niz vjetar kao da se natječu s njim. Kola su poskakivala preko rupa tako da je Bil počeo osjećati bolne udarce. Učinilo mu se kao da je čuo još jedan hitac. No Dirk se nije osvrtao, već je i dalje gonio konje kao da pred nečim bježi. Jackson nije znao koliko su vremena jurili prerijom, kad su se kola naglo zaustavila. Bil se skotrljao sve do prednje stranice. Dirk je zdvojnim glasom vikao na konje.

— Kola su se zaglavila! — doviknuo je, a vjetar je odnio njegove riječi do ušiju čovjeka koji se po prvi puta osvrnuo.

— Prereži tu užad! — povikao je Bil. — Pokreni se, do vraga! Moramo osloboditi konje prije nego se Rod vrati!

Dirk se prebacio preko boka i presjekao užad. Pogledali su se.

Bil je povukao čovjeka za rukav i rekao:

— Moramo do gospođice Felton! Kola ćemo ostaviti ovdje.

Tada je protrljao zglobove, ukočenih nogu skočio preko stranice i pošao prema konjima koji su se otimali. Nožem su presjekli remenje na ormi, skratili užde, i zatim se obojica popeli na neosedlane konje. Konji su jurili sve brže i brže, no i vijavica je postajala sve snažnija. Više se gotovo ništa nije vidjelo. Bil nije znao gdje su, ni u kojem smjeru treba da krenu.

— Ovuda! — dovikne mu Dirk, pokazavši rukom.

Pojurili su prema jednoj dolini. Tu je vijavica bila nešto slabija.

— Možda sam to uradio iz straha, — rekao je sada Dirk. — Ali, kako ti je samo udarao po tim konjima...

* * *

Rod je od bljesa zavijao zajedno s olujom. Već je četiri puta pokušao, a dva puta je već bio gotovo sasvim siguran da će svog neprijatelja učiniti

neškodljivim i svaki put se nešto ispriječilo. Sada bi zacijelo i uspio da nije bilo Arlina koji je držao sve konce u rukama.

Oči su mu suzile od vjetra i vijavice, tako da ništa nije vidio. Spotakao se i čelom udario o nešto. Šešir mu se otkotrljao u snijeg.

Jedva da je i osjećao bolove. Otro je oči i primijetio da je glavom udario o kola. Podigao je šešir i nabio ga na glavu.

— Pobjegli su! — promrmljao je. — Pobjegli...

Promrzlim rukama bijesno je udario o rudo kao da će time nešto izmijeniti. A onda je dugo stajao pored kola, sve dok nije shvatio da se studen uvlači u njegovo tijelo, hladnoća koja će ga usmrtiti, ako se ne makne s mjesta... Mora se pokrenuti prije nego mećava udari svom snagom...

V

— Netko dolazi, — rekao je Arlin.

— Mora da je to Rod, — uzvratilo je Morow. — Zacijelo su mu pobjegli konji.

— Što je, Steve? — vrebajući ga upita Arlin. — Ne mogu se osloboditi osjećaja da ti se naš posao ne sviđa.

— Nikada mi se i nije sviđao. To dobro znaš.

— Znam samo to da si htio neopazice nestati iz Teksasa. Zamalo ti je uspjelo. Ja, vjerojatno, nikada ne bih saznao za tvoje boravište da si Rozi redovno slao novac. Ali, nisi tako postupio i to je bila greška. Kad si prestao plaćati ona mi je sve otkrila... Vidi, pao je!

— Tko?

— Vjerojatno Rod. Tamo je, pored crpke.

— Onda se pobrini za njega.

— I sam će uspjeti. Ne uspije li, znači da ne valja mnogo. No, ti bi ipak morao nešto shvatiti: zajedno ćemo mnogo postići. Sam nećeš uspjeti!

— Htio sam igrati poštenu igru, pa sam tako i postupio.

Arlin se tiho nasmije.

— Tko jednom krivo zaigra, nikada više ne može biti pošten. Moraš znati da moćni nalažu slabima i siromašnima

kako će se ponašati. A ti nisi htio biti siromašan i stoga si napao poštansku kočiju. Učinio si to čak i spretno: nikada te nisu nanjušili. No ipak si bio glup kad si vjerovao da će i Roza šutjeti iz ljubavi prema tobi... Vidiš li? Ipak se diže!

Morow se okrenuo. Kroz prozor je ugledao teturajuću priliku kako se približava kući.

— Da, ustao je. No mislim da tebi više nije potreban.

— Rod mrzi svoju sestru zbog toga što ga je htjela izručiti krvniku. Dokle god postoji Feltonov ranč, on će biti koristan. Upotrebljiv je i stoga što nikada ne razmišlja i nema skrupula.

Morow je primijetio da je čovjek pred prozorom opet pao. Znao je da bi mu pomogao da to nije Rod. Felon. No, odmah se sjetio da je i on, Morow, jednom u životu bio lopov. Ali ipak on nikoga nije oštetio. Na žalost, sve je ispričao Rozi koju je namjeravao oženiti. A kad je prestao plaćati došao je Arlin.

Rod je opet sakupio nešto snage i zateturio prema stepenicama. Vrata su se otvorila uz škripu, a onda je u sobu puhnuo vjetar, tako da je vatra zapucetala.

— Zatvori ta vrata! — riknuo je Arlin.

Na hodniku se začuo mukli udarac kao da je Rod opet pao.

— Ustani, Rode! — zagrmio je Arlin. — Čekamo te.

Iz hodnika se začulo stenjanje. A onda se i Rod pojavio na vratima. Zurio je u Arlina s promrzlim rukama na dršcima koltova.

I Arlin je gledao u Roda. Slutio je da će čuti nešto s čim nije računao.

— Otišli su! — rekao je Rod i naslonio se na dovratak da ne bi pao.

— U pakao, zar ne?

— Nipošto! Otišli su oдавде... Zajedno s konjima.

Arlin je pogledao Morowa koji je problijedio. A onda se opet okrenuo k Rodu koji je uzalud pokušavao mirno stajati.

— S konjima! — promrmljao je Arlin. — Nemoguće! Rode, priznaj da lažeš!

— Trebalo je da ga ubijemo odmah ovdje, kako sam ja htio. Morow se ionako naviknuo na poneke okrutnosti u poslovima. Morao sam udariti konje da potrče protiv vjetra, a Dirk me zbog toga udario tako da sam pao. Eto!

Arlin se nesigurnim koracima uputio prema stolu, a onda se srušio u stolac. Morow se nasmijsao nekim promuklim, suludim smijehom. Arlin je najzad stresao glavom kao da ništa ne razumije.

— Jesi li poludio? — zaurao je.

— Nisam, Kene. Pomislio sam samo kako su sve stvari u životu slične. Tvoj plan je propao, upravo kao i moj. Nadam se da ti je jasno da Rodova sestra sada već zna u kakvu si se igru upustio. Tamo se više ne možeš pojaviti. Roda si smatrao boljim nego što jeste.

— Nemoj to ponoviti! — zarežao je Rod. — Bila je to smola. Nisam računao s tim da će me tvoj čovjek zbaciti s boka.

— On je u pravu, — rekao je Arlin. — Naravno, s time nije mogao računati.

— Čudim se što ti to tako olako primaš, Kene, — rekao je Morow. — A ipak točno znaš da su time upropašteni svi tvoji dugoročni planovi.

Arlin ga na trenutak pogleda, a onda pođe prema prozoru i osloni čelo o hladno staklo.

— Pomoći ću Rodu da dođe do onoga što mu pripada... — rekao je Arlin.

Morow se nasmijsao.

— Zar je on dovoljno glup da ti povjeruje?

Rod se naglo uspravi; umor je naprosto nestao iz njegova tijela.

— Što? — upita bijesno. — Zar sam ja glup? Jesi li to rekao?

— Ako mu vjeruješ, onda si glup, Rode! On već dugo radi na uništenju tvoje sestre. Počeo je još onda kad o tebi nitko nije govorio, jer su svi mislili da će te kamenolomi Kansasa sasvim sigurno uništiti.

— Lažeš, Morow! Doduše, otjerao je nekoliko grla, no to ne može upropaštit ranč! Veliki posao treba da započne tek narednih tjedana!

— Točno. No to je planirao još ljetos. I to stoga što svatko zna da je zimi

lakše, jer ima samo nekoliko ljudi, još je ljetos planirao da jedne zimske noći likvidira momke i odvede svu stoku. Ništa nije jednostavnije od toga!

— Je li to točno, Kene? — upita Rod.

— Spletkari! Vjerujem da nas se želi riješiti zato što tvoja sestra, navodno, sve zna. Izigrava pobožnog čovjeka kojega smo mi prisilili da surađuje s nama. Izigrava čovjeka u kojega se ne može posumnjati i koji nikada nije napao poštansku kočiju.

— Svinjo! — zaurao je Rod.

— Sada ga želiš nahuckati na mene! — nasmijsao se Morow. — A zašto? Možda stoga što ti je ovdje postalo vruće pod nogama? A pored toga nadaš se da ćeš u mojoj kasi pronaći nešto i nestati!

— Tvoja kasa je prazna.

— Sasvim točno! I to zato što tvoji kradljivci stoke zahtijevaju takve nadnice da se čovjeku zavrti u glavi. Naprosto ti se neće isplatiti nahuckati ga na mene!

— Doista spletkari! Moraš pripaziti Rode da ti jednoga dana ne puca u leđa! On te mrzi! — Arlin se okrenuo i pošao prema vratima. Iza sebe je čuo uzbuđeno Rodovo disanje. Pošto je nogom zalupio vrata u sebi se naceri. Nije se još ni odmaknuo od vrata, kad je začuo Morowa:

— Pucaj! Ti ionako ne praviš nikakve razlike! Glupane! Ne bojim se smrti, jer za mene bi samo život mogao postati pakao! Pucaj već jednom, sjeni prijaviti ubojico!

Prasnulo je hitac, i vrata su se otvorila.

— Tako! — razdraženo je rekao Rod. — Za njega je sve prošlo. Činilo mi se kao da želi umrijeti. Nije ni vikao, ni hropca nisam čuo...

— On je već tisuću puta umro, — uzvratilo je Arlin. — Naprosto se naviknuo na umiranje.

— Što ćemo sada?

— Najprije moramo prikupiti ljude. Ne znam što će Jackson pokušati. Moramo ga nekako isključiti iz igre.

— Ubit ću ga! Sasvim sigurno. Od sada ću samo tragati za njim.

— Tako valja, Rode!

Pred kućom zanjšti konj. Oba su zločinca u istom trenu posegnuli za oružjem.

— Morow! — pozvao je neki glas.

— Morowu su se ohladile noge! — tiho je progundao Arlin. — No to se onoga napolju ne tiče. Upamti to, Rode. Mora da je to neki kauboj.

Arlin je povukao vrata. Vjetar mu odmah baci oblak snijega u lice. Ispred kuće ugleda nejasne obrise jahača koji je preko usta navukao šal.

— Što je? — dovikne mu Arlin.

— Stada su krenula! — uzvratí došljak. — Dolazi vjetar sa sjevera. Tako je oštar da nikakva odjeća ne pomaže. Potrebni su nam ljudi da bismo stada održali na okupu.

— Ovdje nema ljudi! — dreknuo je Arlin.

— Onda ih više nećemo moći zadržati!

— Evo me! I ja idem. Dovedi mi konja! — Arlin je vidio kako je došljak nestao, pa se okrenuo Rodu: — Pokopaj ga iza kuće, Rode. Požuri, pa dođi za mnom.

— A što ćemo svi tamo? — zagundao je Rod.

— Treba da održimo našu stoku na okupu, Rode. Sada je to naša stoka, tvoja i moja! Ljudima ćemo to lako dokazati. Njegov se rukopis lako krivotvoriti. Ti moraš samo potvrditi da sam ja kupio od njega ranč i da je on zatim odjahao na zapad. Nitko nam neće moći dokazati suprotno. Zbog toga moraš iskopati dovoljno duboki grob.

— Ako si ti kupio ranč, meni ne ostaje ništa!

— Rode, ne možeš reći da smo ga obojica kupili. Ta svi ljudi znaju da ti nemaš ni dolara. A nitko ne zna koliko ja imam. Kasnije ću te učiniti suvlasnikom. Dajem ti riječ!

* * *

Bil Jackson je podigao stijenj svjetiljke da bi bolje vidio lice Mandy Felton. Dirk se naslonio na kamin.

— To je strašno! — rekla je Mandy tiho. — Zahvalna sam vam što ste ostali. — Ne znam što da radim. Arlin bi, kažete, htio prisvojiti ranč?

— Ne može imati drugi cilj. Zao mi je, Mandy! Vlastiti brat postao vam je neprijatelj. Pretpostavljam da je Arlin

do sada krao stoku samo zato da bi svoje bandite naučio kako se mijenjaju žigovi. To je, vjerojatno, najteži dio posla.

Kroz buku sniježne vijavice začula se neka škripa.

— Što je to? — upitao je Bil.

Dirk je prišao prozoru, zasjenio oči rukom i pogledao kroz staklo.

— Kuhar je u suši, — rekao je Dirk. — Ne vidim što tamo radi.

Bil je navukao kaput i izišao. Morao je upotrijebiti svu snagu da se probije kroz sniježnu vijavicu. Prišao je suši i vidio kako Lukas popravlja kuhinjska kola.

— Cemu to? — upita Bil.

— Uredit ću kola. Uskoro će nam biti potrebna. Dovoljno je samo ponjušiti taj vjetar. Dolazi sa sjevera, a narednih dana neće oslabiti. Stoka se nigdje ne može skloniti a instinkt je tjera prema jugu. Želimo li je još jednom vidjeti, morat ćemo za njom, a za to su nam potrebna kola. Hajde, pomoz mi, mlađiću!

* * *

Bil je nemirno koračao sobom gore-dolje. Dirk i kuhar grijali su ruke pored kamina.

— Zaboravio sam viski. Odmah ću ga donijeti, — rekao je Lukas.

— Kad se traga za stokom, ne pije se viski, — rekla je Mandy.

— Bojim se da to neće biti nikakvo traganje. Dođe li do onoga čega se najviše bojim, bit će to trka sa smrću.

— Vi ćete ostati ovdje, — rekao je Bil. — To nije posao za žene. No, možda se oluja ipak stiša.

— Vidi se da ne poznaješ ovaj kraj, — prigovori Lukas.

— Neću ostati ako svi idu, — protivila se Mandy. — Što ću sama ovdje? Najzad, radi se o mojoj stoci!

— Tiše! — javi se Dirk. — Čini se da oluja ipak popušta.

— Da, — složi se Lukas. — Čudnovato! Tako iznenada!

— Onda ću ja odjahati do stoke, — rekao je Bil. — Dirk, ukoliko nisi odlučio da ostanete ovdje, mogao bi poći sa mnom.

— U redu! — složio se Dirk.

Mandy je podignula ruku kao da tom kretnjom želi zaustaviti Bila. No, ništa

nije rekla Ruku je spustila tek kad su se za njim zatvorila vrata

— Arlin neće imati vremena za nas, — rekao je Lukas — Sada ću utovariti viski.

— Zar doista misliš da ...

— Sasvim sigurno, gospođice!

* * *

Kad su došli do kolibe i ugledali Stana nešto je zapucketalo u zraku. Odněkud je dolazio šapat koji preraste u krik i taj krik nadglasa sve ostale šumove.

Stan začuđeno pogleda Bila. Otvorio je usta, viknuo nešto, ali ništa se nije čulo Oluja se razmahala do pune snage ispred sebe je tjerala pravi snježni zid koji se sve više približavao ljudima

Bil osjeti kako ga nešto čupa iz sedla i baca o zid kolibe Tada se začuo prasak Kroz strahovitu buku prodro je Oliverov krik:

— Krov!

Bil je još uvijek držao uzde u ruci. Pomislio je: samo ih nemoj ispustiti, tada si izgubljen! Iza njega je nešto prasnulo Kad se okrenuo, vidio je kako se koliba najprije malo podigla sa zemlje zanjihala u zraku, a onda tresnula o smrznuto tlo i raspala se.

Dirka nije vidio. Vjerojatno ga je oluja povukla sa sobom Bil se pokušao popeti u sedlo, no konj se propeo i bacio ga na tlo I uzde su mu skliznule iz ruke Osjetio je hol Stan ga je podigao no on opet padne

— Saber! se, mladiću! — dovikne mu Stan — Prokletstvo, ne mogu držati i konje i tehe!

Bilu se učinilo kao da ga čuje iz velike udaljenosti Pokušao se uspraviti, no nije uspio.

— Sam ovamo! — čuo je Stana.

Netko ga je podigao. I pritisknuo mu ruku o sedlo Uzihaao je.

— Drži se čvrsto! — zagrmi Stan. — Okreni konja ulijevo, inače će nas pregaziti stado!

Konji su se pokrenuli Pored Bila jurila je prava bujica stoke Nije mogao ustanoviti je li toliku buku stvorila olujavina stada ili oluja.

Konj se odjednom propeo Bil ga je htio zaustaviti, ali nije uspio: svu je snagu utrošio na to da se održi u sedlu,

I tada se opet našao između goveda. Čuo je duboku, potmulu grmljavinu od koje je zemlja podrhtavala. Konj je neprestano podizao glavu i njištao. Bil je pogleda gdje su ostali. Međutim, vidio je samo goveda i snijeg. A onda mu vjetar žestokim naletom baci snijeg u lice Strese glavom i zagleda se preda se da bi barem donekle održao smjer u ovoj trci sa smrću. Nije znao odakle, no odjednom se pored njega pojavio Dirk.

— Netko se mora vratiti na ranč! — doviknuo mu je Dirk. — Barem jedan od nas mora se pobrinuti za djevojku, jer Lukas je već stari!

— Ja ću pokušati! — uzvratil Bil. Sa sedla je skinuo bič da bi njime probio put ulijevo.

Kad je stigao izvan bujice stoke, pitao se kako se uopće izvukao iz tog pakla Bolovi su malo popustili. Najzad je prošla i beskrajna rijeka stoke Iza nje je slijedila samo snježna vijavica.

Bil s mukom okrene konja, ali nije točno znao kamo jaše. Ipak, nije se zaustavljao.

Tlo se odjednom počelo spuštati i konj se ubrzo našao u snijegu do kolana. No put do ranča mora da prolazi otprilike ovuda. Jer, mečava je dolazila zdesna, sa sjevera Bil se ni po čemu drugome nije mogao orijentirati.

* * *

Vjerovao je da je već davno prošao pored ranča, kad je konj odjednom udario glavom o nešto i zastao. Bil se nagne preko vrata životinje i opipa prepreku Bio je to zid od debela stabala Stao je dozivati, ali nitko ne odgovori Okrenuo je konja da obide prepreku i tada primijeti da je na pravom putu.

Pred njim je bio ranč. Vrata suše bila su istrgnuta, no kuhinjskih kola, što ih je Lukas pripremao, nije nigdje bilo.

Sjahao je Vezao je konja pored bunara i pošao dalje Rukama je prokopao put do kuće, a onda razbio prozor i uvukao se unutra Posvuda je bio mrak, samo se izvana čulo urlanje sniježne vijavice.

— Mandy! — pozvao je.

Nesigurnim koracima pošao je dalje, otvarao vrata i dozivao Nije je pronašao. Sada je bio sasvim siguran da je

ovdje nema. Lukas, čini se, i nije bio toliko star, kako je to Dirk mislio.

Bil se vratio k prozoru, izvukao se napolje, i uzjahao. Odjednom osjeti glad. Sjetio se da od prošle noći nije ništa okusio.

Topot kopita po smrznutom tlu gubio se u paklenskoj buci sniježne vijavice koja kao da nikada neće prestati.

Na jug! Ali kamo? Gdje će je naći?

Bil nije vidio ništa osim zamrznute prerije, sniježnih nanosa i iščupanih stabala. Tu i tamo ležalo je snijegom pokriveno govedo koje očito, nije moglo dalje. Satima je jahao, čekao da se razdani, no danje svjetlo kao da nije moglo nadvladati polumrak ispunjen samo paklenskom bukom sniježne oluje.

* * *

Bil je odahnuo kad je pred sobom ugledao kolibu. Iz dimnjaka se dimila. Sada je primijetio i ono što je nekoć bila ograda. Vrata kolibe odjednom su se otvorila, i u njima se pojavio čovjek s puškom na podlaktici. Bil zaustavi konja i zguri se u sedlu, nadajući se da će na taj način pružati manje otpora olujnom vjetru.

— Što hoćeš? — upita čovjek i podigne cijev sačmarice.

— Čitav sam dan u sedlu, gladan sam, i rado bih koji sat...

— Pogledaj radije što je vaša stoka učinila! — progunda farmer i strese glavom. — Uništili su mi ogradu, preko moje zemlje prošle su tisuće grla, i pravo je čudo što je koliba ostala čitava. Što misliš, hoće li tlo u proljeće biti tvrdo?

— Oluja je kriva, — blago uzvрати Bil. Okrenuo je konja i odjahao. Taj je čovjek, zacijelo, imao mnogo razloga da mrzi stočare.

Na jednoj uzvisini povrh zasniježene doline Bil na trenutak zaustavi konja. Nigdje nikoga! Tada se iza njegovih leđa pojavi zid olujom nošenog snijega i projuri iznad njega.

VI

Kad je spazio pred sobom zasniježenu gomilu, pomislio je da je to uginuli konj; njegova se pretpostavka potvrdila. Ugledao je i glavu. Životinja je bila

mrtva. No pored nje bilo je još nešto, i malo se Ruka!

Grabila je snijeg, i bila je žućkasta.

Bil sklizne iz sedla. Uzde je dva puta ovio oko zgloba: konja nipošto nije smio izgubiti.

Ruka se još uvijek pomicala. Bil odgrne snijeg i ugleda rame razderanog kaputa, a zatim i lice. Znao je da tog čovjeka nikada nije vidio.

— Hej! — pozva ga udari po licu u namjeri da ga dovode k svijesti — Cuješ li me?

Na licu muškarca trgnuo se jedan mišić. Bil je podigao čovjeka u sedlo, sjeo iza njega i potjerao konja. Opet je satima jahao, a onda najzad ugleda dvije točkice koje su se u kosoj liniji pomicale sa zapada na jugoistok. Malo je promijenio smjer da bi ljudima presjekao put. Odjednom osjeti radost što opet vidi ljude. Da, mora da su to muškarci!

Kad im je prišao tako blizu da su ga morali vidjeti, usporio je. Najzad su se svi zaustavili. Jedan od njih, prilično snažan muškarac, odmjeri kauboja koji je napola visio na konju ispred Bila i reče:

— Pitanje je hoće li što biti od njega! No, jesi li vidio stoku s Helforda?

— Helforda?

— Da. Strelica u krugu.

— Ne.

— Onda mora da je odmaglila još dalje prema istoku. A što ti tražiš?

— Feltonovu stoku. Mali kvadrat.

— Nikad čuo. A odakle je?

— Powder River. No ima li ovdje neko mjesto gdje bih mogao ostaviti ovog čovjeka?

— Nema! Ali našli smo na jedna kuhinjska kola. Mora da su otišla dalje prema jugu. To je možda jedini način da ga se riješiš. Mi smo se i najeli tamo.

— Je li s kolima bila neka djevojka?

— Ne. Bio je samo debeli, crnokosi kuhar. Može mu biti šezdesetak godina.

— Onda to nije onaj kojega tražim.

Bil pogleda za obojicom jahata, a onda i on potjera konja u nadi da u tom bijelom vjetrovitom paklu neće previdjeti kuhinjska kola.

* * *

Sest sati kasnije ugledao je titravi plamen u noći. Kad je prišao bliže, primijetio je da je to bio samo odraz, jer plamen nije mogao vidjeti. A onda su se u mraku pojavili i obrisi kuhinjskih kola...

— Tko je? — riknuo je duboki glas, a odmah zatim čuo se i zvuk zatvarača.

— Kauboj. Sa mnom je i ranjenik.

— Pridi bliže! Ima tu i klateža. Čovjek nikad ne zna s kim ima posla. Skinij ruke s gvožđa, mladiću!

Bil je sada primijetio da je čovjek postavio neku ploču kao zaklon i iza nje zapalio vatru. Nad vatrom je visio bakreni lonac.

— Našao sam ga prije nekoliko sati, — rekao je Bil. — Ne poznajem ga.

Kuhar skine čovjeka s Bilovog konja i položi ga pored vatre. Bil je privezao konja za kotač kola, a onda mu je o glavu stavio zobnicu što ju je kuhar donio iz kola. Kuhar je kleknuo pored kauboja uz vatru.

— Uzmi! — rekao je i pokazao glavom na lonac.

Bila su prošli trnci. Slina mu se nakupila u ustima. Ni sam nije znao kako dugo nije jeo. Dva dana, možda tri?

— Slabo izgleda! — progundao je kuhar. — Smrznule su mu se obje noge. A sam bog zna kako će biti s rukama. No bez nogu će svakako ostati. A ja se ipak ne razumijem toliko u taj posao da bih mu odmah mogao odrezati obje noge. Što ćemo s njim? Je li bio bez svijesti kad si ga pronašao?

— Da.

— Steta!

— Zašto?

— Kad bi bio pri svijesti mogao bi ga upitati želi li svoj revolver.

— Čemu?

Kuhar ga je pogledao kao da je lud.

— Ah, tako! — rekao je Bil. — Vjerujem da bih i ja ubrzo pao iz sedla. Ideš li još danas dalje?

— Ne. Možeš prespavati u kolima. Za konje ću načiniti zaklon od šatorskog krila. A ovaj će se na toplome ubrzo osvijestiti.

Bil je bacio svoje sedlo u kola, a onda se i on uvukao. I tu je bilo hladno, ali je ubrzo pronašao nekoliko

pokrivača; bio je već toliko izmoren da je gotovo odmah zaspao.

* * *

Nije znao koliko je dugo spavao kad ga je nešto prenelo iz sna. No, bio je odviše umoran da bi ustao, pa se okrenuo na drugu stranu. Nemirnim snom spavao je dalje.

Najzad je ustao i izvukao se napolje. Vatra je još uvijek gorjela. Unesrećenog nije vidio. Kuhar je nabacao nešto drva na vatru, a onda dohvatio sjekiru i pošao prema hrpi snijega. Odgurnuo je snijeg, i Bil ugleda nešto smeđjega. Bilo je nalik na krzno. Kuhar je podigao sjekiru i zabio je u hrpu. Začuo se zvuk kao da se sjekira zabila u drvo.

Bil je čučnuo pored vatre i pružio ruke iznad plamena. Ugledao je kuhara kako se vraća s ružičastom butinom u ruci. Meso se ljeskalo na vatri.

— Eto, mesa ima posvuda, jedi koliko hoćeš, — nasmiješio se kuhar.

— A gdje je on?

— Pogledaj radije but! Nije li lijep?

— Gdje je on?

Kuhar je sada odbacio but i čučnuo pored Bila.

— Gledaj. — započeo je gundavim tonom, — osvijestio se prilično kasno. Boljelo ga je i probudio se. Vikao je. Jesi li ga čuo?

— Nisam.

— Onda imaš blagoslovljeni san. No, u svakom slučaju, potpuno se osvijestio. A ja sam mu zaboravio oduzeti kolt. Kad sam se htio uvući u kola, začuo sam pucanj.

Bil je sada znao ono što je već i ranije bio naslutio. Pucanj usred noći samo ga je napola probudio.

— Zaboravio si, kažeš?

— Da, zaboravio sam. Možda je tako i boji.

— Možda si zbog toga i zaboravio.

— A što misliš, što bi inače od njega bilo? U redu, ja bih mu odrezao noge, no pitanje je bi li preživio. Ako bi preživio, bio bi mu potreban mir. A ja bih mu mogao ponuditi samo ova kola. Vikao bi dan i noć. Ah, ti zacijelo ne znaš kako je to!

Bil je ustao.

— Sada ću skuhati kavu, — rekao je kuhar.

— Što se mene tiče, ne moraš. Odlazim.

— Ne govori tako. Pogledaj, oko nas su sniježni nanosi i nitko ne zna što se ispod njih krije. Posvuda oko nas vreba smrt!

Bil je izvukao svoje sedlo i bacio ga konju na leđa. Kad se okrenuo kuhar mu je pružio mlinac za kavu.

— Hajde, ne budi takav! Stisni zube i zaboravi ga! Samo će jaki preživjeti ovu zimu!

Bil je najzad uzeo mlinac i počeo okretati ručicu, iako bi ga najradije bio bacio u vatru.

— Htio sam te pitati jesi li vidio ljude s Feltonovog ranča? — upitao je kuhara, no odmah se okrenuo u suprotnom smjeru.

— Felton? Čini mi se da sam čuo to ime. Ah, da! Neka dvojica su me upitala za Feltonovu stoku...

— Kada?

— Ah, kada... tko bi to znao. Ovdje se ne zna ni kada dan započinje. Eto, otprilike, dvadeset sati prije tvog dolaska.

— A kamo su otišli?

— Na jug. Jedan je imao na sebi crno odijelo ispod krznenog kaputa. Njegov pojas bio je ukrašen srebrom. Drugi je bio mladić... izgledao je nekako divlje. Onaj prvi, u crnom odijelu, nazivao ga je Rod.

Prema tome, Rod Felton i Ken Arlin također su krenuli za stokom, u smjeru juga...

Bil je stresao kavu u lonac što ga je kuhar donio iz kola.

— Prolaze ovuda mnogi momci u potrazi za stadima. No teško da će pronaći određeno stado, ako su nešto više zaostali. Doći će i goveda iz Montane. Ti ćeš još naići samo na kuhinjska kola iz Wyominga. Bila su prilično spora.

Kad je Bil srknuo kavu, sjetio se čovjeka što ga je vukao zaleđenom prerijom...

— Jesi li ga barem pristojno pokopao?

— Načinio sam mu grob u snijegu.

— Snijeg će se otopiti...

— Dakako... no ranije će ga pronaći vukovi! Tlo je toliko zamrznuto da ćeš

prije polomiti deset sjakira nego... No, ne pričajmo više o tome!

* * *

Ledena sniježna oluja bješnjela je nesmanjenom žestinom. Bil je sve češće nailazio na uginule konje, stoku, pa čak i na leševe ljudi.

Pošto je napustio kuhinjska kola, Bil je satima jahao, a onda je najzad naišao na jedno stado. I ljudi su bili oko njega. Uskoro ih je i dostigao. Otkrio je da je to stoka s različitih rančeva. Zapazio je jedno grlo sa znakom Feltonovih: s malim kvadratom.

— Što to radite? — doviknuo je Bil jednom kauboju.

— Dohvati radije svoj bič i pomozi nam! — uzvрати mu ovaj. — Tjeramo zaostalu stoku. Ne potjeramo li je, uginut će. Kad se oluja stiša, razvrstat ćemo grla. Bog zna hoćemo li uopće pronaći vlasnike.

— A koji su to rančevi?

— Ja sam iz Idahoa no ovdje je svatko s drugog ranča.

Nakon tri sata gonjenja Bil je već obišao cijelo stado, ali nije pronašao nikoga s Feltonovog ranča. Tada su stigla i dvojica sa sjeveroistoka. I oni su pred sobom gonili nekoliko goveda. Kad su prišli bliže u jednom od njih Bil je prepoznao Dirka.

Kauboj je odmah potjerao konja pored goveda i približio se Bilu. Umorno se nasmiješio i podigao ruku oko koje je smotao krpu da bi je zaštitio od zime.

— Hej, Bile! Već sam se plašio da vas više nikada neću vidjeti, — doviknuo mu je.

— Kako to da si se odvojio od stada?

— Bilo je to još prve noći. Jahao sam usred stada, a kad je svanulo vidio sam oko sebe tuđe znakove. A i nepoznate ljude. I tada sam ustanovio da su i oni u istoj situaciji. Pravi pakao! No, što ćemo sada?

— Dalje prema jugu. Druge nam nema. Znaš li nešto o Lukasu i Mandy Felton?

— Ne. Ta nećeš valjda...

— Da, već su bili otišli...

* * *

Dani su se nizali u tjedne. Uurlanje snježne oluje nastavljalo se nesmanjenom žestinom, i ljudi su već počeli vjerovati da je to početak kraja svijeta.

Sada je Bil još češće nailazio na leševe goveda i konja. Poneki su bili i u grupama. Jednom su naišli i na kuhinjska kola, iza kojih je lipsalo stado od pedesetak goveda, a nitko ga nije tjerao. Saznali su da je kuhar jednom prosuo nešto hrane, a stoka ga je sada ustrajno slijedila u nadi da će se to opet dogoditi.

— No, više nemam! — rekao je kuhar — Kola su prazna! Što... Felton? Ne, nisam čuo to ime.

Jednog dana spotakao se Dirkov konj. Kauboj nije bio spreman na to, tako da je sletio konju preko glave. Kad je vidio da se Dirk ne diže, Bil je sjahao.

— Ustaj!

No Dirk se nije micao. Kad je Bil htio podići Dirka, pronašao je veliku ranu na njegovoj sljepoočnici i odmah ustanovio da je mrtav. Na mjestu gdje je Dirk udario glavom, Bil je ispod snijega napipao oštar i tvrd brid. Odgrnuo je snijeg i otkrio željezo, tračnicu za koju su se njegovi prsti odmah prelijepili.

Sada je Bil znao gdje je. Bila je to pruga Union Pacifica.

Bil je odnio mrtvog druga sa željezničkog nasipa, i pokrio ga snijegom.

* * *

Nasip je već bio daleko iza njega. Bil nije točno znao je li prošao tjeđan ili dva otkako je pokopao Dirka. Sav u čudu zaustavio je oba konja kad je primijetio da se nešto izmijenilo u zraku. Dugo mu je trebalo da shvati što je to.

Paklenska buka oluje, na koju su se njegove uši već privikle, odjednom se počela stišavati da bi se najzad pretvorila u šapat. Zima više nije tako jako prodirala kroz njegovu odjeću, a i ledene sige u njegovoj bradi postale su odjednom kraće. Nekoliko sati kasnije pucao mu je vidik sve do horizonta. No, bio je sam.

A onda je nestalo i šapta. Zrak se više nije micao. Vijavica se odjednom

stišala i sada je sve ušutjelo, kao da se zajedno s leđom skrutilo u zveketavoj, krhkoj masi.

Bil je satima očekivao da će se oluja ponovno podići i potjerati na jug sve što se može kretati. No ništa se nije dogodilo. Nebo je ostalo vedro.

Preko beskrajne bijele površine prosulo se jarko sunčano svjetlo, zaslijepilo njegove oči tako da je morao žmirkati.

Tada je mogao čuti i topot svojih konja. Konj što ga je vukao za sobom odjednom je posrnuo i pao. Bil je već tjeđnima očekivao da će se nešto slična dogoditi: životinje su iz dana u dan postajale sve mršavije. Konj se uplašeno pokušavao podići na noge, Zanjištao je. No Bil je znao što to znači; odvio je krpu s desne ruke i izvukao kolt. Držak je bio tako hladan da mu se dlan zalijepio. Kad je prasnulo hitac Bil se pobjao da će pasti iz sedla. Konj je prestao njištati.

Odjahao je dalje. Ponekad se osvrtao; pri tome se osjećao kao da se nikako ne može dovoljno udaljiti od leša životinje.

* * *

Narednog dana počeo je puhati blagi, mlaki vjetar. Nebo je još uvijek bilo vedro i plavo. Bil je morao sve češće žmirkati. Kad je jednom otvorio oči učinilo mu se da u daljini vidi neku točku.

Dva sata kasnije Bil je razabrao da su tamo ljudi okružili neko stado i zaustavili ga. Krenuo je prema njima i naišao na Stana.

— Gospode... bio je to pravi pakao! — doviknuo mu je kauboj.

— Ima li još koga od naših ovdje?

— Nema... Svi su mi nestali iz vida.

— Jesi li vidio Mandy Felton?

— Jesam jednom. Vozila se s Lukasom na kuhinjskim kolima. No, ne znam gdje su ostali. Pošao sam sa ovim stadom, jer tu ima barem pedeset grla s našim žigom. Ti možeš potražiti kola, a ja ću ostati sa stokom. Neću je tjerati nazad u Wyoming, jer je preslaba. Moramo je prodati. Možda ćeš pronaći Sama i Olivera s još nešto naše stoke.

— U redu, Stan. Potražit ću ih, a ti me pričaj!

Bil je najzad naišao na neznatni trag koji ga je odveo dalje prema istoku. Netko od ljudi koji su došli iz Montane vidio je navodno neku djevojku na kuhinjskim kolima. Tri dana kasnije Bil je pronašao kola Stajala su usred bijele pustoši. Još prije nego što se sasvim približio, Bil je začuo Lukasov glas:

— Mala bačva viskija za konja! Što razmišljate? Konj vam je suvišan!

— U redu! — progundao čovjek. — Ovamo s tom vatrenom vodom!

Bačva i konj promijenili su vlasnike.

— Bile! — pozvao je neki ženski glas.

Jackson je zastao. Već je slišao s konja i htio ga privezati za stražnji kotač kola, kad kroz raspor u platnom krovu kola ugleda Mandy.

— Lukas, došao je Jackson!

Sada se i kuhar našao pored njega i pružio mu ruku.

— Sjajno, mladiću! Jesi li vidio stoku?

— Nekoliko grla. Stan je uz njih.

Mandy su izbile suze na oči.

— Stoku ćemo lako uzgojiti, — rekao je Lukas. — Zemlja i voda su važnije, a to nam je ostalo.

— Zemlja, voda i ništa novaca! — dodala je Mandy. — Sve je to ništa!

— Ni drugi nisu bolje prošli, — rekao je Lukas. — Ta je mečava upropastila mnoge ljude. No oni koji su dovoljno jaki uvijek će pronaći izlaz.

Lukas je dodao Bilu limeni tanjur.

— Nemamo više ni kruha, ni krumpira — rekao je — Ali čovjek može živjeti i od svježeg mesa. Eh, takve mečave još nije bilo, pokosila je gotovo svu stoku. No svaki je posao riskantan. Sada je najvažnije prodati stoku i pribaviti gotovinu. Možda će Oliver, Sam i Dirk...

— Dirk je mrtav, — prekinuo ga je Bil. Neko je vrijeme šutio, a onda nastavio:

— Ja ću odjahati do Stana, a ti ćeš s Mandy i kolima polako za mnom. Mellport je najbliži grad i tamo ćemo prodati stoku. Tamo ćemo se laći.

Prije nego se govedo srušilo iz Stanove je puške siknuo plamičak. Kauboj je sjahao i protegnuo noge.

Bil zaustavi svog omršavjelog konja i pogleda govedo koje se, kako se činilo, sastojalo još samo od kože, kostiju i tetiva.

— Moramo nešto pojesti, — reče Stan. — Tamo ćemo naći i nešto drva.

— Ne smijemo se zaustavljati, jer više nećemo moći pokrenuti stoku. Do Mellporta i nije daleko!

— Kuće se još ne vide, a to znači da ni sutra nećemo stići u grad. Gladan sam, shvaćaš li? Ni bič ne mogu podignuti!

— Onda ću sam otjerati stoku, a ti dođi za mnom.

Bil je upravo konja za stokom koja se umorno vukla. Pitao se hoće li uopće dobiti novaca za nju.

Pod kopitima je pucao snježni pokrivač. Zatopljilo je. Nekim potocičcem tekla je žučkasta, glinasta voda prema istoku. Goveda su gackala vodom i tražila korijenje trave koju su inače jele samo ovce.

Stan je stigao kad se smračilo. Predložio je da logoruju, no Bil je to odmah odbio. Vjerovao je da će uskoro naići na prugu, a onda prugom do grada... Samo da stado ne zastane...

• • •

Ken Arlin se glasno nasmijsao, sklopio durbin i pružio ga Rodu Feltonu koji se pored njega nalazio u grmlju.

— Dobro pogledaj, — rekao je Arlin. — To su oni.

— Vjerojatno će u grad, gdje smo dva tjedna uzalud čekali.

— Čini se da je tako, Rode. Pokusat će prodati stoku. Vratit ćemo se i razmisliti što nam je činiti. Mora da je tu barem pedeset grla, a njih su samo dvojica... Sigurno nemaju teškoća sa stokom, ali ne mogu svakoga dana provjeravati žigove. A ako se jednog dana u njihovom stadu nađe grlo s tuđim žigom, onda će to biti krađa stoke. A za krađu stoke se odmah vješa!

— Ne razumijem te...

— To je barem jednostavno! Kad dodu u grad, u njihovo stado valja ubaciti dva grla. Oni to neće primijetiti jer se stado na putu do željezničkog obora prilično razvuče. A onda će netko otkriti da su dotjerali tuđu stoku.

— A to ćeš biti ti, zar ne?

— Nipošto! To će biti nakupac. Mi s tim nećemo imati posla. To moraju biti grla nekog čovjeka koji se također nalazi u Mellportu i želi prodati stoku. Sada tamo ima mnogo ljudi s istim namjerama. A ima i mnogo stoke koju željeznica neće moći odjednom prevesti. Dva goveda ćemo nabaviti vrlo lako, sasvim neupadljivo. No, vratimo se da bismo sve pripremili!

Rod se počeošao po vratu. Plan mu se učinio prilično zamršenim.

— A što ako ne uspijemo?

— Uspjet ćemo! — ustrajao je Arlin. — Time nećemo onemogućiti samo njega, već i tvoju sestru. Svatko će povjerovati da je i ona znala za to kao vlasnica ranča, i da je dobivala novac.

— Prokleta komplicirano!

Arlin se popeo u sedlo, i Rod je slijedio njegov primjer. Pojahali su prema sjeveru.

— On je pravi gutač vatre, — pro-gundao je Rod. — Bit ćemo sigurni tek kad mu satjeramo kuglu u glavu.

— Da, što se njega tiče, nekoliko puta si zatajio, Rode. Sada ću ga ja preuzeti u svoje ruke. Moraš imati više povjerenja u mene.

— Povjerenja! Ponekad mi se čini da ga imam i previše! Kene, doista me nećeš prevariti kad uspijemo?

— Prevariti? — ponovio je Arlin.

— Sjeti se samo Morowa. Spretno si me upotrijebio da bi ga ubio.

— Lud si, Rode! Istina je, Morow mi se našao na putu. Njegova je greška bila plesačica Rosa. Neko je vrijeme dobro surađivao i sa mnom, no kad je trebalo da uđe u veliki posao pokušao se izvući. Eto, to je bio razlog. Muškarac treba da izdrži do kraja!

— No zar si zaboravio da se veliki posao slomio na mečavi?

— Nipošto! No, možda Morow ne bi ni pokazao svoju mržnju prema meni da je znao što se događa. Ti se uopće

ne moraš bojati, Rode. Da sam te htio nasaditi, mogao sam i ranije iskoristiti priliku!

— Tako?

— Naravno! Zar si zaboravio što te čeka u Kansasu? No dobro, — nastavi Arlin drugim tonom, — već je krajnje vrijeme da smisliš neko novo ime! O tome ćemo još porazgovoriti.

* * *

Kako su se približavali gradu, Stan je uzvikivao od radosti. I životinje su požurile. Možda su se, ponadale hrani...

Malo stado kaskalo je uskom ulicom pored skladišta i stogova drva, a onda kroz glavnu ulicu, pa opet ulijevo, gdje su se na kraju grada vidjeli dugi obori pored svjetlucavog kolosijeka. Najzad su pronašli i prazan obor. Stan i Bil utjerali su stoku, zatvorili obor i naslonili se na otrcane oblice. Osjećali su umor.

— Pronađi neki hotel! — rekao je Bil. — Ja ću porazgovoriti s nakupcima.

* * *

Ken Arlin sklopio je karte; u kut usana gurnuo je crnu tanku cigaru.

— Dvojica oronulih momaka dotjerali su stoku, — rekao je čovjeku koji je sjedio nasuprot njemu za zelenim stolom. — Jeste li u onom stadu jučer pronašli svoju stoku?

— Nisam.

— Možda ćete danas imati više sreće. Sada ima svakakvog klateža. Ti ljudi njuše šansu kakva se više neće ponoviti. Potrebno je samo sakupiti stoku i dotjerati je u grad.

— Pogledat ću stoku. Hoćete li sa mnom?

— Neću. Što bih ja tamo?

Čovjek je izašao, i pozvao neku skitnicu:

— Podi u staju i reci da tražiš konja Johna Macgeea. Tamo će već znati na što misliš. Požuri, nerado čekam. Evo ti trideset centi!

— Macgeea iz Montane?

— Da, požuri!

Macgee je uskoro sjeo u sedlo i krenuo prema željezničkom oboru. Vidio je i Billa Jacksona koga nije

poznavao. Pored njega je bio nakupac koji će sada zacijelo sklopiti velik posao.

— Hej, gospodine Macgee! — doviknuo mu je nakupac. — To je Feltonova stoka Wayoming.

Macgee se nalaktio na rog sedla i promatrao stoku. Mogao je biti strpljiv, jer ionako nije imao posla. Njegovi ljudi mora da su bili još južnije. Možda će ih čekati još dva-tri tjedna.

Bil i nakupac očito su se sporazumjeli i pošli k stadu.

— Sto je to? — uzviknuo je odjednom nakupac i podigao glavu. — Hej, Macgee, nije li vaš znak bio G u krugu?

— Dakako! — progundala Macgee i potjera svog vranca u obor. Najprije mračno odmjeri Bila, a onda pogleda prema govedu koje je pokazao nakupac. Na njemu je bio njegov žig.

— G u krugu!

Bil osjeti kako su mu se hladni trnci spustili niz kičmu. Cijelim putem promatrao je stoku, i među njom nije pronašao ni jedno grlo s tuđim žigom.

— Mora da je ta životinja dolutala u stado, — pokušao je objasniti.

— Tu je još jedno grlo! — uzviknuo je nakupac.

— Dolutala! — progundala Macgee. — I ti to nisi primijetio?

— Nisam.

— Kod tako malog stada to se vidi. No, obavijestit ćemo šerifa. Nije to jedini slučaj s kojim će se sudac morati pozabaviti ovih tjedana. Potražimo ga, Lomell!

Nakupac je kimnuo i pogledao pored Macgeea.

No odmah odvrati pogled: iza kuća je ugledao drvo o koje su obično vješali kradljivce stoke. I Bila je nešto stegnulo u grlu.

Tada se trgnuo, jer ga je nešto pritisllo o bok. Lomell se odmah povukao; u ruci je držao Jacksonovo oružje.

— Samo polako, momče! — rekao je Lomell. — Naš šerif je vrijedan čovjek i sve će razjasniti.

— Poludjeli ste! — zareža Bil. — Mora da se netko zlobno poigrao sa mnom!

— Hajde, hajde! Možda će šerifa zanimati priča koja ti padne na um!

Bil je znao da nema smisla mnogo raspravljati. A pokuša li nešto, Lomell će odmah pucati. Nije mu preostalo drugo nego da pođe s njima. Bila Jacksona obuzeo je mračan osjećaj da mu je sve to namjestila neka nevidljiva ruka...

* * *

Stan se naglo odmaknuo od prozora kad je na suprotnoj strani ulice ugledao Bila, a iza njega nakupca s koltom u ruci.

— Mjesta! — čuo je Stan Macgeea. — Mjesta, ljudi! Mi ćemo do šerifa.

Stan dotakne držak kolta, no odmah ga ispusti. Jackson i ona druga dvojica nestali su u kući, pred kojom su se okupili ljudi.

— Objesite ga! — doviknuo je netko iz gomile.

Zatim su ona dvojica izišli iz kuće, no Bila nije bilo. Tada je Stan vidio i ploču na kući: bio je to šerifov ured.

Kauboj je polako pošao, prema vratima i izišao u hodnik. Na stubama je ugledao čovjeka koji mu je okrenuo leđa. Stan zalupi vratima. Tresak je odjeknuo hodnikom, tako da se onaj čovjek na stubama okrenuo. Nekoliko sekundi zurili su jedan u drugoga. Stan tada prepozna divljeg momka koji je iznenađa nestao odmah nakon, što je Stan došao na ranč njegovog oca.

— Rode! — rekao je Stan, ne znajući što da radi.

Rod Felton se kiselo nasmijao.

— Dakle, ovamo si se zavukao! — progundao je, a onda se njegova desnica strelovito spustila niz bok.

Stan je prekasno osjetio opasnost. Nešto ga je pogodilo u prsa i odbacilo k zidu. Koljena su mu odjednom počela popuštati. Još je posegnuo za oružjem, no tada je iz Rodovog kolta opet suknuo plamen. Rod pride bliže misleći da ga je dokrajčio.

Tada Stan opali; još je vidio kako je Rod pao naznak, a onda mu je oružje ispalo iz ruke i tijelo se prevallilo u stranu. Rodov povik više nije čuo.

— Sto je to? — uzviknuo je neki glas. Rod ga je čuo kao iz velike

udaljenosti. Lijevom je rukom stisnuo desnu nadlakticu koja ga je strahovito zaboljela. Povukao se i nestao u jednoj sobi kad se odozdo začula lupa koraka uza stube.

* * *

Serif Phil Lyveli stresao je glavom.

— Već sam tri mjeseca šerif Mellporta, Jacksone. Ovaj je grad pokopao mnogo šerifa! Preuzeo sam zvijezdu za stotinu i pedeset dolara mjesečno. No kako to da ste napustili posao na željeznici? O tome se mnogo nagađalo.

Bil Jackson pogleda prema dvojici pomoćnika koji su se naslonili na zid i poigravali se koltovima.

— Iz ličnih razloga, — odgovori.

— Navodno vas je Carden, šef stanice u Cheyenneu naglo otpustio!

— Glasine obično nisu istinite — odbrusi mu Bil.

— No, ostavimo to, iako je to za vas samo otežavajuća okolnost. Nijedan čovjek na svijetu ne bi se, nakon vašeg posla i vaše zarade na željeznici, prihvatio kaubojskog posla. To je činjenica, Jacksone! A sada bi me zanimalo da mi kažete zašto ste upravo vi to učinili?

— Pretpostavimo da mi je naprosto dozlogrdilo na željeznici i da sam ja iznimka od pravila!

— Hm, iznimka! I kao iznimka niste čuvali stoku, već ste je krali! Ne vjerujem da ste jahali za Feltonov ranč, i ne znam hoće li vlasnica doći u grad. A što je s momkom koji je bio s vama? Gdje se krije?

— Došro sam sâm! — uzvratil Bil, znajući da ne bi vrijedilo uplitati Stana.

— Niste bili sami! — ustrajao je šerif. — Lično sam vidio da ste bili dvojica. No vidjet ćemo je li onaj već odmaglio. Poznate li Macgeea?

— Ne.

— Onda zacijelo smatrate isključenim da bi on sam svoju stoku natjerao među vašu?

— Kao šerif stekao sam mnogo neprijatelja, Lyvelli i ne poznajem ih sve. Znate kako je ovdje.

— Naravno, no Macgee dolazi iz Montane. Jeste li ikada bili tamo?

— Ne.

Vrata su se odjednom otvorila. Dvojica sa svjetlucavim zvijezdama unijeli su neku priliku uvijenu u platno. Bil je gotovo skočio uvis kad je jedan od njih odgrnuo platno i otkrio Stanovo lice.

— To je on! — rekao je jedan pomoćnik — Pronašli smo ga u hotelu. Tik prije toga pala su tri hica. No on je već bio mrtav. Ovdje je i njegov revolver. Čini se da je samo jedanput pucao. Krvavi trag vodio je u jednu sobu, a onda kroz prozor na krov suše. Njegov ubojica je svakako ranjen. No ispred hotela izgubio mu se trag.

— U redu. Obavijesti liječnika da me pozove ako mu se javi neki ranjenik!

Pomoćnik je izašao.

Drugi pomoćnik prekrpio je Stana i podigao ukočeno tijelo. Kad je i on izašao, Lyvelli je ponovo stao šetati. Najzad se zaustavio pored prozora.

— Macgee je moćan čovjek u Montani! — nastavio je pošto je još jednog pomoćnika poslao da se propita je li i Macgee bio umiješan u hotelsku pucnjavu. — Bilo bi glupo i pomisliti da bi on uprljao prste zbog dva goveda. To zacijelo uvidate, Jacksone. Sada ću obavijestiti suca. Sutra će biti suđenje. Nema smisla čekati!

— U redu, Lyvelli. Činite što vam dužnost nalaže, — uzvratil Bil s gorkim smiješkom.

Sada se vratio čovjek koji je otišao do liječnika, i izvijestio da još nitko nije tražio liječničku pomoć. Ubrzo se vratio i drugi pomoćnik.

— Govorio sam s barmenom, — rekao je ovaj. — Macgee sjedi sa svojim ljudima u salunu, i već tri sata nije nitko od njih ustao od stola.

VIII

Mrak se već ušuljao u grad no u Mellportu je još uvijek bruhalo kao u košnici. Puškaralo se, odjekivali su povici, čule se bučne svade. Čulo se to čak i u urušenoj kolibi na rubu grada u kojoj je čučao Rod Felton s koltom u ruci.

— Tko je? — proštenjao je.

— Ja sam, Rode! Odbaci to željezo!

Arlin zatvori vrata za sobom i nasloni se na njih. Rod ga nije prepoznao, razabirao je samo obrise i vidio užareni vrh cigare.

— Kako ti je? — upitao je Arlin.

— Loše. Moraš reći liječniku, ionako će morati izvaditi tane. Jesi li mu rekao?

— Nisam, jer šerif traga za ranjenikom. Pronašli su krvavi trag u hotelu. Kako te samo pogodio?

— Ni sam ne znam. Mislio sam da je mrtav... Kene, potreban mi je liječnik. Rana će se upaliti. Zar ne znaš kako je to?

— Nikada me nisu pogodili. Uostalom, to je sad svejedno. Naidu li na nas, plan je propao. Za sada me nitko ne povezuje s time. Jackson očito nema ni pojma da smo mi ovdje. A tako mora i ostati!

Rod je načas prestao stenjati. Zapalio je cigaru što mu ju je Arlin dobacio.

— Jesi li sposoban za jedno kraće jahanje? — upita ga Arlin.

— Nisam. Potreban mi je liječnik... Peče me. Izgubio sam mnogo krvi, tako da te jedva prepoznajem.

— Onda ću morati odjahati sam. Rode, možeš li mi obećati da ćeš ostati ovdje?

— Da.

— Neću dugo ostati. Misli na to da će sve propasti odeš li do liječnika. Tada će htjeti saznati od tebe zašto si ubio Stana, i objesit će te jer je to bilo ubojstvo.

Arlin je ušutio, još je neko vrijeme čekao da čuje hoće li Rod što reći, a onda je lizišao.

Rod je zurio u zatvorena vrata, osluškivao korake sve dok ih nije nadjačala gradska buka. Mislio je samo na bolove. No istovremeno je pomišljao i na Arlinovo upozorenje. Ako doista njuškaju oko liječnika, onda bi njega, Rode, odmah uhapsili kad bi se pojavio tamo. On tada ne bi mogao objasniti zašto je pucao na Stana, a to bi značilo, ni više ni manje, nego vješala. Povrh toga, palo mu je na um da Lyvelli ima kod sebe i potjericu iz Kansasa...

Rod je opet opipao oružje. Učinilo mu se da sa svih strana čuje korake, i

znaj mu je izbio na sve pore. S mukom se smiri.

* * *

Rod nije znao koliko je vremena prošlo, kad je najednom začuo pucketanje bičeva, štopot teških kola. S mukom je ustao i prišao k prozoru. U svjetlu jedne svjetiljke primijetio je kola i odmah za njima druga. Gotovo se zaprepastio kad je na boku ugledao lik svoje sestre i Lukasa.

— Mandy! — rekao je poluglasno, a onda je stresao glavom.

Rod se opet odzvukao do svoje klupe. Kola su prošla. Pred vratima se netko promuklo nasmijao, a onda se začuo i šerifov glas:

— Budite toliko pametni i poubijajte se, ako imate u džepu dovoljno novaca za pogrebne troškove.

Koraci su se sasvim približili vratima, i Rod podigne cijev revolvera. Vrata su se otvorila.

— To sam ja, Arlin!

Rod je uzdahnuo, a onda je spustio oružje. Arlin je zatvorio vrata za sobom.

— Vidio sam je, — rekao je Rod. Upravo su stigli u grad.

— Bio sam odmah iza njih. Vidio sam ih na dvije milje ispred grada, no sam nisam mogao ništa učiniti.

Arlin se poput mačke približio Rodu tako da ga je sasvim jasno vidio, a onda nastavi:

— Znaš li što to znači? Sada je sve došlo u pitanje. Mandy će izjaviti da je Jackson radio za nju. Sve bi se moglo okrenuti. Zar to ne shvaćaš?

— Ne, Kene.

— Nisi više ni za što! — procijedi Arlin. — Za mene si još samo breme!

— Podsjećam li te sada na Morowa?

— Da, upravo na njega.

— No sada nema nikoga tko bi me mogao ubiti umjesto tebe, Kene! Vidiš li moj kolt?

Arlin je malo ustuknuo.

— Ustrijelit ću te! — prostenjao je Rod. — Nemam ništa protiv tebe, dobro smo se razumjeli, no sada su se stvari izmijenile. Tebi je potreban upotrebljiv čovjek koji će raditi za tebe... Da, za tebe! Cijelo vrijeme si me iskorištavao, prepustio si mi sav prijavljivi posao,

Morowa, Stana... A sada znam da se na kraju tog niza moram pojaviti i ja, jer se naši planovi međusobno isključuju. Jedan od nas dvojice je suvišan... I ja imam pravo da postanem stočarski kralj Wyominga!

— Doista si poludio! Ti ne bi mogao voditi ranč kakvog smo htjeli podići. Ti si bez mene nitko i ništa, osuđenik na propast! Odbaci to oružje!

— Tako da me možeš lakše dokrajčiti... — promuklo se nasmijao Rod.

Arlin se još malo udaljio, a onda je pripalio cigaru. Rod je malo zabacio glavu, i prekasno je primijetio da nešto leli prema njemu, odbacujući crvenkaste iskrice zrakom. Kad ga je goruća cigara pogodila u lice, on se povuče i tada mu Arlin izblje kolt iz ruke.

U narednom trenutku plameni jezičac prosiktao je prema Rodu. Pokušao se odbaciti u stranu, no bilo je prekasno. Nešto ga je pogodilo u prsa i izbacilo s klupe...

* * *

Kad je Rod dopuzao do vrata, netko je uzviknuo. Rod je osjećao da struja života nezadrživo otječe iz njegovog tijela, no u njega je još uvijek bilo volje da živi. Potrbuške je ispuzao preko praga, podvukao se pod grmlje i osjetio trnje kako mu para kožu na leđima...

— Grom i pakao! Mora da se tu nešto dogodilo! — uzviknuo je netko.

No koraci su se ubrzo opet udaljili u nepoznatom pravcu. I ključanje u gradu počelo se smirivati.

Rod je osjećao sve jače bolove, a onda nastupi omaglica i bolovi su se pomalo počeli gubiti... Ali i svijest...

* * *

Bil je pogledao Mandy i osjetio se poniženim.

— Ne znam kako je ta stoka dospjela među našu, — rekao je. — Macgeea nisaam nikada vidio, i ne vjerujem da on ima nešto protiv mene. Stan i ja provjerili smo sve žigove... doista ne znam!

Mandy je pogledala šerifa koji je sjedio na rubu stola.

— Napolju, u pririji leže na tisuće grla, — rekla je Mandy. — Zar je

doista važno što su se ta dva grla negdje pridružila našem krdu? Inače bi propala!

— Sasvim krivo gledate na stvar, — progundao je Lyvelli. — Činjenica je da je taj čovjek pokušao prodati dva tuđa grla. Kad bismo sada zažmirili na oba oka i rekli da bi ta dva grla ionako propala u sniježnoj preriji, onda bi sudac bio bespomoćan kad bi sutra neka banda dotjerala stotinu grla s tuđim žigom. Kradu stoke ne počinje sa stotinom, već s jednim grlom. Tako je to uvijek bilo, gospodice! Porota će se sastati za četiri sata, i ako vam do tada padne na um odakle ta grla u vašem krdu, iznesite to!

— Izgubili smo igru! — Mandy se poluglasno obratila Bilu. — No nećemo odustati. Oliver i Sam bi mogli dovesti još nešto stoke. A i ranč još imamo! Serife, jeste li pokušali objasniti Stanovu smrt?

— Dakako, no ubojicu nisaam otkrio, kao ni tuce drugih. U ovom gradu ima više stranaca nego stjenica. Kako da pronađem ubojicu?

— No zato ste šćepali kradljivca stoke! — ironično mu je dobacila Mandy. — I to, najvjerojatnije, smatrate velikim uspjehom!

— Vršim svoju dužnost! — Suhoparno je uzvratio šerif, a onda se okrenuo svom pomoćniku: — Earl, izvedi ga!

* * *

Sudac Lane Grower bio je stariji, sjedokosi čovjek. Čekićem je nekoliko puta udario po stolu da bi uspostavio mir u salunu.

— Otvaram raspravu protiv Bil Jacksona iz Wyominga, — rekao je. — Optužen je zbog prisvajanja tuđe stoke.

— Zbog krađe! — doviknuo je Macgee.

Lane Grower se nakašlja i pričekao da se publika smiri.

— Zbog prisvajanja! — ustrajao je. — Kako se može ukrasti nešto što luta sniježnom prerijom?

— Što ima žig, ima i vlasnika! — odbrusilo je Macgee. — Moj žig poznaje svatko!

— Optuženi, poznajete li žig gospodina Macgeea?

Bil, koji je sjedio desno uza zid između dva šerifova pomoćnika, strese glavom.

— Ne, ne poznajem.

— Eto, vidite, gospodine Macgee! On ne poznaje vaš žiga.

— To bi svatko mogao reći! — doviknuo je netko iz publike.

— Smirite se! — zagrmio je sudac. — Macgee, kažite nam kada i gdje je vaša stoka ukradena? To je važno da bismo mogli ustanoviti istinu.

Sada je publika postala bučna. Netko je doviknuo: — Poznaje otprije Jackspona. On mu je kao željezničko njuškalo doveo pod vješala nekoliko ljudi!

— Tko je to rekao? — mirno upita sudac.

Netko se nije javio.

— Nastavite, Macgee — rekao je sudac.

— Poštovani suče! — javio se neki čovjek iz porote. — Nisam zadovoljan načinom kako vodite raspravu. Nije važno mjesto i vrijeme kada je optuženi došao do stoke, već mjesto i vrijeme kada ju je htio prodati.

Sjedokosi sudac prtljao je rukom kroz kosu i pogledao prema Bilu. Jackson je znao da mu Grower želi pomoći, no sada je isto tako siguran da je njegova taktika zaglibila.

Mandy se sada počela gurati kroz publiku sve dok nije došla pred sučev stol.

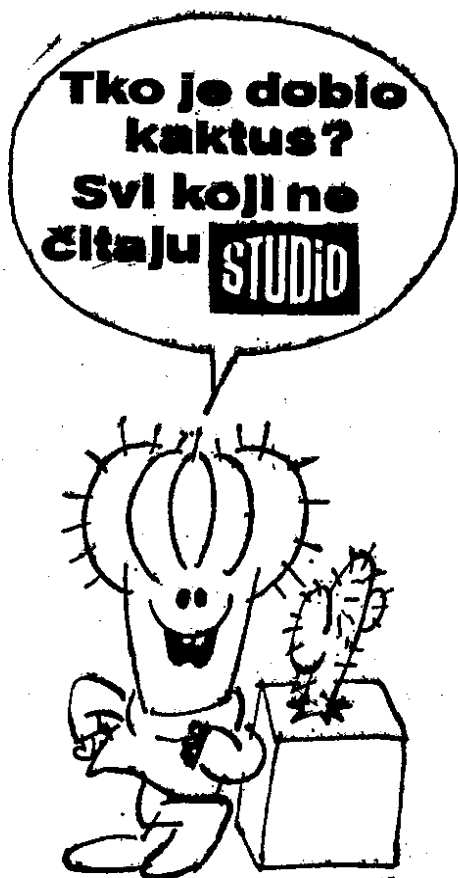
— Kako ga možete osuditi ako ne znate kada je i gdje navodno ukrao stoku! — rekla je povišenim glasom. — Naravno, htio ju je prodati, no bio je začuden kao i gospodin Macgee što se tuda stoka našla u mom krdu! A to mu nije bilo poznato. Iako se to možda čini nevjerojatnim, Macgeejeva se stoka negdje morala pridružiti našoj, a Jackson i Stan to nisu primijetili! No je li netko od vas već razmislio o tome zašto je Stan ubijen? On je bio siromašan čovjek, a sve što je imao, ostalo je u njegovom džepu! Nije li moguće da je ubojstvo počinjeno zato da bi ga se ušutkalo?

— Ušutkalo? — ponovio je onaj iz porote. — Cemu? Ta on ionako ne bi

mogao dokazati da se u krdu nije nalazila tuda stoka!

Među publikom je zavladao smijeh.

— Sklon sam pretpostavci, — nastavio je onaj iz porote, — da se kauboj odjednom našao pred nekim neprijateljem. Obojica su posegnuli za koltovima. To se u ovome gradu svakog dana događa po desetak puta!



Sada se iz publike začuo odobravljući žamor. Mandy je uvukla glavu među ramena.

— Trebalo bi da zaključimo s izvođenjem dokaza, poštovani suče, — nastavio je onaj iz porote. — Svjedoci

su poznati i vjerodostojni Uostalom optuženik ne pobija činjenice Budući da je sam izjavio da ne poznaje gospodina Macgeea, isključena je sumnja da bi to mogao biti akt osвете od strane tužitelja

Bil je pogledao suca kojemu je tok rasprave sada sasvim izmakao iz ruku, i koji više očito nije znao što bi mogao učiniti da bi zaštitio Bila Lane Grower nije vjerovao u to da se pred njime nalazi kradljivac stoke u osobi Bila Jacksona No ni njemu nije padalo na um ništa što bi se moglo uzeti kao olakotna okolnost.

Gotovo cijelu minutu u salunu je vladala tišina Nitko nije ni primijetio Arlina koji je stajao sasvim uza zid i virio preko ramena nekoga čovjeka. Arlin se nacerio... zacijelo je pomislio da je sada dobio važnu bitku i na elegantan način isključio svog najžešćeg neprijatelja...

Međutim, poput svih onih što ih predugo služi sreća, ni on nije znao da svi ljudi prave greške...

— Neka se porota povuče na vijećanje! — čuo se glas u salunu.

Stolice su odmaknute uz buku.

Mandy se još više uvukla u sebe, skupila se, i Arlin je sada sasvim sigurno znao da je žešće nije mogao pogoditi.

* * *

Kad se porota vratila i zauzela svoja mjesta za dugim stolom uz bočni zid saluna, u sudnici je vladao tajac.

Jedan čovjek iz porote gurnuo je sucu savijeni list papira.

Otvarajući list, Lane Grower baci pogled u publiku Pogled u listu papira bio je neobično kratak.

— Kriv je! — procijedio je kroz stisnute zube.

No tada su se naglo otvorila vrata saluna Hladan zrak zapuhnuo je salunom i kao da je u publici načinio slobodan prostor kroz koji je sudac mogao pogledati prema vratima.

Tamo je stajao Rod Felton. Ne... zapravo i nije stajao! Podržavala su ga dva čovjeka sa srebrnim zvijezdama na prslucima.

— Pronašli smo ga u grmlju na rubu grada, — rekao je jedan od pomoćnika šerifa — Zeli nešto važnoga reći Nosi jedno tane u ruci a drugo u grudima! Pravo je čudo što je još živ!

Provukli su Roda kroz prolaz u publici.

Mandy se odmaknula u stranu kad je ugledala svog brata A Bil je osjetio da se u posljednjoj sekundi nešto izmijenilo.

Ljudi su se zaustavili pred sučevim stolom Rod se rukama naslonio na stol Bio je blatan, glib mu se lijepio po licu i kosi.

— Ostavite me! — prostenjao je.

Kao da su poslušali neku čudnu unutrašnju snagu pomoćnici su se odmakli

— Ja sam to učinio... — rekao je Rod

— Što si učinio? — upitao ga je sudac

— Baš sve! Ubio sam... Stana Ona dva grla... ubacio u krdo... U nekoj uskoj ulici... ovdje... u gradu Arlin je to zamislio... i pucao je u menel

— Tko ste vi? — upitao je sudac.

— To je moj brat, — umiješala se Mandy — Rod Felton, koji je pobjegao iz zatvora u Kansasu.

— Tko da mu vjeruje! — dobacio je netko iz publike.

— Morate... vjerovati, — isprekidano je govorio Rod. — Ja... sam izvukao ona dva... grla iz obora. Arlin mi je... pomogao... nitkovi!

Rod se okrenuo ulijevo i pogledao u blijedo lice svoje sestre.

— Oprosti... mi... — promućao je jedva čujno. A onda se srušio.

Liječnik se progurao kroz gomilu, no mogao mu je još samo zaklopiti oči.

Sudac Lane Grower zgužva onaj listić što mu ga je dao čovjek iz porote i odbaci ga u stranu.

— Da bi se ustanovila istina, potreban je dokaz koji isključuje mogućnost drugačijeg činjeničnog stanja Ako je dan čovjek prodaje tuđu stoku, onda još ne znači da ju je ukrao.

Ljudi iz porote oborili su glave.

— Bil Jackson oslobađa se sumnje da je ukrao stoku, — objavio je sudac. — Treba ga odmah osloboditi!

* * *

Ljudi su se povukli dublje u sjenu streha kad je Bil izišao iz šerifovog ureda s koltom u koricama. Odmah je skrenuo lijevo. Znao je da se Arlin nalazi negdje u gradu...

Jackson nije dospio daleko i već je prasnuo prvi hitac. Tane mu je prošlo na metar s lijeve strane i okrnulo potpornu gredu jedne strehe. Bil je zastao. Znao je da je Arlin uzbuđen. Nije ga vidio, no na prozoru susjednog »Kalifornija saluna« ugledao je puščanu cijev. U nekoliko dugih koraka protrči preko blatnog kolnika. Tada prasne još jedan hitac, a onda cijevi nestade s prozora. Bil preskoči dvije stube i čizmom udari o vrata saluna, a onda se naglo odmakne.

Odmah uslijedi još jedan hitac, ovoga puta iz kolta. Bil opet udari... još jedan hitac.

— Udi! — pozvao ga je Arlin histeričnim glasom.

Jackson opet zamehne čizmom. Pao je još jedan hitac, a onda se začuje

psovka, jer je Arlin shvatio da ga Bil želi prevariti.

Sada je Bil upao u salun i bacio se iza jednog stola. Arlinov je kolt šutio ali se javio Jacksonov.

Bil ustane i Arlin podigne oružje.

Bilov kolt ponovno zapuca. Arlin odjednom ispusti revolver iz ruke i krikne. Pored bara se još jednom okrenuo oko vlastite osi, a onda je pao na pod.

Bil Jackson je izišao i ugledao ljude koji su prilazili sa svih strana, zurili u njega i zastajali da ga propuste. Pomislio je da bi o mnogo čemu mogao razgovarati s Mandy, Oliverom i Samom. No, osjećao se sasvim praznim, i najvjerojatnije ne bi mogao pronaći pravih riječi.

Odjahat će, i to odmah. Ta mu je misao pala na um sasvim iznenada. Uzeo je svog konja, uzjahao ga i krenuo bez oprostaja; bilo mu je jasno da bi oprostaj samo pogoršao stvar.

Kad je grad već bio iza njega, tople sunčane zrake pale su mu na leđa, i on osjeti topao povjetarac s juga; glasnik proljeća koje će ipak doći da bi potisnulo u zaborav svo zlo...

K r a j

SCOTT F. SCOTT

DESETKOVANA KARAVANA

Prevela: Zlata Kardum

I

Među sučima bio je i jedan general. Pernoud Moxter.

Cannon se osmjehnuo kad ga je ugledao za stolom onako ukočena. General je na njemu načas zadržao pogled. Zatim se okrenuo čovjeku zdesna, majoru Terrellu.

Kapetan Barney Cannon poznavao je sve suce. Tu su osim dvojice spomenutih, bili još oficiri Huxley, Sharon i Wallace.

Cannon je unaprijed znao da će ga osuditi. Iz njihovih je pogleda razabrao da su ga već osudili.

Među kolegama nije bio osobito popularan. Neki su ga i mrzili. Moxter se razlikuje od ostalih, pomisli kapetan, ali to mi neće pomoći. Cinjenice govore protiv mene.

Suđenje je započelo i Cannon se upitao čemu sva ta lakrdija kad se unaprijed zna ishod.

Stajao je pred njima, visok i mršav, preplanula lica i hladnih, pomalo ironičnih očiju.

— Netko nas je izdao — odgovorio je na optužbu. — Ja nisam. To je sve što mogu reći.

Kad su mu prije suđenja predložili branioća, odbio je.

General mu je bio naklonjen.

— To je premalo, kapetane. Zar se nećete braniti? Iznesite činjenice. Nešto u svoju korist.

— Činjenice su jasne. Kad sam zamijetio da smo upali u klopku, izdao sam nalog za povlačenje. Zbog toga me ovaj sud osuđuje za kukavičluk. Ja sam htio spasiti svoje ljude.

Tužilac Wallace namršti čelo.

— Spasili ste samo sebe. Svi su vojnici izginuli. Njih trideset.

Cannon kimne.

— Nisam znao da su nas opkolili i da nas iznenaditi na povlačenju.

— Kako tumačite tu... navodnu izdaju?

Cannon skupi oči u dvije tanke crte.

— Indijanci su znali koliko će nas krenuti na put i zašto. Ponavljam: netko nas je izdao. Znali su da s malom četom neću napasti tri stotine njihovih ratnika. Imali su vremena da se spremme. Točno su predviđali da ću se

povući i prema tome su rasporedili svoje snage.

— Ali to ništa ne mijenja na stvari. kapetane — Wallace će oštro. — Vi ste jedini preživjeli borbu. Ako i povjerujemo vašoj priči o izdaji...

— To nije priča — presiječe ga Cannon — to je istina.

— ... to vas ne opravdava. Kako objašnjavate to da ste jedino vi iznijeli živu glavu?

— Zaboravili ste poručnika Bonnata. — Cannon se jedva suzdržavao da ne plane. — I on se spasio. Odvukao me u grmlje kad sam se onesvijestio.

— Poručnik vam je dobar prijatelj, zar ne, kapetane? — upita major Sharon.

Cannon pogleda oficira okrugla lica i malih, lukavih očiju. Taj uživa u mojoj nevolji, pomisli.

Zatim kimne.

Sharon pogleda ostale suce smješkajući se. Kao da je time htio reći: ne vjerujte mnogo kapetanovu prijatelju, on će pokušati da ga spasi.

General se iskašlje.

— U redu, poslije ćemo ispitati poručnika Bonnata. Mene, međutim, zanima nešto drugo. — General se nagne naprijed. — Kapetane, vi tvrdite da je posrijedi bila izdaja. To znači da je izdajica među nama, u tvrđavi. Neki oficir.

— Tako je, gospodine!

— Imate li dokaze?

— Nemam.

— Kako ste došli do tog zaključka?

— Ja dobro poznajem Indijance, gospodine. To je jedino objašnjenje.

— Budite jasniji.

— Indijanci su se ponašali kao da su sigurni u uspjeh. Netko im je odao naše planove, do u najmanju pojedinost.

— S planom su bili upoznati samo oficiri.

— Tako je, gospodine. Vojnici ništa nisu znali.

General se zamisli skupivši obrve.

— Sumnjate li na nekoga?

Nastala je mučna tišina. Huxley i Sharon izmijenile začudene poglede. Wallace se ugrize za usnicu, a major Terrell ljutito aljevine očima.

Kako je generalu palo na pamet tako nešto! Zar je povjerovao priči o izdaji.

— Zašto ne odgovarate, kapetane? — upita general Moxter.

— Ne sumnjam ni u koga. Ne vjerujem da bi itko od prisutnih bio u stanju učiniti tako nešto, pa ipak...

— Netko je izdajica — nadoveže general.

Oficiri su se uskomešali. Major je šakom lupio po stolu. — Generale, ne možemo dopustiti...

— Još nisam završio, majore — predijete ga sjedi general. Zatim je pogledao okrivljenog i dugo zadržao pogled na njegovim sivim očima. Čovjek s takvim pogledom siguran je u ono što tvrdi, pomisli general.

Moxter je prije suđenja pročitao kapetanov dosje. U njemu nije bilo nijedne mrlje. Kapetan je bio uzor hrabrosti, znanja i vještine.

Zašto ga mrze, pomisli general. Zato što ih toliko nadmašuje znanjem i iskustvom.

Pa ipak, kapetanu nije bilo pomoći. Teretile su ga nepobitne činjenice.

Zašto da se branim kad sam osuđen unaprijed, neće mi povjerovati ni riječ, izveli su me na sud jer su to tražili propisi, razmišljao je Cannon.

— Pozovite svjedoka Renea Bonnata — Moxter će oštro.

Poručnik Bonnato pojavi se na vratima. Bio je vitak, crnomanjasta lica i živih, tamnih očiju.

Kapetan se osmjehne. Najzad jedan koji će govoriti meni u prilog.

Prokleta se trude da se prikažu objektivnima.

Poručnik se iskašlje i postrance pogleda Cannona.

— Dakle... El Capitan... ovaj... kapetan Cannon ležao je na zemlji.

— Onesvijestjen?

— Da. Sagnuo sam se...

— Kako ste znali da nije mrtav? — tužilac je pokušao zbuniti svjedoka.

— Malo se pokrenuo — odgovori poručnik — i to me uvjerilo da još živi.

— Zar vas nije iznenadilo njegovo stanje.

Bonnato skupi obrve.

— Ne razumijem vas...

— Svi znamo da kapetan nije bio ranjen. Na njegovoj uniformi nije bilo ni kapi krvi. Od čega se onesvijestio?

Poručnik slegne ramenima.

— Nisam imao vremena o tome razmišljati. Uostalom, ležao je na leđima. Možda je...

— Poručniče, odgovarajte na moja pitanja.

— To i radim, bio je onesviješten i ja...

Wallace ga presiječe pokretom ruke.

— Je li kapetan bio ranjen? Je li krvario?

— Nije.

Bonnato se okrene kapetanu s izrazom isprike na licu.

— Znači, kapetan je ležao među leševima neozlijeđen.

— Pa... čini se da je bilo tako.

— Jeste li sigurni da je bio onesviješten? Jeste li sigurni da se nije pravio mrtvim da bi ga Indijanci poštedjeli?

— Gluposti... oprostite, gospodine. Posve sam siguran da nije bio pri svijesti.

— Mogli ste se prevariti.

Poručnik zanijeće glavom. — Predobro poznajem Barneyja Cannona da bih...

— Dobri ste prijatelji, zar ne?

Bonnato kimne.

— Upozoravam vas na prisegu, poručniče.

— To nema nikakve veze s našim prijateljstvom. Rekao sam što se dogodilo. Kapetan je doista bio onesviješten.

Wallace se uzšeta prostorijom. Zauzvrat se i ponovo okrene svjedoku.

— Pretpostavimo da vas je ipak obmanuo. Biste li to zamijetili?

Poručnik napući usne.

— Pa... ja...

— Odgovorite jasno.

— Ne bih, gospodine. Ugledao sam ga nepomično i odvuкао ga u grmlje. Nisam imao vremena da ga pomnije pregledam. Poslije, kada se odjednom stišalo, izviriо sam i ustanovio da su napadači otišli. Tada se kapetan osvijestio.

— I vi ste bili ranjeni, zar ne?

— Na dva mjesta. — Bonnato odmahne rukom. — Nije vrijedno spomena. Kapetan me previo.

— Je li vam poslije objasnio zašto se onesvijestio?

— Netko ga je udario odostraga.

Tužilac se okrene optuženome. — Ostajete li pri prvobitnoj tvrdnji da vas je netko oborio odostraga.

— Ostajem.

Cannon je nešto prešutio. Kad se to dogodilo, oko njega su bili samo njegovi vojnici. Sjećao se njihovih blijedih, uplašanih lica dok su Indijanci navaljivali sa svih strana. Tada ga je nešto udarilo po glavi. Tko je to uradio? Neki Indijanac? Bio je okružen desetoricom još preživjelih vojnika!

— Još jedno pitanje, poručniče — prosljedi Wallace. — Zar vas, kao iskusna vojnika, nije začudilo što je kapetan naredio povlačenje i doveo vas u kanjon. U stupicu. Je li postupio pravo ili krivo?

— Pa... s obzirom na okolnosti...

— Odgovorite mi, je li postupio krivo?

— Ja to ne mogu ocijeniti, gospodine. Svi smo postupili po zapovijedi.

General se umiješa: — Majore Wallace, držite se činjenica. Neka svjedok ispriča što se dogodilo, a ne što on o tome misli.

Wallace se uzvrpolji. — Naravno, gospodine. — Zatim se okrene svjedoku. — Kad ste se, po kapetanovu naređenju, započeli povlačiti, je li bilo jasno da ste upali u stupicu?

— Da, gospodine. Indijanaca je bilo posvuda. I u kanjonu kojim smo desetak minuta ranije projahali neometano.

— Zar to ne znači da je kapetan pogriješio? Izgubio je glavu.

Poručnik se zbuni.

— Ne znam...

— U redu — presiječe ga Wallace. — To je dovoljno. Zahvaljujem, poručniče.

Cannona su zaokupile zbrkane misli. Pokušao se sjetiti događaja i usporediti ih s Bonnatovom izjavom. Poručnik je lagao, ili je nešto pobrkao.

Kad je naredio uzmak, nitko od njih nije znao da su u kanjonu bili Indijanci.

Zašto je Bonnato to rekao?

— Ima li tuženi još pitanja?

Cannon je zaniijekao glavom, tupo gledajući preda se.

— Predlažem da dva sata obustavimo suđenje — Tužilac se okrene generalu. Moxter kimne.

Oficiri su izašli, u prostoriji su ostali samo Cannon i Bonnato.

— Zao mi je, El Capitan — reče poručnik pokunjeno. Pri tom je optuženoga nazvao nadimkom što ga je Cannonu nadjenulo poznati apaški poglavica. Time je svima htio dati do znanja koliko drži do svog protivnika.

Cannon je slegao ramenima.

— Sve je u redu, momče — reče s osmijehom.

Rukovali su se. Dobro je imati prijatelja, pomisli kapetan, pogotovo sada kad me svi gledaju prezirno i smatraju me kukavicom.

— Pođimo — reče kapetan odjednom — Nadam se da ti gutljaj iz moje boce neće nauditi.

Poručnik je kimnuo bez riječi. Doimao se pokunjeno, kao da je pred sudom stajao on, a ne kapetan Cannon.

General je pročitao presudu. Cannon je saslušao, a da mu na licu nije zatitrala ni jedna žilica.

Bio je lišen čina i otpušten iz vojske zbog kukavičluka.

— ... nema prava na žalbu višim vojnim vlastima — čitao je Moxter. — Optuženi mora predati svu opremu i oružje i u roku od dvadeset i četiri sata napustiti tvrđavu.

I tako su, kratkim postupkom, od najboljega oficira garnizona napravili kukavicu vrijednu prezira.

U glavi mu je bilo prazno. Na trenutak je zaboravio gdje se nalazi. Iz mrtvila su ga trgnule posljednje riječi presude:

— Obzirom na dosadašnju besprije-kornu službu kapetana Cannona u konjici Sjedinjenih Država, protiv nje-ga se neće poduzimati nikakvi drugi koraci.

Osjetio je kako mu s ramena trgaju čimove. Zatim je netko preko koljena prelomio njegovu sablju.

Sve je bilo gotovo. Kapetan Barney Cannon više nije postojao, samo mister Cannon.

II

Bilo je vruće, strašno vruće. Zrak je treperio, a svjetlost je smetala čimma. Rijetko drveće bilo je gotovo ogoljelo, čekajući da se sruči na vruću zemlju.

Ako bi namjernik slučajno okrenuo konja na istok, uskoro bi zašao u prijetnju predio. Naišao bi na zelenilo, zrak bi bio svježiji i sparina bi znatno popustila. Spustio bi se do potocića i napojio konja, zatim bi starom indijanskom stazom krenuo prema zapadu. Ponovo bi zašao u pustinju bez vode i života. Posvuda bi vidio kosti životinja i neopreznih putnika koji su u toj užarenoj kotlini prije mnogo godina našli smrt.

Teško onom tko se tom stazom uputi bez dovoljno vode. Čeka ga najteža smrt.

Usamljeni jahač zastao je na rubu pustinje. Učinilo se da je kolebao, kuda da pođe? U vrući pakao, ili prema pašnjacima obraslim mekom travom.

Možda bi se slučajni promatrač prevario. Možda je jahač znao svoj put.

Posvuda je bilo mirno, nigdje nije bilo traga života. Culo se jedino udaranje kopita.

Jahačev opasač bio je pun metaka a u navlaci na sedlu imao je vinčesterku model 73. Na konju se nisu opažali tragovi umora.

— Lakše, Snow — upozoravao bi jahač vranca. — Stedi snagu.

Vrančevo ime bilo je potpuno suprotno njegovoj boji. Konj je bio posve crn.

Bio je to dobar konj. To su zapazili i Indijanci koji su s ruba stijene vrebali na osamljena putnika. Šest Apaša nije skidalo pogleda s konjanika koji im se polako približavao.

Apaši su nervozno siskali kundake teških sačmarica. I nevješt strijelac lako bi pogodio cilj na tridesetak metara.

Nisu imali ništa protiv toga bijelca. Htjeli su se domoći lijepa konja. Što im je preostalo već da ga skinu sa sedla. Dobrovoljno im ga ne bi dao.

Jahač je bio visok i vitak. Lice mu je bilo zasjenjeno širokim stetsonom. Glavu je malo sagnuo, kao da drijema.

Jedan Indijanac podigne ruke. To je bio znak za napadaj. Polako su podigli cijevi i nanišani.

Kotlinom se prolomi pucnjava. Kad se dim razišao, raskolačeno su gledali preda se ne vjerujući svojim očima.

U sedlu nije bilo nikoga! Ni ispod konja!

Vranac je zarzao i u galopu odjurio među stijenje.

— Konj bježi! — poviče vođa Indijanaca. — Za njim!

Počeli su silaziti strmom padinom. Tada odjeknu prvi hitac. Jednom je Apašu okrznuo glavu.

— Zar Apaši kradu konje i ubijaju putnike? — povikao je čovjek dobro zaklonjen kamenjem.

Bijelac nije uletio u stupicu. Na vrijeme je zamijetio opasnost, spustio se s konja baš kad su napadači pripucali i bacio se u zaklon.

Indijanci su bili u nepovoljnom položaju. Neodlučno su zastali na padini izloženi protivničkim mecima.

— Prepoznajem Puminu Kandžu — naruga se bijelac. — Sakrij se u najdublju rupu da te ne vide hrabri apaški ratnici. Što će tek biti kad Geronimo sazna što mu sin potajno radi!

— Ufff! El Capitan! — Mladi Apaš spusti pušku. S El Capitanom nisu ratovali otkako je skinuo plavu uniformu.

Cannon se uspravi. Znao je da Apaši neće pripucati. Bojali su se Geronima koji im je to zabranio, ali ne samo zbog toga. Čvrsto su vjerovali da je El Capitan nepobjediv, da mu ništa ne može nauditi, pa ni metak.

— Zar su Apaši toliko ostromašili da moraju krasti konje? Zar hrabri ratnici zbog običnoga konja ubijaju mirne putnike?

Pumina Kandža prkosno podigne glavu.

— Izbio je rat između bijelaca i sinova Manitua. U ratu se ubijaju neprijatelji. Mi nismo znali da se pod velikim šešišom krije El Capitan.

Cannon se nasmije. Zatim zviždukne i Snow dotrči gospodar. Apaši su bili izvrsni jahači, ali nisu se mnogo razumjeli u konje. Prijateljstvo između čovjeka i životinje bilo im je strano.

— Zar Pumina Kandža vidi slabije? Zar se ne sjeća da me vidio za vatrom svoga oca, velikog Geronima?

Čuvši tu uvredu, Apaš se trgne, ali nije poduzeo ništa. Cannon je znao da je stekao smrtnoga neprijatelja, ali bio je posve ravnodušan. Mladič se odao pljački i ubojstvima i El Capitan je predosjećao da će se njih dvojica, prije ili kasnije, sukobiti.

Apaš ga je mrko gledao. Glava mu je bila puna osvetničkih misli.

— El Capitan nije prijazan s ratnicima koji su ga upravo poštđjeli — reče Apaš bezobrazno, gledajući Cannona u oči.

— A šta si od mene očekivao. Zamalo sam izbjegao smrti.

— Apaši su na ratnom pohodu. Oni brane Vruću zemlju od bijelih uljeza. Nitko ovuda ne smije ići prema zapadu. Ni jahači ni kola. Zemlja zelene cijevi pripada Apašima.

Time je mislio na pojas pašnjaka koji je počeo privlačiti bijele došljake. Mnogi su već izgubili živote, bilo od žeđi u pustinji, bilo od indijanskih metaka ili strijela.

Indijanci su posljednjih mjeseci postajali sve smioniji. Izlazili su iz rezervata i napadali karavane. Govorkalo se da ih je predvodio neki mladi poglavica.

— Pumina Kandža priča koješta — reče El Capitan na dijalektu Pueblo Apaša. — Zašto ne prizna da mu se sviđa moj konj?

— Pripazi na jezik, Capitan — zareži Indijanac sljevajući pogledom. — I, prijateljstvo ima svoj kraj.

— Naravno, otkako apaški ratnici vrebaju iz zasjede...

— Sampe, sampe — poviče Pumina Kandža ljutito.

— Apaši uspužu uz stijenu, prebace se preko vrha i počnu silaziti s druge

strane, prema konjima vezanim za kr-
žljivo stablo.

El Capitan se osmijehne. Još poštuju
Geronimovo naređenje. Zabranio im je
da me diraju.

— Sampe! — reče Cannon tiho. — A
sada se gubi!

Vranac je stajao pored njega i liznuo
mu ruku, Cannon uzme uzde i uzjaše.
Doimao se smiono i nepobjedivo.

Bio je čovjek bez domovine!

Ponekad bi u mislima odlutao u
vremena kada je s vojnicima jahao
preko kamena bespuća. Zaželio se
njihovih psovki, zvuka trube, praska
pušaka u okršajima.

To je bio njegov život.

Tada se sjetio dana kada je upao u
klopku Geronima i njegovih ratnika.
Taj je dan donio smrt tridesetorici
vojnika, a njemu svršetak karijere.

Koliko je puta obnavljao te uspome-
ne?

On je doista morao tako postupiti.
Tako i nikako drugačije. Nije imao
izbora. Nitko nije slutio da su Indijanci
zaposjeli klanac.

Zašto je Bonnato izjavio drugačije na
saslušanju, to nikako nije mogao razu-
mjeti.

Svaki oficir na njegovu mjestu učinio
bi isto. Povratak kroz kanjon bilo je
jedino rješenje.

Ali netko je upozorio Indijance na
njihovu ekspediciju, na jakost njihove
jedinice i na plan kretanja. Indijanci su
znali da vojnici jašu u dolinu Mrtvoga
gavrana. Odatle je samo jedan put
vodio u brda.

A njega su optužili da je izgubio
živce i žrtvovao svoje vojnike da spasi
vlastiti život. Proglasili su ga kukavi-
com i izdajnikom. Stavili su ga pred
vojni sud i izbacili iz vojske oduzevši
mu čin.

On se s Indijancima sukobljavao
bezbroy puta i nikada nije mislio na
svoj život, pa ni onda kad se činilo da
mu više nema spasa.

Trideset vojnika je poginulo, a njega
su proglasili krivim za njihovu smrt.

Prstima je grčevito stegnuo jabuku
na sedlu, kao da će mu bol pomoći u
tome da odagna uspomene.

Vijest o sramoti pratila ga je posvu-
da, stizala je čak i prije njega. Susretao
je prezirne poglede, a ljudi koji su do
tada tražili njegovo društvo, počeli su
ga izbjegavati. Vojnici bi napuštali
salun kad bi on ušao, a gostioničari bi
ga molili da se kloni njihova lokala jer
će izgubiti sve mušterije.

Samo se kod Indijanaca ništa nije
izmijenilo. Za njih je i dalje ostao
legendarni El Capitan. I kad god bi se
namjerio na njih dočekivali su ga
hladnim poštovanjem kakvo se duguje
hrabrom protivniku.

Geronimo je znao što se dogodilo u
kanjonu i nije ga smatrao kukavičicom.
naprotiv.

Cannon nije odustao od pomisli da
sazna istinu o izdaji. U tom mu je
mogao pomoći samo indijanski poglavi-
ca. Cannon ga je posjetio i zamolio da
mu kaže ime izdajice, ali Indijanac je
zanimjao glavom.

Krenuo je dalje, sam. Bio je čovjek
bez kuće i domovine. Nigdje se nije
zadržavao dugo. Više nije imao ni
neprijatelja.

Tada se umiješao u sukob u jednom
salunu. Banditi su mučki ubili nekog
predradnika, a tada se okomili na dva
kauboja i sina bogatog rančera.

Cannon je svima dokazao da nije
kukavica. Oborio je tri bandita, a
dvojicu onesposobio za borbu.

Rančer mu je ponudio posao predvo-
dnika i Cannon je ponudu prihvatio.
Preuzeo je veliko stado i dotjerao ga na
odredište, boreći se putem s mnogim
neprijateljima.

Stekao je glas izvrsna goniča stoke.
hrabra, ali i nemilosrdna čovjeka kad
se valjalo uhvatiti ukoštac s teškoćama.
Nikoga nije štedio, ponajmanje svoje
kauboje.

Rančeri su mu povjeravali svoja
stada, ali nitko ga nije volio. Kauboji
su bili sretni kad su se s njim oprašćali.

Postao je tvrd i bezobziran, ogorčen i
ispunjen mržnjom.

Prošle su dvije godine.

Vraćao se iz Cinahue, kamo je odveo
veliko stado.

Bio je osamljen vuk, ni pomisao na
lov ga nije mogla razveseliti.

Canzas City predstavljao je vrata Zapada.

Tamo se elegancija Istoka susretala s grubošću Zapada.

Tamo se pravio posao.

Saluna je bilo više od kamenja na cesti. Nagnuli su ljudi različitih zanimanja i nacionalnosti. Bogat grad privukao je i prijestupnike, od običnih varalica do krvoličnih ubojica.

To je bio grad koji je živio od naseljenika koji su kretali prema Zapadu. Tu su kupovali sve što im je bilo potrebno za dugotrajan put: oružje, hranu, municiju, bačve za vodu, konje, odjeću, lijekove i štošta drugo. Sve po visokoj cijeni.

Putovanja su odjednom prestala. Karavane su se ulogorile na ravnici izvan grada. Već desetak dana nijedna kola nisu napustila grad i pošla prema Zapadu.

Nisu imali vodiča.

Nitko se nije usudio povesti naseljenike u pustinju punu Indijanaca. Proširile su se priče o krvavim borbama u kojima su deseci bijelih doseljenika izgubili živote.

Ponudene su visoke nagrade, čak i dvije tisuće dolara, ali sve je bilo uzalud.

Vodiči su sjedili po salunima i pijuckali viski. Kad bi im doseljenici nudili visoke nagrade, odmahivali su glavama.

— Ni za deset tisuća, mister.

U gradu je bilo sparno. Ljudi su tražili svježine, konobari su se znojili, probijajući put kroz bučnu gomilu.

Doseljenici su trošili teško ušteđen novac, kartaši su tražili žrtve, kauboji s obližnjih rančeva bančili su do zore.

Poneki doseljenik potrošio bi tako svu ušteđu. Ostala su mu samo kola kojima se vraćao na Istok.

Neki bradonja pokušao je uvjeriti vodiča.

— Mister, zar ne razumijete? Ako na vrijeme ne dođemo na tu zemlju, izgubit ćemo pravo na nju. Čovječe, posrijedi je četrnaest obitelji, sa ženama i djecom. Ljudi su uložili posljednji dolar u tu zemlju. Krajnje je vrijeme da krenemo.

Vodič je potresao glavom.

— Zalim, mister Bonnato. Ja vam ne mogu pomoći. Tamo nas čeka smrt.

— Ali vi ste naš vodič. Vi ste se obvezali...

Vodič podigne pogled.

— To bi bilo ubojstvo. Indijanci ne štede nikoga. Ponavljam vam po ne znam koji put: moramo pričekati da nam vojska osigura pratnju.

Bradonja se uhvati za glavu.

— Zaboga, to može potrajati tjednima. Ali mi nemamo vremena. Ako ne stignemo na vrijeme, ugovori će postati bezvrijedni. Postat će državno vlasništvo.

Vodič se naceri.

— Varate se, mister Bonnato. Postat će vlasništvo agenta koji vam je podvalio tu zemlju. Tko zna koliko je puta već prodao istu zemlju.

— Ako sutra krenemo, stići ćemo na vrijeme — bradonja je bio uporan.

Vodič podigne ruku u znak odbijanja.

— Ja ne mogu preuzeti toliku odgovornost. Kad se Hak Toro ne usuđuje na put, nitko se neće prihvatiti tog posla.

Toro je bio najvještiji vodič. Do sada je svaku karavanu doveo na odredište.

Bradonja je zamišljeno grickao usnice.

— Da pokušamo s nekim drugim vodičem?

Toro je samilosno pogledao Talijana. Znao je kako mu je bilo pri duši. Sav je novac uložio u tu zemlju, on i njegovi ostal će bez igdje ičega.

— Ja sam, doduše, primio predujam — reče vodič gledajući namršteno preda se. — Ali ipak se ne mogu prihvatiti tog posla. Rizik je prevelik. Za sve nas. Nikog nećete naći...

— Jedan se ponudio da nas povede preko Indijanskog teritorija — reče Bonnato i pomisli na niskoga čovjeka koji je toga jutra došao u logor i ponudio im se za vodiča.

— Možda je bandit ili varalica. Uzet će vam novac i odmagliti.

Tonio Bonnato slegnu ramenima.

— To je kao u pokeru, mister Toro. Možda je lopov, a možda nije.

— Ne upuštajte se u rizik.

Talijan se odlučio nakon kratkog razmišljanja.

— Sutra krećemo na put, pa što bude. S vodičem ili bez njega. Možemo izgubiti samo život. A za njega ćemo se boriti. Bolje da umremo od apaške strijele, nego ovdje od gladi.

— Nikada nećete doći do Zemlje zelene cijevi.

Naseljenik ustane, baci dolar na stol i podigne glavu.

— Bit ćemo ponosi što smo ipak pokušali.

Toro se zagleda u odlučne oči.

— Promislite dobro prije nego...

— Odlučio sam da krenemo... i ne odustajem.

— A ostali.

— Ja ću krenuti sa svoja troja kola. Ako nam se netko pridruži, dobro nam došao. Svatko zna što ga čeka i kakvu odgovornost preuzima za svoju obitelj. Siguran sam da će većina poći za mnom.

Vodič zatrese čupavom glavom.

— Prokleta ste tvrdoglavi, mister.

— To radim iz očaja — reče Talijan tiho. — Ne preostaje mi ništa drugo. Zar je to život, potucanje bez krova nad glavom? To je gore od smrti. Radije ćemo...

Toro ga presiječe usred rečenice.

— Ne govorite o smrti tako lakomisljeno. — Zatim se zagleda u bradonju. — Tu imam vaš predujam, dvije stotine dolara. Odlučio sam vam ga vratiti, a ipak se kolebam... zbog vaše hrabrosti i... očaja. — Vodič ustane i pruži Bonnatu ruku. — Pristajem, mister, krećemo sutra u zoru. Javite svima neka se spremne.

Talijanovo lice zasja od sreće. Krepko stisne pruženu ruku.

— Hvala vam, mister Toro. Uvjerem sam da ćemo uspjeti.

Vodič skupi obrve.

— Radije se nebu obratite za pomoć. Bit će nam i te kako potrebna.

Zatim se okrene i izađe iz saluna.

Nijedan od njih nije opazio čovjeka za susjednim stolom koji je prisluškivao njihov razgovor. Kad je vodič pristao da povede karavanu, čovjek je ljutito namrštilo čelo. To mu se očito nije svidjelo.

Čovjeku se odjednom žurilo. Platio je i popeo se na kat saluna. Pokucao je na druga vrata zdesna.

— Naprijedi!

Visoki čovjek suha, tamnoputa lica dočekao ga je radoznalim pogledom.

— Što se dogodilo?

— Toro će sutra povesti karavanu.

— Prokletstvo! — procijedi tamnoputi čovjek, ljutito stisnuvši šaku. Zatim se okrene čovjeku koji je neodlučno stajao pored vrata.

— Preostaje nam samo jedno, Vim. Uposi Teda i Joea.

— Da uklone Bonnatu?

— Budalo! — zareži gazda. — Što će nam taj smrdljiv Evropljanin. Kamo bismo dospjeli kad bismo likvidirali glave sviju četrnaest porodica.

Vim kimne. Više se nije usuđivao pitati.

— Jesi li najzad razmlo?

— Jesam, gazdo. Odmah ću obavijestiti onu dvojicu.

— Nemamo mnogo vremena. I još nešto. Nitko to ne smije saznati, je li jasno?

— U redu, gazdo. Ted i Joe razumiju se u svoj posao.

— Gubi se — odbrusi gazda.

Vim siđe u salon. Mnogi su ga pozdravili ili mu kimnuli glavom.

On je bio ugledan građanin Kansas Cityja.

III

Toro se laktovima probijao kroz mnoštvo na King Streetu. U gradu mu se nije svidalo, ni gužva na ulicama, ni neprestana galama koja bi utihnula tek u sitne sate.

Najzad je skrenuo u mirniju ulicu prema kući u kojoj je obično stanovao kad bi se zadržao u gradu.

Tada je ugledao ljude koji su ga slijedili. Zapazio ih je još u prometnoj ulici, ali nije im obraćao pažnju.

Ljudi su nosili nisko obješene koltove i iskušni zapadnjak odmah je naslutio opasnost. Rukom opipa opasak i namjesti ga u povoljniji položaj.

Toro je skrenuo u još mračniju uličicu. Za sobom je čuo korake. Sada je bio siguran da ga slijede.

Tko ih je poslao, pitao se.

Neprijatelja nije imao, osim među Indijancima s kojima se sukobio mnogo puta. Indijanci ih nisu poslali, oni bi sami obavili posao.

To su bili ubojice, profesionalni ubojice, u to više nije bilo sumnje. Prepoznao ih je po nisko obješenim keltovima koji su blistali od čistoće.

Uličica je izbila na trg na kojem je bila crkva, drvene kućice iz prvih dana Kansas Cityja, zapušten salun koji je imao sve manje gostiju, napušten telefonski ured razvaljenih vrata i obješenih prozora.

Toro je iz uske uličice izbio na osvijetljen trg i pošao prema trgovini da kupi potrepštine za put. Pođe istrošenim nogostupom, daske su mu škripale pod nogama.

Na ulici je bilo samo nekoliko prolaznika. Revolveraši su ubrzali korak. Zacijelo su ga htjeli stići prije nego što uđe u trgovinu.

Toro uspori. Kad je osjetio da su mu se primakli na tri koraka, naglo se okrene.

Visoki revolveraš naleti na njega, zatim iznenađeno ustukne, ljutito sjevajući oči.

— Hej, mister, što to znači? Ostavite me na miru!

Te su riječi bile upućene gledaocima, da ih zavaraju.

Sve se odigralo munjevito.

Zar će me doista ustrijeliti, zapanji se Toro. U sred bijela dana! Tko ih je unajmio...

Toro je bio krupan i naoko se doimao tromo. Unatoč tome, koltom se služio neobično vješto. Naglo ga je povukao.

Revolveraši su povukli istodobno. Sijevnula su dva plamčića i Toro se savije napola. Njegov metak probije dasku na nogostupu. Vodič zatetura, kolt mu ispadne iz ruke i otkotrija se u prašinu. Toro se još jednom pokuša uspraviti, ali koljena mu pepuste i on se sruši na daske.

Revolveraši se obazru.

— Ima li netko neko pitanje? — upita onaj viši.

Prizor je promatralo nekoliko ljudi. Nitko se ne pomaže. Na takve su

prizore bili navikli. Svatko je imao dovoljno svojih briga i izbjegavao je neprilike ako je ikako mogao. Uostalom, razmišljali su očevici, to je šerifov posao. A on će postavljati glupa pitanja. Najbolje će biti da se što prije izgube.

— Ustrijelili su Tora — procijedi Tonio Bonnato blijeda lica. — Zašto su to uradili, mister?

Tamnokosi čovjek ugrize se za usnu.

— I mene to zanima, mister Bonnato. Zar ništa niste saznali? On je bio vaš vodič...

— A vaš prijatelj.

Ortiz kimne.

— Počeli smo zajedno, prije mnogo godina.

Talijan razočarani zaklima glavom.

— Jučer mi je obećao da će nas danas povesti na put. Što sad? — Nastala je stanka. — Kome je bilo u interesu da ga ukloni. Da li se to dogodilo slučajno, ili su ti ljudi...

— Koji ljudi? — Portugalac se naglo okrene Bonnatu. — Sumnjate li na koga. Ja neću dopustiti da smrt mogega prijatelja ostane neosvećena.

Bonnato se namršti.

— Pa, posljednjih dana vidio sam neke sumnjivce kako se muvaju...

— ... oko Torove karavane?

— Tako je. Oko naših kola. Tome nismo obraćali pažnju. Moglo je biti posve slučajno.

Ortiz stisne zube i zagleda se u daljinu. On je bio iskusan zapadnjak. Preriju je poznavao kao svoj džep.

— Možda nije bilo slučajno — reče naglasivši svaku riječ. — Maloprije ste rekli da se jučer Toro odlučio da povede vašu karavanu.

— Tako je. Isprva se ustručavao.

— Imao je i zašto.

— Ipak sam ga uspio nagovoriti. Objašnio sam mu što će nas zadesiti ako na vrijeme ne stignemo na odredište.

Ortiz skupi oči.

— Što će se dogoditi?

— Izgubit ćemo pravo na zemljište u koje smo uložili posljednji dolar.

Portugalac se trgne. — Sve je jasno!

Bonnato ga iznenađeno pogleda. — Ne razumijem vas.

— Kako vam nije jasno. Nekome je bilo stalo da ne stignete na svoju zemlju. Netko će zaraditi.

Talijan ga je gledao u čudu.

— Ali, mister Ortiz. Ne vjerujem da su ga ubili radi komadića zemlje!

— Na Zapadu se umire za mnogo manje. Evo što je posrijedi: naseljenici nikada ne dođu do svoje zemlje i trgovci zemljištem ponovo je prodaju. Nekoliko puta. Karavane nestaju u pustinji i preriji. Za sve se okrivi Indijance, a...

— Kako? — začudi se Talijan. — Pa svi govore...

— Mister — Ortiz mu se unese u lice.

— Netko vodi dobro organiziran posao u kojem stradavaju ljudski životi.

Bonnato se poteše po bradi.

— Sada mi je jasnije. Ali zašto su ubili Tora? Da nas ne odvede na zemlju? Tko je to učinio?

Ortiz sijevne očima.

— Ubojice! Netko je naredio revolverašima da ga izazovu i ustrijele.

Visoki Portugalac skoči sa sjedala kola i podigne pogled prema Bonnatu. Iz očiju mu je izbijala odlučnost.

— U redu, mister Bonnatu. Ja ću vas povesti umjesto Tora.

Talijan otvori usta, ali riječ mu zastane u grlu. Lice mu se razvedri.

— Zar doista?

Bonnato je bio napustio svaku nadu. A sada se našao netko da ih povede na njihova zemljišta. Pedro Ortiz, jedan od najboljih vodiča Zapada, o kojem su se po salunima pričale nevjerovatne priče.

Ortiz se nasmijao na kola i skupi oči.

— I mane će pokušati ukloniti — promrmlja gledajući u daljinu. — Ako ne odmah, za neko vrijeme. Siguran sam da će napasti karavanu.

Bonnato se namršti. Zatim odlučno sijevne očima.

— Neka pokušaju!

Ortiz zaklupa glavom. — Ne potezajte neprijatelja, mister Bonnatu. Opasnost vreba sa dviju strana.

— Od Apaša, i...

— ...i neznanaca koji su ubili Tora.

Bonnato je bio nepokolebiv. — Ja ne odustajem.

— Ni ja — reče Ortiz.

— Zašto ste odjednom pristali da nas povedete u pustinju?

Portugalac se nasmiješi. — Zar još niste pogodili?

— Da namamite napadače i saznate tko vam je ubio prijatelja?

Ortiz potvrdi.

— Upuštamo se u velik rizik. Ne znamo snagu protivnika. Ni kada će udariti.

— I mi imamo puške!

Portugalac podigne ruke. — Ja sam vas upozorio na opasnosti!

Tamnoputi vodič počeo je osjećati poštovanje prema malom čovjeku iz Oklahome.

— Objasnite svima što ih čeka. U najcrnijim bojama. I još nešto: kad jednom krenemo, više nema povratka. Od svih zahtijevam savršenu disciplinu. Neću trpjeti nikakvih protivljenja, pa makar se morao latiti oružja. Nećemo proći bez žrtava. Ako polovina kola stigne na cilj, bit ćemo zadovoljni. Promislite još jednom, mister Bonnatu.

Bonnato mu odlučno uzvratila pogled.

— Svi znaju što ih čeka.

— U redu. Još nešto, razglasite da ću ja povesti karavanu!

Talijan izbeči oči.

— Vi se... namjerno izlažete opasnosti...

— Tako je, mister — procijedi Portugalac. — Neka saznaju s kim će imati posla.

Ortiz odjednom podigne ruku i osluhne. Zatim naglo zaobiđe kola i sudari se s vitkom prilikom.

— Aha, ti prisluškuješ — zareži tamnoputi vodič i zgrabi neznanca za ruku.

— Pustite me! — oglašio se djevojački glas.

Iz kola proviri Bonnatu.

— To je moja kći, mister Ortiz. Ponekad se oblači kao muško. Valjalo bi joj dobro naprašiti tur.

Ortizu tek tada bi jasno da je bio suviše grub. Zbunjeno pogleda ljutitu djevojku.

— Pustite me već jednom — razbjesnila se Gisele Bonnatu pokušavajući izvući ruku i udarajući Portugalca šakom po grudima.

— Zao mi je, gospođice — Na Ortizovu licu ukaže se osmijeh. — Znaite, nezgodno je kad se neko šulja ...

— Ja se nisam šuljala — odbrusi djevojka tarući zglavak na ruci.

— Gisele — dovikne joj otac — to je mister Pedro Ortiz. On će povesti karavanu umjesto Tora.

Djevojka načas zaustavi pogled svojih sjajih očiju na vodičevu licu. Ortiz osjeti kako mu tijelom prolazi vrući val. Gisele se okrene i popne u kola. Zatim ga pogleda preko ramena.

— Niste baš nježni s djevojkama, mister Ortiz.

Bonnato se nasmije.

— Djevojke ne nose hlače. — Zatim zaklima glavom.

— Ona mi zadaje više briga od čitave obitelji, mister Ortiz.

— U to ne sumnjam — reče vodič, malo podigne rub šešira i izgubi se među kolima.

* * *

Elegantno odjeven čovjek zamahne i udari. Julie Janet vrisne i otetura do zida. Oči joj se ispune mržnjom.

— Svinjo — procijedi. — Jednom će te davu ...

— Neka samo pokuša — podrugljivo će Norton. — I on će pripaziti da se ne zamjeri Brentu Nortonu, hahaha!

Zatim pođe prema ženi koja se skutrla u kutu raskošno namještene sobe na katu »Apaškog saluna«.

— Ne diraj, me! — povikala je plunuvši mu u lice. — Pozvat ću u pomoć!

Norton se naceri i prepriječi joj put.

— Samo viči! Nitko ti neće pomoći, ja sam gazda.

Da, on je bio gazda. Imao je salun, zemlju i mnogo novaca. Za njega je jahalo desetak revolveraša, ljudi koji se ni u skanjivali da izvrše najteži zločin.

Samo su neki znali za njegove mračne poslove. Ali oni su šutjeli jer im je ortakluk s Nortonom bio unosan. I neki drugi su to saznali, ali zato su prijevremeno otišli pod zemlju.

Za javnost je bio imućan posjednik saluna, jedan od uglednih građana Kansas Cityja.

Norton zgrabi djevojku za bluzu i snažno povuče. Začuje se deranje svilene tkanine.

— Umiri se, golubice — osmjehivao se prostački. — Zašto se odjednom braniš. Dosada si bila ...

Kucanje na vratima prekine ga usred rečenice. On ljutito okrene glavu gurnuvši djevojku.

— Tko je? — upita bijesno.

— Ja sam, Vim — začuje se iz hodnika.

— Zar nisam naredio da me nitko ne smeta.

— Vrlo je važno. Riječ je o karavani.

Norton je na trenutak oklijevao. Zatim pristupi vratima i otključa ih. Vim je bio blijed u licu.

— Karavana odlazi sutra!

Norton raskolači oči. — Ne pričaj gluposti!

— Dobili su novoga vodiča.

Vim se zagleda u ženu koja se skutrla uza zid pridržavajući razderanu bluzu.

— Šta si blenuo — drekne Brent Norton. — Zar nikada nisi vidio ženu. Govori, tko je preuzeo kravanu?

— Ortiz.

— Pedro Ortiz!

Vim kimne.

Norton zaškripi zubima. — Taj prokleti Bon nato. Kako je uspio unajmiti Tora, zatim i Ortiza?

Vim slegne ramenima. Pogled mu ponovo odluta prema ženi. U očima mu zasja požuda.

Vim nije zapazio čudan sjaj u nježnu pogledu i crti s ruba usana.

Ona je imala svoj plan. Odlučila je pobjeći od Nortona. Već je nabavila kola i samo je čekala prvu priliku.

Ortiz će povesti karavanu, tako je rekao Vim. To je prilika, pomisli lijepa žena. Bolje je da i Apašima padne u ruke, nego biti na milost i nemilost tom grubijanu. Otići će daleko gdje joj Brent neće moći nauditi.

Isprva će bjesnjeti, ali s vremenom će se umiriti. Zaokupit će ga drugi poslovi i ... druge žene.

Hoće li za njom poslati potjeru?

On se neće usuditi da za njom pođe u opasno područje. Boji se Apaša. Zado-

voljit će se mišlju da je karavana ionako osuđena na propast.

Pronašla je izlaz i na licu joj se ukaže osmijeh zadovoljstva. Osmijeh joj uskoro utrne na usnama Norton je zatvorio vrata i pogledao je preko ramena.

Znala je da bi svako opiranje bilo uzaludno.

Misli su joj bile zaokupljene riječima koje je maloprije čula, ali nije ih razumjela: — ... izvan grada — rekao je Brent. — U gradu bi bilo upadljivo. Okupi ljude, neka sutra budu spremni.

Što je to značilo, pomisli.

Kad se Brent odmaknuo od nje, ukočeno se zagledala u strop razmišljajući o dalekoj, nepoznatoj zemlji gdje je nitko neće poznavati. Prošlost će biti pokopana zauvijek...

IV

Prasak teških bičeva proparao je zrak u rano jutro Logor se spremao na polazak. Uskoro su zaškripali prvi kotači Bonnatu je predvodio karavanu. Za njima su krenuli redom: Karsonovi, Targonovi, O'Konori, Merkantosi, Sennersi i na začelju kola Julie Janet u koja su bila upregnuta samo dva vola.

Kad je Ortiz kasno u noći djevojku upozorio na opasnost, ona je šutke kimnula glavom.

Posve se izmijenila. Umjesto raskošne grimizne haljine u kojoj se pojavljivala u salonu, sada je bila obučena u uske hlače, bluzu od grube tkanine, a na nogama je imala čizme s visokim potpeticama. O boku joj je visio kolt, a na sjedalo je bila naslonjena sačmarica. Dugu plavu kosu savila je i sakrila pod šešir, tako da se na prvi pogled nije znalo je li golobradi mladić ili djevojka.

Ortiz je poznao, ali nije pitao zašto im se pridružila. Ona ga je zahvalno pogledala kad je na Bonnatov upitan pogled samo kimnuo glavom.

Za njezinim kolima pošlo je stado na koje su pazila tri jahača, a zatim rezervni konji.

Još sneni, stanovnici Canzas Cityja ispratili su ih na odlasku. Poneka žena promrmrljala je molitvu.

Ortiz je jahao na čelu. Kad bi se našao kraj Bonnatovih kola, osjetio bi pogled tamnih očiju, ali pravio se da ih ne zamjećuje.

Portugalac je izdavao naredjenja koja su svi izvršavali bez pogovora.

Proteklo je tek nekoliko sati, a Giselina odjeća je bila posve prašnjava. Postrance je pogledavala oca koji je upravljao kolima. Jedan jahač neprestano je pežio da netko ne zaostane.

Iz kola se ponekad oglasila Toniјеva žena Marija kojoj, kao i obično, ništa nije bilo pravo, ali nitko nije obraćao pažnju njezinim jadikovkama.

Drugim kolima upravljao je Toniјev sin Hare uz kojega je sjedio Reno, drugi njegov sin. Tonio se osjećao sretnim i nijednom nije požalio što se odlučio na taj korak.

Grad se izgubio u daljini. Karavana se poput dugačke gusjenice kretala prema Zapadu. Zemljište je bilo lagano valovito i nisu još naišli ni na kakvu prepreku.

Nitko nije pogledavao unazad. Svi, osim djece, znali su što ih na putu može zadesiti Neke i smrt!

Toga su dana prevalili dvadeset milja. Ortiz je predvečer zaustavio karavanu. Ljudi su ispregli volove, a žene zapalile vatre da skuhaју večeru. Ortiz je odabrao mjesto pogodno za obranu. Okupio je muškarce i rasporedio stražarska mjesta.

Pitt Targon se usprotivi.

— To nije potrebno. Nitko nas neće napasti. Apaši...

Portugalac priđe snažnom pedesetogodišnjaku i unese mu se u lice.

— Hoćete li se vratiti u Canzas City, mister?

Targon se namršti. — Kako to mislite...

— Imate izbor: ili bez riječi izvršavajte moja naredjenja, ili se odmah vraćajte!

Čovjek se razljuti.

— No, to ćemo vidjeti. Ja...

Dalje nije dospio. Ortiz ga je šakom dohvatio po bradi i poslao na zemlju.

Targon opipa bradu. — Trista mu gromova! To je malj, a ne šaka.

Ortiz kimne.

— Zao mi je, mister, ali drugačije nisam mogao. Nemamo vremena za objašnjenja. Ja znam što je najbolje za vas. Preuzeo sam odgovornost da vas odvedem na odredište i neću dopustiti da me itko u tome spriječi. Uvijek moramo biti oprezni, pa i onda kad mislimo da je opasnost još daleko.

O nepokolebivom Portugalcu pričale su se priče. Tako bi obično započinjao svako putovanje. Ljudi su ga najčešće smatrali samo plaćenim izvidnikom čija je dužnost bila da ih povede najboljim i najsigurnijim putem.

Treba im dati lekciju na samom početku, pomisli vodič promatrajući čovjeka koji se pridizao s tla.

— Jesi li poludio, Pitt? — umiješa se Bonnato. — Čovjek je pristao da nas odvede na našu zemlju i mi ga moramo slušati.

Pitt se digao stresajući prašinu s hlača.

— Jasno mi je, mister Bonnato. Kad bi taj mister barem izmijenio ton...

Ortiz ga presiječe: — Na to se morate priviknuti. Bit će i gore. Putem ćete doživjeti svašta. Neki će me zamrziti, nazivat će me ubojicom. Ali ništa neće koristiti. Morat ćete poslušati svaku moju zapovijed. Inače nećete nikada stići u Zemlju zelene cijevi.

Zatim se okrene i izgubi između kola. Otrpali su ga pogledima i mrmljanjem. Većina je odobrila njegov postupak. Znali su da im je jedino jamstvo da će preživjeti. On je bio okorjeli Zapadnjak, dorastao zadatku koji je prihvatio.

Ortiz je znao što ih sve čeka do kraja puta, ako ga ikada ostvare. Nekima se sigurno zamjerio. Nije bilo nikakvo čudo. Bilo ih je iz svih krajeva, iz raznih slojeva društva. Za neke je to bilo prvo veliko putovanje.

A njihovi neprijatelji. Sta će poduzeti, ili su već nešto poduzeli? Jesu li se uvukli u karavanu? Najprije će pokušati da ubiju njega, a to će obezglaviti ostale i karavana će biti osuđena na propast.

Ortiz je samo površno upoznao sudionike putovanja. Obitelji mu nisu davale briga. A dvojica kola koja su se u posljednji čas pridružila karavani?!

U kolima su bili samo muškarci. Dosada mu nisu zadavali neprilika. Izvršavali su sva njegova naređenja. Zabrinulo ga je to što su se izdvojili od ostalih.

Da li od njih prijeti opasnost?!

Prošao je između vrati. Obišao stražarska mjesta, izmijenivši nekoliko riječi sa svakim stražarem. Zatim je sjeo kod jedne vatre i tamo petnaestak minuta igrao karata s nekim šezdesetogodišnjakom.

Malo je zastao kod lijepe Julie Janet, žene iz Nortonova saluna. Ona se pridružila obitelji sa četvoro djece i radosno mu je odzdravila.

To je bila prva noć njihova putovanja u neizvjesnost. Sve je proteklo u najboljem redu. Straže su se izmjenjivale svaka dva sata. Sporo su prolazili sati, dok na istoku nije počelo svitati.

Pred dugom kolonom kola, ljudi i životinja pružalo se golemo prostranstvo, krijući tajne i opasnosti. Sve se naoko doimalo mirno i miroljubivo. Samo je iskusan Zapadnjak znao što se krije iza te tišine.

Na putu su bili već dva dana. Krajolik pust i monoton. Tek potkraj drugoga dana ugledali su na horizontu stijene čudnih oblika. Tamo je bila granica Vruće zemlje. Tako su taj kraj nazivali Indijanci. To je bila pustinja u kojoj je sunce danju neumoljivo pržilo kamenje i kosti neopreznih putnika.

Jahač se nije pomakao nekoliko minuta. Nalikovao je granitnom kipu, ocrtavajući se na večernjem nebu koje je postepeno tamnjelo.

Promatrao je kolonu u daljini. Celo mu je bilo namršteno.

— Budale! Sta traže u tom kraju? Zar ne znaju da će im tisuće Apača prepriječiti put u Vruću zemlju.

Govorio je jedva čujno, ali crni je vranac ipak načulio uši zarzavši kao da time potvrđuje jahačeve riječi.

Blo je to El Capitan.

Osamljen i nemiran. Volio je tu zemlju, ali je istodobno i mrzio. Ljudi su ga se bojali. Blo je neumoljiv kad je htio provesti svoju volju. U tome je bio sličan Ortizu koji je toga časa zamjerio

karavanu prema stijenju u obliku piramide. Tu je naumio podići logor.

Cannon je promatrao manevar kola. Prva su napravila širok luk sve dok nisu došla do začelja kolone. Druga kola pošla su za njima, zaustavljala se redom, zatvarajući krug u kojem logorovati.

Imaju dobra vodiča, pomisli El Capitan.

Cuo je graju, riku bikova i škripanje kotača. Zamijetio je čovjeka koji je usred toga meteža izdavao zapovijedi.

Cannon ga je prepoznao.

— Portugalac!

Tada su planule vatre. Ljudi su se okupili u grupe. Čula se zveka posuda. Žene su prionule na posao da spremе večeru. Stražari su se odvojili od kola zvjerajući na sve strane.

Vraški su oprezni, pomisli.

Pa ipak, sve će biti uzalud kad jednom prijeđu granicu Vruće zemlje. Apaši će ih otkriti već prvoga dana i ubrzo će se okupiti nekoliko stotina ratnika. Nikakva straža neće koristiti doseljenicima, da ih je i nekoliko puta više.

Noć se brzo spustila. Promatrao je tamne sjene koje su prolazile između vatri, ljude koji su mirno večerali u krugu svojih obitelji.

Prizor je bio idiličan. Koliko dugo?!

Odjednom je prasnulo. Zatim još nekoliko hitaca. Netko je povikao. Prasak se odbije od stijenja. U logoru nastane metež.

Plaminci su obasjali konture nekih kola.

Odanle dolazi smrt, pomisli El Capitan. Iz samoga logora. To nisu napadali Indijanci.

Netko se okomio na karavanu dva dana puta od Kansas Cityja.

Cannon potrese glavom.

— Takvi su ljudi, Snow — reče pogladivši vranca po vratu. — Ne propuštaju priliku da se međusobno istrijebe.

Zatim lako povuče uzde i oprezno povede konja nizbrdo.

Odozdo je dopirala pucnjava i metež.

Hoću li stići na vrijeme, pitao se El Capitan.

Ortiz je neumorno izdavao zapovijedi. Kola su se poredala uokrug kotrljajući se preko neravna tla.

— Brže! — zaurla vodič. — Indijanci neće čekati da zatvorimo krug.

— Još ih nema, na svu sreću — dovikne mu bradonja s predzadnjih kola.

— A sutra!

Bičevi su praskali na sve strane. Ljudi su psovali na nekoliko jezika.

— Brže, momci — vikao je Ortiz. — To je generalna proba. Sutra smo na njihovoj zemlji.

Krug je bio zatvoren za četiri minute, sve osim uskoga prolaza kroz koji su goniti utjerali konje i stoku.

Ortiz obriše ožnojeno čelo.

— Dobro je! — obrati se najbližem čovjeku. — Kad začujete paklensku dreku napadača, ići će upola brže.

Čovjek se počeo iza uha.

— Nadaймо se da će sve ostati na vježbi.

Ortiz je ugledao Gisele Bonnato i lice mu se ozari. Djevojka je obukla lijepu haljinu.

Je li poslušala moj savjet, upita se Ortiz.

Gisele je na trenutak zaustavila pogled na Ortizovu licu, zatim je naglo okrenula glavu zavijorivši dugom, crnom kosom. Ortiz razvuče usne u zadovoljan osmijeh.

Kola su se već poredala uokrug. Ljudi su isprezali volove, a žene su počele pripremati vatre. Odasvud se čuo zveket posuda i kлокотanje vode koju su iz bačava prelijevali u manje posude.

Razbacaju se vodom, pomisli Portugalac. Srećom ćemo još naići na dva-tri potocića do Vruće zemlje.

Nebo je uskoro postalo sivo. Pojavile su se prve zvijezde.

Ortiz je razmjestio straže. Ljudi su ga poslušali bez riječi, uzeli puške i započeli obilaziti logor.

Tom Durhan, teksaški kauboj savi-jenih nogu, koji je preuzeo posao kuhara, pozove Ortiza na večeru. Pripremio je juhu od graha s isjeckanim mesom, teksaški specijalitet kojim se proslavio na brojnim putovanjima.

Ortiz se spusti pored vatre, uzme limenu posudu napunjenu do vrha, pazi da ne opeče prste.

Osim kuhara, sa sobom je poveo tri čovjeka. Sve su to bili iskusni ljudi, navikli na oskudicu i borbu s banditima. S Ortizom su jahali pune četiri godine.

— Oderat će nam kožu — reče Jack Mixed.

Ortiz kimne.

— Svi ste znali u što se upuštamo.

— Gluposti! — Jack mrko ošine Ortiza — Nije riječ o nama. Mi se ne bojimo.

— Tako je — umiješa se Stiv Kolinz. — Riječ je o tim ljudima. Čini mi se neodgovorno...

— Upozorio sam ih na opasnost.

— Možda se još predomisle.

Portugalac zaniječe glavom.

— Neće popustiti. Odlučili su se na sve ili ništa. Mogu izgubiti samo život.

Mixed se poigravao lončićem.

— Sanse su jedan prema sto.

— Oni to znaju. Da ih ja nisam poveo, krenuli bi bez vodiča.

Kolinz zamišljeno zaklima glavom. — Gr... će se pokajati.

— ... ali bit će kasno — nadoveže Jack Mixed.

Nastala je tišina.

— Netko se okomio na ovu karavanu — reče Ortiz gledajući u tamu. — Nekome je stalo da ti ljudi ne dođu na svoju zemlju. Zato su ubili Tora, najboljega vodiča na Zapadu.

— No, sada smo krenuli.

Portugalac sumnjičavo zavrti glavom.

— Bojim se da nisu odustali.

Kolinz podigne glavu.

— Misliš da će nas...

— ... napasti. Baš to. Možda još noćas.

Mixed odmahne rukom. — Ti misliš na bandite. Pih, oni mi ne zadaju briga.

— Apaši!

— Ne samo Apaši — reče Ortiz. — I druga plemena: Komanči, Krozi, Irokezi. Priča se da se okupljaju u Vrućoj zemlji.

Kolinz zaklima glavom. — Ako je tako, slabo nam se piše.

Mixed čvrsto stisne kundak vinčesterke.

— Proklete budale! — procijedi. — Znaju što ih čeka, pa ipak ne odustaju.

— Tako je — reče Portugalac pijunuvši u vatru. — Upoznati su s opasnošću, pa ipak joj idu u susret. Sa sobom vođe žene i djecu.

Uto se začu vrisak. Ortiz skoči.

— Zenski glas!

Zatim se začu psovka i bijesno režanje praćeno udarcima.

— Nešto se događa kod Bonnata!

Portugalac potrči prema Talijanovim kolima. Ljudi su iznenađeno podigli glave gledajući prema kolima odakle je dopro vrisak.

Ortiz je znao što se događa iza Bonnatovih kola. To se nije moglo izbjeći. Muškarci bi, prije ili kasnije, izgubili glavu i počeli napastovati žene. Pogotovo one bez zaštite.

Kola iza Bonnatovih pripadala su Julie Janet.

Ortiz je zaobišao kola i na zemlji ugledao klupko. Djevojka se rvala s jakim čovjekom.

Ortiz im priskoči, čovjeka zgrabi za ovratnik i povuče uvis. Napasnik ošine vodiča mrkim pogledom.

— Što se ti miješaš! — zareži prije teći. — Gubi se inače ćeš naredjenja izdavati iz kreveta.

Čovjek je smrdio na viski. Ortiz zamahne i udari ga u bradu. Čovjek zatetura i padne na kotač koji zaškripi pod njegovom težinom.

— Da si proklet! — opsuje, ustane i krene u napad. Ortiz mu nije dao vremena da se pribere, obasuo ga je serijom dobro odmjerenih udaraca.

U međuvremenu je Mixed podigao djevojku i odveo je u stranu.

— Ne brinite, gospodo. Taj vam više neće dosadivati.

Osmijeh mu zamre na usnama kad je na leđima osjetio pritisak kolta. Iz tame su odjednom iznikle tamne prilike.

— Sad je dosta! — zapovijedi netko.

Ortiz je svom protivniku upravo zadao odlučan udarac. Okrene se i ugleda ljude s uperenim puškama.

Nepoznati protivnik je udario!

To su bili ljudi koji su im se pridružili i koji mu se nisu svidjeli od prvog časa.

— Ne mičite se, mister! — zareži vođa napadača. — I Pedro Ortiz izgubi glavu kad začuje ženski vrisak, hahaha!

— Što to znači?

Dobro je znao što to znači, ali to ničim nije htio pokazati.

Revolveraš stupi naprijed. Jedan od onih koji su se sakrivali u kolima.

Ted Kid!

Ortiz ga je odmah prepoznao, ubojicu najgore vrste.

— Što to znači, pitaš? Čist posao. Netko ti radi o glavi, mister. Ne sviđa mu se što si poveo ovu karavanu. Je li ti jasno?

Portugalac upita:

— Zašto niste posao prepustili Apašima?

Revolveraš se naceri. — Gazda igra na sigurno.

Ted Kid priđe Ortizu i izvadi mu kolt iz korica.

— Tko vas plaća? — upita Portugalac. — Tko je ta svinja? — Odjednom se sjetio prijatelja Tora.

— Ja ga poznajem!

Svi su gledali prema djevojci. Ted Kid sijevne očima.

— Zaveži, droljo! I ti ćeš doći na red. Sigurno znaš zašto?

— To je Brent No...

Dalje nije dospjela. Revolveraš je koltom odalamio po glavi. Jauknula je i srušila se na zemlju.

Pedro Ortiz stegne šake, ali ga pogled na uperene cijevi zadrži na mjestu.

— Polako, mister — naruga se Ted Kid. — Zar vam se žuri? Smrti ionako nećeš izbjeći.

Tada je odjeknuo prvi hitac, zatim još dva. Banditi su otvorili vatru na ljude koje je privukao prizor između kola.

Jedan čovjek jaukne i sruši se na pravu. Drugi, otac četvero djece, umro je bez riječi, pogođen metkom u glavu. Njegova žena počne drmati leš i naricati iz svega glasa.

U logoru nastane kaos. Ljudi su potrčali u zaklon. Doimali su se gro-

teskno, poput pomahnitilih plesača o-basjanih plamenom.

Čovjek pogođen u trbuh urlao je od bola ne znajući što se zapravo dogodilo.

Ortizovi ljudi prvi su se oporavili od iznenađenja. Polegli su na zemlju i pripucali na napadače pod Bonnatovim kolima.

— U kolima je Bonnatova obitelj — poviče bandit. — Ovako ćete ih postrijeljati.

— Prekinite paljbu — zapovjedi Ortiz.

— To je pametno — naceri se Ted Kid. — Tako ćemo spriječiti krvoproliće.

— Zapovjedi svojim ljudima da bace oružje.

Kad su Mixed i njegovi drugovi izvršili što im je bilo naređeno, bandit gurne Ortiza prema vatri.

Ljudi, žene i djeca nijemo su gledali prizor. Nitko se nije usudio priskočiti Ortizu u pomoć. Čulo se samo jaukanje ranjenika.

— Joe, umiri tog šakala — drekne Ted Kid.

Snažan revolveraš priđe ranjeniku, nanišani koltom i povuče obarač. Jaukanje prestane.

To su bile zvijeri!

V

Čovjek na visoku vrancu promatrao je prizor. Ujahao je u logor, ali još ga nitko nije opazio. Kad je vidio kako bandit ubija ranjenika, izvadio je vinčesterku i okinuo.

Joe poskoči uvis, zatetura nekoliko metara i sruši se na zemlju.

El Capitan je nemilosrdno sijao smrt. U tome mu je pomogao vranac. Jednoga bandita gurnuo je u stranu, drugome je kopitom razbio glavu.

El Capitan je povukao koltove. Banditi su mu se pokušali suprotstaviti, ali on je bio brži. Dvojica su pala pogođena u prsa, ostali su potražili spas u bijegu. Dvojicu je zatekla smrt kad su se pokušali sakriti i provući ispod kola.

Samo je jedan dotrčao do konja i izgubio se u tami.

— El Capitan! — promrmlja Tom Durhan zaprepašteno.

— Barney Cannon! — poviče bivši poručnik Reno Bonnat. Prepoznao je El Capitana. — Barney!

U gomili je nastao žamor. To je bio legendarni El Capitan o kojemu su se pričale priče po salunima i uz vatru.

Cannon sjaše i priđe Pedru Ortizu.

— Tko bi se drugi usudio na taj put. Zar ste poludjeli, Ortiz? Povelili ste ljude u sigurnu smrt!

— O tome ćemo kasnije, mister. — Portugalac odmahne rukom. — Najprije se moramo pobrinuti za ranjenike. Poslije ću vam se zahvaliti.

Cannon kimne. Zatim se okrene svom bivšem poručniku.

— Reno! Šta vi tražite u ovoj karavani?

— To je duga priča, Barney — reče Talijan. — Više nisam u vojsci. Ugovor mi je istekao, a ja ga nisam produžio. Moja obitelj...

Tek tada se sjetio oca i Gisele vezanih u kolima. Potrčao je da ih odveže.

Drugi su se pobrinuli za ranjenike i mrtvace. Karavana je imala prve žrtve. Četiri muškarca. Žene su jecale, a djeca zurila preda se, ne shvaćajući što se dogodilo.

Naslonjen na vinčesterku, Cannon je polako ispijao kavu. Pogled mu je odlutao prema leševima bandita: ustrijelio je sedam bandita. Sada su ih pobacali na posebnu gomilu.

Jedan bandit još je živio. Previli su mu ranu i plegli ga, svezavši mu ruke na leđima. Promatrao je leševe svojih prijatelja.

— Platit ćete za to, mister! — doviknuo je Cannonu. — Znaete li koga ste ubili?

El Capitan se nije pomakao.

— Ubili ste Kidovu braću! Sigurno ste čuli za Teda Kida. Znaete što vas čeka! Ted će vas raspršiti kao pljevu, vas i tu prokletu karavanu. Tedu niste dorasili, mister, makar se zvali El Capitan. Ted je pobjegao, a kad se vrati, svima vam je odzvonilo.

Cannon je bio zaokupljen drugim mislima.

Reno!

Zašto se uplašio kad ga je prepoznao? Ili mu se samo pričiniilo.

Cannon se sjeti bitke u kojoj je nastradao njegov odred. Poručnik je bio iza njega kad ga je netko udario po glavi.

Tko?

Reno o tome ništa nije izjavio. Nije se sjećao. Doista čudno!

Nekoć su bili dobri prijatelji, a sada su se ponovo sreli. Cannon mu je spasio život nekoliko puta. Izvlačio ga je iz bezizlaznih situacija.

Ne, Reno nije lagao. Na suđenju je učinio sve što je mogao da optuženom olakša položaj. Bilo je, doduše, nekih razmimoilaženja, ali...

Cannon se trgne iz razmišljanja i podigne glavu. Tada ugleda ženu. Stajala je s onu stranu vatre, visoka i plavokosa. Lijepa je, zaključio El Capitan.

— Zdravo! — pozdravila je umorno se osmjehnuvši.

Tada je opazio zavoj na njezinu ramenu.

— Zdravo! — promrmljao je dodirnuvši prstom rub šešira.

To je slavni El Capitan, pomisli Julie Janet. Ozloglašeni, strašni El Capitan. U salunu je čula mnogo priča o njemu. Neke su bile prosto nevjerovatne.

Bio je visok i širokih ramena. Doimao se hladno i odbojno. Na preplatu-lu licu nije bilo ničega što bi upućivalo na blagost i toplinu.

Ljudi su počeli kopati grobove. Žena je na trenutak skrenula pogled.

— Pokopavaju mrtve — reče tiho. — Ustrijelili ste sedmoricu, mister...

— Cannon.

— Sedmoricu, mister Cannon. Nije li to previše, čak i za vas?

On ne odgovori. Ustane i izgubi se u tami.

Vruća zemlja!

Bila je posvuda oko njih, pijesak, stijene i užaren zrak. Vrućina je bila nepodnošljiva, disanje otežano, a oči otečene od sitnoga pijeska.

Karavana je polako prodirala sve dublje u pustinju. Ljudi su bezvoljno gledali preda se. Više se nije čuo

zvižduk biča. Vozači su osjećali da su volovi pri kraju snaga.

Na čelu je jahao Pedro Ortiz. Svoje je ljude poslao u izvidnicu stotinjak metara slijeva i zdesna. Ponekad je Mixedu povjerio vodstvo, a on bi odjahao do Bonnatovih kola da porazgovara s Gisele.

Osvježili su nedavne uspomene kada su pokopali četiri žrtve razbojničkog prepada. Nisu znali što da učine s ranjenim banditom. Najzad su prevladali oni koji su se zalagali za to da ga puste.

I El Capitan je nestao.

Julie je mnogo razmišljala o njemu. Nenadano se pojavio, nenadano je otišao. Jedva se čuo topot kopita njegova vranca.

Kad mu je Ortiz pokušao zahvaliti, samo je odmahnuo rukom.

— Zašto je to učinio za nas? — upitala je Julie Ortiza.

Portugalac je slegnuo ramenima. — Možda zato da pokaže da je neustrašiv.

— Zašto mu je to potrebno?

— Jednom su ga optužili zbog kukavičluka. Eto, zato.

Ortiz nije znao koliko je bio blizu istini, istini koje ni Barney Cannon nije bio svjestan.

Otada su prošla tri dana. Sada je samo Julie mislila na osamljena jahača. Odjahao je jer ga ništa nije privlačilo ljudima. A Reno? Nekoć su bili prijatelji.

Jahao je bez cilja. Misli su mu bile zaokupljene lijepom plavojkom kojoj nije znao imena. Je li bila sama, možda je imala muža i djecu?

Pomilovao je vranca po vratu. — To nas se ne tiče, stari moj. Svatko gradi dom po svom ukusu.

Kad je te noći sjeo pored vatre, osjetio je neku prisutnost. Netko se primicao njegovu logoru. Uskoro je znao odakle dolazi opasnost. Nije se pomakao kao da ništa nije zamijetio.

Ni kada je neznamac prišao vatri s uperenim koltom u ruci.

— Ne miči se, Capitan!

To je bio bandit kojega su pustili da ode. Ostavili su mu kolt da se obrani od vukova.

Cannon je ostao nepomičan. Sjedio je na koljenima kao što kauboji obično rade. Znao je da iz takvog položaja lako može stupiti u akciju i iznenaditi napadača.

— Ted će se obradovati kad mu javim da sam ustrijelio ubojicu njegove braće.

El Capitan podiže pogled. Bandit je bio udaljen tri koraka.

— Odmakni ruke od koltova — za-reži bandit.

Cannon ga je uporno gledao u oči.

— Predaj se, momče, prije nego što bude prekasno.

Revolver se promuklo namigne. Iz pogleda mu je izbijala nesigurnost.

— Ja imam kolt, Capitan...

— Rekao si Capitan. Ne zaboravi koga imaš pred sobom.

Bandit se podrugljivo naceri.

— Glupost! Ni Capitan ne može ništa protiv nabitog kolta.

— A ako je brži?

— Ne pokušavaj...

Dogodilo se nevjerojatno brzo. Cannon se odjednom našao na nogama, a njegova boka sijevnuo je plamičak. Bandita je zaslijepila blještava svjetlost. Osjetio je snažan udarac u čelo, zatim je sve utonulo u mrak.

Kad je svanulo, Cannon je osedlao vranca i potjerao ga prema brežuljcima na zapadu. Htio je iskoristiti jutarnje sate dok sunce ne pripeče. Kada je izbio na brežuljak, zaustavio je konja i zagledao se pred se.

Ugledao je trag što ga je za sobom ostavila karavana. Zatim mu pogled privuku točkice koje su postajale sve veće.

Jahači su slijedili karavanu.

— Proklete hijene — procijedi Cannon. — Naseljenicima ponovo prijeti opasnost od bandita. To su uporni momci. Dao sam im dobru lekciju, ali oni ne odustaju.

Jahači su se izgubili u jaruzi. Bilo ih je više od tuceta.

U mislima se vrati karavani, »izgubljenom« karavani, nizu kola, ljudi, žena i djece na koje vrebaju hijene.

Pred očima mu se pojavi lijepo žensko lice uokvireno plavom kosom. Pričini mu se da čuje njezin glas...

— Kako bi bilo da udarimo na zapad, Snow, promrmlja jahač u po glasa.

Vranac zarže i zagrebe kopitom u znak pristanka.

To se dogodilo prije tri dana.

Sada je sunce žestoko palilo. Činilo se da se svakim satom približuju središtu pakla.

Gdje su Indijanci?

Još ih nijednom nisu ugledali. Ni bijele bandite koji su ih slijedili na malom odstojanju.

Putovanje je postajalo sve teže. Valjalo je prijeći uspone, spuštati se strmin padinama, opasnost je vrebala na svakom koraku. Da nije bilo Ortizova iskustva, karavana bi se već raspala. On je poznavao skrivene prijelaze i vješto ih je vodio preko opasnih mjesta.

Ali najopasnije tek ih je čekalo.

Izbili su na vrh prijevoja i zastali pred strminom. Bonnato je raskolačio oči.

— Zar ovuda? Pa ni konjanik ne bi...

— To je jedini put — reče Ortiz.

— Zar nema...

— Postoji još jedan put. Ali na njemu u to doba nema vođe.

Ortiz je rasporedio posao. Spuštali su kola po kola. Volovi su sprijeda zadržavali kola, a odostraga su muškarci i žene kočili, grčevito povlačeći uže kojim su bila privezana. Pomagali su se i trupcima stavljajući ih pod kotače.

Trebalo im je četiri sata da se spuste niz strminu. Pretposljednja kola krenula su nizbrdo. Iscrpljeni ljudi odupirali su se nogama da smanje brzinu.

— Pazite! — poviče Ortiz.

Netko je posrnuo povukavši svoga susjeda. Kola su ubrzala, volovi riknuli, muškarci potrčali pokušavajući ih usporiti.

— Ne ispuštajte uže! — poviče Portugalac.

— Zaboga, što radite? — Kočijaš je bio blijed kao krpa.

Uže se ponovo napelo i kola su usporila. Kočijaš je uzdahnuo s olakšanjem. Malo je nedostajalo da ne ode u pakao.

Ali opasnost nije prošla. Uže nije moglo izdržati teret i počelo je pucati.

— Pazite! — poviče Ortiz.

Oni koji su trupcima kočili kod kotača uprli su iz svih snaga. Tada je uže puklo i ljudi su popadali vičući.

Kola su pojurila nizbrdo.

— Skači, Bayley!

Volovi su uspaničeno zarikali. Pokušavali su se uprijeti nogama, ali nije koristilo.

— Iskači!

Kočijaš nije poslušao. U kolima je bio sav njegov imetak i on ga je pokušavao spasiti pod svaku cijenu.

Njegova žena stajala je u podnožju. Ruku je prinijela otvorenim ustima, a iz očiju joj je izbijao užas.

Kola su poskakivala po neravnom putu. Tada su bokom udarila u stijenu, odskočila na drugu stranu i jurnula još brže. Zaglavinjala su poput pijanca, ponovo udarila o pećinu i odbila se prema rubu ponora.

Svima je zastao dah.

Bayley je iskočio u posljednji čas, prihvatio se za grm na rubu ponora, ali su mu ruke popustile i survao se u dubinu. Iz gudure je odjeknuo prasak.

Proteklo je neko vrijeme dok se sve nije smirilo. Svi su užasnuto promatrali jeziv prizor ne progovorivši ni riječi. Bayleyeva je žena odjednom zaridala.

Sve što je imala ostalo je u ponoru.

Ortiz se spustio u ponor. Bayleyu nije bilo pomoći. Glava mu je bila razmrskana.

Portugalac pride volovima. Neki su još pokazivali tragove života, ali ih je morao ustrijeliti.

Mixed pokaže leš.

— Gdje ćemo ga pokopati?

Ortiz potraži pogledom zgodno mjesto. Pokaže na udubinu u stijenu.

— Pod onu pećinu.

Zatim se popne na put. Jedan muškarac bio je ozlijeđen. Kola su ga zamalo gurnula u ponor.

— Je li sve u redu? — upita ga Ortiz.

Čovjek kimne i obriše oznojeno lice. Ortiz pogleda prema posljednjim kolima na vrhu strmine.

— Na posao! Preostala su nam još jedna kola.

Ljudi su oklijevali. On se zaustavi nakon nekoliko koraka i dobaci im smrknut pogled preko ramena.

— Zar ćemo ih ostaviti gore? Na posao!

Polako su krenuli za njim. Pridružilo im se nekoliko žena.

To su bila kola Julie Janet. Mlada žena još se nije oporavila od užasa Bila je blijeda, ruke su joj drhtale.

Za kola su privezali novo uže. Ortiz ga je provjerio, zatim je pristupio volovima i pregledao opremu.

Ljudi su ga promatrali šuteći. Kad su se do njih popeli i oni koji su pokopali Bayleya, Portugalac poviče:

— Krećimo!

Zatim gurne Julie u stranu i popne se na sjedište.

Silazak je protekao bez nepravilnosti. Ortiz im nije dao vremena da odahnu.

— Svi na kola, krećemo!

Promatrali su ga s nevjericom. Bonnato se namršti. — Ali, mister Ortiz, ljudi su iscrpljeni i...

— Moramo dalje!

— Ali...

Bayleyeva žena bila je izbezumljena. Jedva su je zadržali da ne pođe u guduru gdje su joj pokopali muža.

Ortiz pokaže na kamenje rasuto posvuda. — Sta mislite? Odakle to kamenje?

Talijan slegne ramenima.

— Nalazimo se na opasnom mjestu — reče Portugalac. — To je odron. Zar hoćete da vam lavina smrska kola?

Mixed je doveo izbezumljenu ženu koja se otimala i naricala iz svega glasa.

Ortiz je znao da će ljude obuzeti panika. Zato joj priđe i udari je po bradi. Žena zaglavinja, Mixed priskoči i pridrži je da ne padne.

Odasvud se začuje žamor negodovanja. Ljudi su ogorčeno stiskali šake. Čak je i Mixed ljutito skrenuo pogled u stranu.

Portugalac se okrene Bonnatu.

— Zar vam nisam rekao da će me mnogi zamrziti? — reče. — Mržite me koliko hoćete, važno je da izvršavate moja naređenja. Krećemo dalje, odmah!

Učinilo se da će Talijan skočiti na vodiča. Stajao je zadihan, prijeteca

pogleda. Odjednom se okrenu i pođe prema svojim kolima. Skoči na sjedalo i povuče za uzde. Ostali se povedu za njim.

Gisele je šuteći promatrala Ortiza kako pažljivo pregledava sedlo. On je spazi i ugleda izraz nerazumijevanja u njezinim očima.

— Takav je Zapad, gospođice — reče joj. — Valja izdržati do kraja.

Zatim uzjaše i podbode konja.

Zamrzila me poput ostalih, pomisli. Nikada neće razumjeti da sam tako morao postupiti.

To je bio samo početak. Učinilo se da se divlja zemlja zaklela da im zagorči putovanje. Svakim će danom nailaziti na nove teškoće.

VI

Kraj je bio gotovo neprohodan. Milijama su morali zaobilaziti stijene i gudure. Volovi su već bili premoreni.

— Kada ćemo naići na vodu? — upita Bonnato obilazujući suhe usne.

Ortiz pogleda Gisele, sa sedla skine čuturu i pruži je djevojci.

— Večeras. Do izvora je još sedam milja.

U protekla dva dana nisu naišli ni na jedan izvor. Potrošili su gotovo sve zalihe.

Gisele odbije ponuđenu vodu. — Izdržat ću do večeri.

Odjednom u stijenju, ni milju daleko od njih, odjeknu pucnjava. Začuse se prestrašeni povici.

— Apaši!? — poviče netko histerično.

— Gluposti! — bijesno poviče Portugalac podigavši ruku i napeto osluškujući. Tom Durhan pogleda ga namršteno.

— Bijelci?

Ortiz kimne. — Nekoliko pušaka, jedna je vinčesterka kalibra 73.

Ljudi su se uznemirili. Neki su pograbili puške, uplašeno gledajući prema mjestu gdje se pucalo. Pogledima su pretraživali okolo stijenje bojeći se da će ih Indijanci napasti svakoga trenutka.

Ponovo je odjeknula pucnjava.

— Jedna vinčesterka protiv nekoliko pušaka — reče Durhan.

— Dalje! — poviče Ortiz. — To nisu Indijanci.

Svima je laknulo. Premda ga nisu voljeli, znali su da se mogu pouzdati u njegovu ocjenu.

Karavana je polako krenula prema zapadu. Sunce je neumorno palilo zemlju, ljude i životinje. Ortiz pokaze prstom prema prolazu između dva brda.

— Tamo je izvor!

Lica su se ozarila. Jahači su podboli konje, kočijaši su zapucketali bičevima.

— Voda!

Sunce je zašlo za brda. Karavana se pokrenula, kao da je nova snaga ušla u ljude i životinje.

Tada su ugledali crnoga vranca i jahača. Kad su mu se primakli, opalio je iz puške u znak upozorenja.

Zašto im je prepriječio put, upitali su se.

Prepoznali su ga: El Capitan!

Ortiz ljutito sijevnu očima.

— Do đavola, zašto nas ne puštate k izvoru.

— Voda je otrovana!

* * *

Cannon je pažljivo pratio kretanje jahača koji su slijedili karavanu.

Nije ih poznao, ali znao je što su naumili. Neprimjetno ih je promatrao kad su dojahali do napuštenih kola svojih ortaka i otkrili leševe.

Krenuli su dalje odlučni da zaustave karavanu. Na umu su imali gazdinu zapovijed: doseljenici ne smiju doći do svoje zemlje.

El Capitan nije ih skidao s očiju. Pratio ih je iz dana u dan, pazeći da ga ne otkriju.

Odjednom su ubrzali, kao da su odlučili doći karavanu.

Ne! Skrenuli su u stranu da je zaobiđu. Krenuli su jednim od brojnih kanjona. Zašto? Da koloni vozila presijeku put?

Cannon je znao bolji put. Potjerao je vranca i neumorno ga je tjerao satima. Odlučio je prestići bandite.

Kad je stigao na izvor, bilo mu je jasno da je zakasnio. Ugledao je dva

jahača koji su tjerali konje prema istoku.

Sumnje su se obistinile. Sagnuo se k vodi i onjušio je na dlanu.

Ustao je i uzjahao vranca. Potjerao ga je za banditima.

Otrovali su vodu! Otrovali su jedini izvor na dvadesetak milja uokrug. Voda je svima potrebna, bez obzira na boju kože.

Nisu birali sredstva da doseljenicima spriječ put do zemlje. A ljudi su dolazili sve bliže izvoru ne sluteći što ih čeka. Nagnut će na vodu, ljudi i životinje! A dok zamijete da je otrovana...

Tada je ugledao povorku kola. Karavana je poput zmije gmizala prema izvoru. Procijenio je udaljenost i zaključio: trebat će im još pet sati do izvora.

To će biti dovoljno.

U očima mu je bljesnulo. Ubojice su zaslužile smrt. Povukao je za uzde i krenuo za banditima. Pretvorio se u lovca. Lovca na ljude!

Tada ih je ugledao. Dvojicu. Izjahali su iz kanjona i krenuli prema istoku.

Gdje su ostali banditi, zabrine se. Nije mu preostalo mnogo vremena. Dosta je bilo skrivanja.

Podbo je vranca preko ravnoga zemljišta.

Banditi su ga ugledali i na trenutak zaustavili konje. Časak su oklijevali: da mu se suprotstave, ili da prosljede put? Odlučili su se za bijeg.

Primakao im se na stotinjak metara, podigao vinčesterku i opalio. Skočili su s konja i potrčali u zaklon. Obasuli su ga vatrom, ali nijedan ga metak nije pogodio.

— El Capitan! — jedan ga je prepoznao užasnuto raskolačivši oči.

To je bilo posljednje što je rekao. Cannon je bio nepogrešiv strijelac. Oborio ih je u nekoliko sekundi.

El Capitan je bio neumoljiv osvetnik.

Promatrao je leševe s mržnjom u očima. Mrzio je zlo i suprotstavio bi mu se u svakoj prilici.

Iz razmišljanja ga trgne metak tik pored glave!

Ugledao ih je na ulazu u kanjon. Pripucali su u trku. Bili su u blizini, pomisli El Capitan.

Banditi su bili sigurni u laku pobjedu. Prevarili su se, nisu znali da je pred njima legendarni El Capitan.

Dočekalo ih je iznenađenje. Neznamac je bio neobično brz. Nitko nije rukovao vinčesterkom tako brzo i precizno. Ustrijelio je trojicu prije nego što su se drugi oporavili od iznenađenja.

Tada su ga i oni prepoznali. Samo je El Capitan tako rukovao puškom. Do tada su prezirno ismijavali ljude koji su po salunima pričali o podvizima bivšega oficira.

Nastao je metež. Još jedan bandit zalamatao je rukama i pao s konja.

Obuzela ih je panika. Nitko nije mislio na osvetu. Sto dalje, bila im je jedina pomisao. Sjahali su i polegli iza kamenja. Tek tada su malo odahnuli ne usuđujući se pomisliti glave.

Neustrašivi revolveraši bili su blijedi od straha.

— El Capitan! — poviče netko.

Nitko im ne odgovori.

Nije im bilo jasno zašto on to radi?! Zašto se zalaže za ljude s kojima nema ništa zajedničko.

— Pilić! — čni, ali nitko se nije usuđuje u napad. Samo da sažvu žutu glavu!

Tek Kid, obuzet nemoćnim bijesom, omatrao je iz zaklona kako jedan čovjek drži na odetojanju njegovu družinu. I to čovjek koji mu je ubio brću.

Bandit je šakama udarao po kame-nju. — Prokleta pseto. Ja ću te...

Jedan jedincati čovjek! On ih je zaustavio da ih ometa u izvršenju zadatka. U pitanju su dolari, mnogo dolara! Dvaput ih je omeo u poslu. Odjednom se pojavio i počeo sijati smrt ne štedeći nikoga.

Cannon se sjeti karavana koja se primicala otrovanom izvoru. Morat će prekinuti borbu da ih upozori na opasnost.

Pucnjava je odjednom utihnula. Proteklo je nekoliko minuta. Oprezno su podigli glave. Tada su ga ugledali kako odmiče prema zapadu.

Opasnost je prošla. Svi su odahnuli. Ubuduće će morati biti oprezniji.

Krenut će za njim, pazeci da ne upadnu u klopku. Osveta će biti slatka!

Tek Kid zamišljeno zavrti glavom.

— On ne pripada karavani. Zašto nas je napao?

VII

— Voda je otrovana!

To je bilo razočaranje. Kolona se zaustavila i vijest se proširila do zadnjih kola.

— To nije moguće... — zamuca netko.

Cannon je osjetio neprijateljske poglede. Bonnato se uzvrpolji.

— To nije istina, ljudi. Trebali bismo...

Jedan čovjek podigne ruku. — Zašto nas ne pušta k vodi? Možda ima nešto protiv...

— Zaveži — drekne Portugalac. — Čovjek nas je već jednom spasio. Zašto bi se odjednom okrenuo protiv nas?

El Capitan ravnodušno pogleda Talljana. Ortiz ga je nazvao Bonnato. Momak je bio snažan i visok, sušta suprotnost svom ocu. Možda je to Renov brat, pomisli Barney Cannon?

Portugalac pride na dva koraka.

— Kako to da ste našli u pravi čas, El Capitan?

Cannon pokaže na izvor.

— Došao sam da vas upozorim na opasnost. Imate li još pitanja?

— Tko je to učinio?

— Dvojica. Obojicu sam ustrijelio i još nekoliko.

Ortiz se počeo po bradi. — Hm. čuli smo vinčesterku. Koliko ih je ostalo.

— Desetak. Čini se da karavana nema mnogo prijatelja. Tko se krije iza toga?

Portugalac napući usne. — Čovjek se zove Norton. Stalo mu je do toga da naseljenici ne stignu na svoju zemlju. Ugovori će biti poništeni i zemlja će ponovo postati njegovo vlasništvo.

— Kako ste saznali za to?

— Rekla nam je gospođica Janet.

Cannon nije trepnuo okom kad je čuo djevojčino ime. Ponovo je pogledao izvor.

— Vi znate što to znači?

Ortiz kimne. — Put do slijedećeg izvora.

— A taj je na Shiroundu. Osim ako...

— ...nas tamo ne čekaju Apaši.

— Ne samo Apaši. I Komanči su iskopalj ratnu sjekiru. Geronimo je okupio nekoliko plemena. Ima ih više od tisuću. Trebat će vam mnogo sreće, Ortiz.

Vodič se osmijehne. — Znam.

— I ne odustajete?

Portugalac zaniječe glavom. — Na-trag više ne možemo.

— Znači, naprijed, pa što bude. — Cannon nezadovoljno zavrti glavom.

Ortiz kimne i pođe prema svom konju.

— To je čovjek — reče Hare Bonnato glasno — koji je izdao svoje vojnike! Tko nam jamči da neće izdati i nas.

— Zaveži! — poviče Reno Bonnato.

— Što ti znaš, braco? Bio ti je prijatelj... ali njemu ne moraš zahvaliti što si izvukao živu glavu. Zašto su ga degradirali?

Glas je bio pun mržnje. Zašto to govori, pomisli Cannon.

Svi su čuli što je mladić rekao.

Cannon se jedva obuzdavao. To mu nitko nije smio reći.

Tada je ugledao Julie naslonjenu na kola. Gledala ga je raskolačenih očiju. To je pravi čovjek... ali pomisao na prošlost...

— Indijanci su mu poubijali sve vojnike — podrugljivo će visoki Talijan. — To je taj ozloglašeni El Capitan. On je tu vodu...

Cannon sjaše, priskoči razmetljivcu i zbaci ga s konja. Talijan se začudi neznančevoj snazi. Podigao ga je kao lutku od papira i obasuo kišom udaraca.

Reno se htio umiješati, ali ga Cannon gurne u stranu.

Brutalnost kojom je El Capitan udario Talijana iznenadila je sve prisutne. Prestao je tek kad se Bonnato, jecajući, ispružio na zemlji.

El Capitan podigne Talijana i odvuče ga do izvora. Glavu mu gurne nad vodu i poviče:

— Kušaj vodu, budalo!

Hare Bonnato lizne samo vrškom jezika i osjeti čudan miris.

— No, šta kažeš, budalo? Je li otrovana ili nije? Za to su bile potrebne dvije vreće otrovana gnojiva. Gdje su te vreće? Kod mene? Optužuješ me da sam otrovao izvor, a ja vas upozoravam na opasnost. Imao si sreću, mister Bonnato. Drugi to nisu preživjeli. No, vas ionako čeka smrt. Oдавде se nećete izvući.

Svi su zaustavili dah. El Capitan je bio ljutit i govorio je više nego obično.

On je poznavao taj kraj i Indijance, znao je da će mnogi doseljenik izgubiti život. A među njima je i Julie do koje mu je stalo više nego do ostalih.

Hare Bonnato odšepesa do svojih kola odmjerivši Cannona mrkim pogledom. Tonio Bonnato okrene se vodiču.

— Vi ste naš vodič, mister Ortiz. Vaša je dužnost da nas štitite. Zašto niste ništa poduzeći?

— Vaš brat je zaslužio batine — odgovori mu Ortiz. — Zašto nije šutio?

Talijan ljutito stisne šake. — Vi branite toga razbi... Potresao je glavom ne shvaćajući... zna za milost.

— Od koga da vas štitim, mister Bonnato? Ovaj čovjek izlaže vas opasnosti da bi zaštitio nas. Danas s čuli njegovu vinčesterku. Upitajte protiv koga se borio? I zašto je to uradio? Što bi nas zadesilo da smo pili tu vodu koja...

Uto se začuje krik. Pogledali su prema izvoru i ugledali čovjeka iskrivljena lica. Rukama se držao za trbuh, teturao je poput pijanca stenjući od bola.

— Pomozite mi...!

Svima je bilo jasno što se dogodilo. Čovjek se napio otrovne vode. Tiho se prišuljao izvoru, nije se odupro napasti. To nije bilo nikakvo čudo. Zeda ih je morila čitav dan.

Nesretnik je bio osuđen na smrt. Svi pogledaju El Capitana. On odmahne glavom, čovjeku nije bilo pomoći.

— Pustite me k njemu! — poviče Julie, progura se kroz gomilu i nadnese se na nad nesretnika koji se valjao po zemlji.

— Dajte mi vode, mnogo tople vode!

Nitko se ne pomaže. Zar je poludjela, odakle im mnogo vode! Ta oni skapavaju od žeđi.

— Zar ne vidite da umire. Povikala je zdvojno. Donesite vode iz mojih kola. Ostavila sam za sutra.

Jedan čovjek krene prema njezinim kolima.

— Uzalud se trudite, gospođice — reče El Capitan položivši joj ruku na ramena. — On je mrtav.

Ona podigne pogled, s nevjericom u očima. — Ali, maločas je...

— Srce ne kuca.

Svi su zanimali, Julie popravi haljinu.

— Ako tako nastavimo — oglasi se neka žena — dovest ćete u Zemlju zelene cijevi samo udovice, mister Ortiz.

Svi su prikovali poglede za leš. Julie se zaniže, Cannon je pridrži.

Pogledali su se u oči.

Neka je žena zakukala, muškarci su počeli kopati grob.

Uskoro je pored izvora bio križ sastavljen od košica i grane. Sada je gospođa su nadmećala udovicu, obgrlivši je i krenuti ramena.

Udovica Bayley preboljela je gubitak. Izgubila je muža, ali ostala su joj djeca i zemlja. Kada je prije nekoliko dana Ortiz onesvijestio udarcem u bradu, čim je došla k sebi, poslala je prema svojim kolima i popela se na sjedište. Je li sve u redu gospodo; — upita je netko.

— Hvala, sve je u redu.

Te večeri prišao joj je Portugalac.

— Imate čvrstu šaku, mister — dobacila mu je. — Hvala vam.

Vodič se zbunio. — Morao sam...

— Znam, mister Ortiz. Sada sam sigurna da će ova karavana stići na odredište zahvaljujući vama.

— Učinit ću sve što budem mogao.

Sada je gospođa Bayley tješila uplakanu ženu. Htjela ju je poštediti udarca u bradu.

— Krećemo! — Poviče Portugalac.

Ljudi su mrzili taj glas koji ih je tjerao na pokret, činilo im se da u njima više nema snage. Zar se on nikada ne umara, pitali su se.

Što dalje od izvora, makar samo nekoliko milja.

Kola su se pokrenula, kotači su zaškripali, bičevi zapucketali i sručili se na leđa volova.

Julie je pogledala udesno prema silueti jahača na vrancu. Hoće li se ikada ponovo vidjeti?

Otrpao ih je zabrinutim pogledom. Koliko će ih preživjeti borbu na Surroundu. Tamo ih zacijelo čekaju Indijanci.

Ali drugog puta nije bilo. Ljudima je bila potrebna voda. Kako će izdržati do izvora? Sada su samo žedni, a sutra, kad pripeće sunce?

Podigao se vjetar i uzvitlao pijesak. Ortiz je pogledao planinske vrhunce na zapadu. Netko odjednom poviče. — Hura! Sprema se oluja! Ljudi bit će kiše!

Ortiz pogleda Durhana bez riječi. Zatim mu šapne: — Ostavimo im malo nade. Ubrzo će doživjeti novo razočaranje.

— Kola uokrug! — poviče Ortiz. — Tu ćemo logorovati.

To je orkan. Vodič je zabrinuto promatrao oblake. Samo da ne bude kao neki dan u Nebraski kad je valjao kolima kao kutijama šibica.

Sunca je posve nestalo. Pustinju je obasjalo čudno žućkasto svjetlo. Nije bilo ni svjetlo ni tamno, nešto između dana i noći.

Požurite!

Ljudi su se uskomešali. Naslutili su opasnost.

— Svežite kola zajedno, učvrstite kočnice!

Tada ih je zahvatila oluja. Na njih se sručio zid pijeska, prašine i kamenja. U logoru je nastao kaos, kovitlac ljudi i životinja, fijuk vjetra bio je izmiješan s vikom ljudi, plačem djece i rikom volova.

Ljudi su se priljubili uz tlo držeći se grčevito nekog čvrstog predmeta. Ortiz je stegao kotač nekih kola, pokušavajući razaznati kroz žućkasto polutamu

nije li nekome potrebna pomoć. Vidjelo se jedva na nekoliko metara.

Svi su potražili zaklon pod kolima. Vjetar ih je obasuo oblacima prašine. Nisu se usuđivali otvoriti oči jer bi im začas bile pune pijeska. Jedva su disali.

Ortiz se našao pod Bonnatovim kolima. Za sobom je osjetio ženski dah. Okrenuo se i prepoznao Gisele. Ona mu se primakla. Kroz vjetar je čuo njezine riječi:

— Ja te volim, Ortiz!

Oko njih urlao je vjetar nanoseći prašinu i pijesak.

— I ja tebe!

Zauriao je, ali je znao da ga je djevojka jedva čula. Ustao je i naslonio se na kola.

Požalit ćeš, djevojko, pomislio je držeći se za kotač. Sjetit ćeš se ovoga orkana, to nije ništa prema ljubavi koja nas čeka.

Činilo se da se nebo spustilo do zemlje i da je hoće prigniječiti.

Kola su podrhtavala pod udarcima vjetrova i jedna su popustila. Kad je Ortiz otvorio oči, ugledao je prazninu tamo gdje su donedavno bila kola. Vjetar ih je odnio!

Ljudi pod njima bili su nezaštićeni. Culi su se preplašeni povici. Konji i volovi navalili su kroz pukotinu. U logoru je nastao metež. Životinje je zahvatila panika. Rika volova izmiješala se s rzanjem konja.

Ortiz je ugledao ženu što se grčevito držala za rudo. Potrčao prema njoj, čvrsto je stegne rukama i, boreći se s vjetrom, odgura je u zaklon ispod kola.

Tada začuje dječji vrisak. Dopirao je iz sredine logora gdje je vladao neopisiv metež. Stoka se htjela probiti iz obruča. Ugledao je dva mala stvorenja usred toga kaosa. Pojurio je naprijed poput tigra, zgrabio najbližeg mališana i odvuкао ga ispod kola štiteći ga svojim tijelom. Mixed se pobrinuo za drugo dijete.

Vjetar je prevrnuo većinu kola. Orkan je dosegaо vrhunac. Ortiz je prete zario u tlo, osjećajući pod sobom dječje tijelo.

Tada ga nešto udari u glavu. Oko njega zagrme kopita. Stoka je nasrnula kroz vak prolaz tik pored njega.

Povikao je osjećajući kako ga obuzima strah. Samo da se ne onesvijesti, obuzme ga, zdvojna pomisao. Dijete bi ostalo nezaštićeno.

Na oči su mu izbile suze od užasnog napora, prste je još dublje zario u rijetku travu.

Odjednom se oko njega smrači. Buka se stiša, nadolazila je u valovima, sve slabije...

Orkan je naglo prestao, kao što je i započeo. Ljudi su još neko vrijeme ostali prilipteni uz zemlju ne usuđujući se podići glave.

Nevrijeme se izgubilo u daljini, zavladao je tišina. Polako su ustajali.

— Mi još živimo!

Padali su u zagrijaј jedan drugome, sretni što su preživjeli taj pakao.

Posvuda je bila pustoš. Negostoljubiva zemlja udarila je poput nemilosrdne zvijeri.

Dugo im je trebalo dok su pokopali mrtve: ismrcvarena tijela, zgažena kopitima pobijeđnjela stada.

Od karavana je ostalo vrlo malo. Veći dio kola bio je posve uništen, polovica volova nestala je u oluji, a od konja je ostala samo trećina.

Polako su kopali grobove. Svi su šutjeli, nitko nije jaukao za pokojnicima. Navikli su se na smrt.

Ostalo je još nekoliko kola i nekoliko pari volova. Karavana je ostala bez vodiča.

Ortiza su pronašli kad se sve smirilo. Ležao je nepomičan u droncima. Leđa su mu bila poput krvave kaše. Kad su ga pokušali podići, pod njim su začuli jecaj.

Pronašli su neozlijeđenog dječaka. Majka ga je stisla u naručaj.

Gisele Bonnatu ukočeno je gledala nepomično tijelo. Hoće li pokazati znak života?

Julie se sagne do unesrećena Portugalca.

— Živ je?

Giselino lice zasja. Oprezno su ga podigle i ponijele prema kolima.

— U naša kola! — To je bilo naređenje kojem se nitko nije usprotivio.

Djevojka nije zaplakala, premda joj je poginuo otac. Valjalo je misliti na

onoga u kojem je još tinjala iskra života.

Mrtve su stavili u zajednički grob. Netko bi se s nekoliko riječi oprostio od pokojnika, tada bi prekrili grob pijeskom i kamenjem.

— A što sada?

Netko je to upitao tiho, ali svi su ga čuli.

— Ponovo na put!

Okrenuli su se i ugledali El Capitana.

— Ja ću povesti karavanu.

Pod njim je poigravao vranac prekriven osušenim znojem i blatom. Cannon je lijevu ruku držao na grudima. Pod njom se rasvjala krvava mrija.

Krv se izmiješala s prijavštinom i polako je kapala niz hlače na zemlju. Premda je bio ranjen, držao se uspravno u sedlu. Pogledom je prošao po pustoši. Ugledao je svježi humak i ne zapazivši Ortiza među živima, pomislio je da su i njega pokopali.

Karavni je bio potreban vodič.

U sebi je osjetio olovo, rana bi ga zaboljela pri svakom pokretu, ali to on ničim nije pokazivao. Metak je ostao u ramenu. Rana nije bila opasna ako se olovo pravovremeno izvadit.

— Tko će mi izvaditi metak? — upita pokazujući ranu.

Pogledavali su se neodlučno.

Mixed se ugrize za usnu.

— To je opasno, mister, sumnjam...

— Rana će se zagnojiti najkasnije za jedan dan. Umrijet ću u mukama za nekoliko dana. Sto će vam mrtav vodič?

Julie odlučno istupi naprijed.

— Ja ću to učiniti!

Djevojka je bila blijeda poput krpe, ali odlučna.

Cannon zaniječe glavom.

— Zena? Nikako!

— Odlučna žena je bolja od plašljiva muškarca. — Prezirno je pogledala muškarce. Gomila se počela razilaziti. — Ja se bar neću onesvijestiti.

— Pokušat ćemo zajedno — reče Tom Duran. — Ne brinite Capitan. Izvući ćemo to proketo olovo.

Cannon sjaše.

— Imate li viskija.

— Naravno. Odmah ću donijeti bocu.

— Kad je ispraznim, možete započeti.

Operaciju su obavili u kolima Gisele Bonnato. U kolima je ležao i Pedro Ortiz. Vodič je bio ispružen na trbuhu. Obje noge bile su mu slomijene. Gisele mu je upravo ispirala rane na leđima.

— To će vraški boljeti kad se osvijesti — reče Cannon povukavši nekoliko gutljaja.

Kad je boca bila prazna, on pogleda Julie i Durana.

— Možete započeti.

Sto je sve taj čovjek učinio za karavanu!

Kad je prije tri dana pogledom otpratio posljednja kola, pomislio je na Julie. Hoće li je ikada vidjeti?

Okrenuo je konja i potjerao ga putem kojim je došao, pazeći da ga banditi ne iznenade.

Noć je proveo uz vatru u plitkoj jaruzi. Imao je mnogo vremena da razmišlja.

Vranac je stajao blizu vatre. Gledao je u noć svojim velikim očima.

El Capitan se osmjehne.

— Ti si pravi drug, Snow. Nikad me ne ostavljaš na cjedilu. Pa ipak, ljudsko biće ne možeš nadomjestiti.

Osjetio je nešto što ga nije obuzelo godinama. Pomisao na Julie uzburkala mu je krv.

— Julie!

Riječ je u njegovim ustima zazvučala nekako meko. Sam se začudio tom zvuku.

Sutradan je ugledao bandu. Neumorno su slijedili karavanu tjerani pohlepom i osvetom. Čovjek u Canzas Cityju obećao im je mnogo novaca ako uklone doseljenike.

Sto sve neće učiniti za novac! Nisu se bojali ni Indijanaca ni zakona.

— Hijene! — promrmljao je kad je preko jednoga konja ugledao prebačene vreće. Na sve misle, prokleti lupež! Ponijeli su dovoljno otrova da upropaste desetak izvora!

Pratio ih je poput sjene. Nekima se učinilo da su ga načas ugledali među stijenama. Postali su oprezniji, ali od svoje odluke nisu odustajali. Slijedili su širok trag karavane, dan za danom.

Dojahali su na otrovan izvor. Karavana nije pošla prema zapadu, skrenula je ulijevo.

— Pošli su prema Surroundu — reče Ted Kid. — Znae što moramo učiniti!

Pogled mu odluta prema vrećama s otrovom.

Nelagodno su se pogledavali.

Zači u područje koje je vrvjelo od Indijanaca. Da im je čovjek iz Canzas Cityja pustio po volji, oni bi doseljenike postrijeljali jednoga po jednoga. Ali Norton je izričito naredio: poslužite se otrovom. Tako ćemo ih uništiti a da ne ispalimo ni jedan metak.

Pala je noć. Zbili su se u gomilu i postavili dva stražara.

El Capitan se prišuljao logoru. Pomislio je na Julie. Ponadao se da nikada neće saznati što je odlučio poduzeti da spasi karavanu.

Stražar nije zapazio ništa sumnjivo. Odjednom ga je netko odostraga šćepao za grlo i zabio mu nož u grudi. Srušio se bez glasa.

I drugi je stražar umro na isti način.

Banditi pored vatre ništa nisu čuli. I dalje su razgovarali.

— Čim svane, Chase i Greg zaobići će karavanu...

— Nitko od vas neće više uzjahati, šakali! — odjeknulo je iz tame, zatim je sijevnuo plamičak, pa drugi, treći...

Preživjeli su skočili da potraže zaklon obasuvši kišom olova mjesto odakle je napadač pripucao.

Začuli su podrugljiv smijeh s drugog mjesta. Cannon je povukao obarač, prazneći drugi revolver.

— Prokleta pseto! — zaurila Ted Kid obuzet bijesom. Tamna prilika vješto je izbjegavala njihove metke.

Bandit se pritaji. Obuzela ga je samo jedna misao: da osveti braću. Sve drugo nije bilo važno.

Pucnjava je prestala. Logor je pružao groznu sliku. Posvuda su ležala nepomična tjelesa. El Capitan se još uvijek smijao. Bio je to pravi paklenski smijeh.

Bandit je čekao svoju šansu.

Prilika je izronila iz tame. El Capitan prekorači dva leša i približi se vatri. Ted Kid nanišan.

Iz njegova revolvera sijevne. Cannon osjeti udarac u rame. Istog časa podigne vinčesterku i opali.

Bandit je dobio metak u prsa. Jauknuo je i srušio se na leđa. Pokušao je dohvatiti revolver koji mu je ispaao iz ruke, ali nije imao snage.

El Capitan pride vatri i podjari je gurnuvši vrškom čizme nekoliko grančica. Zatim se zaustavi pred smrtno ranjenim banditom, visok i nepobjediv. Banditova rana obilno je krvarila.

— Pseto! — zareži Ted Kid. — Zar se tebe ne može ubiti?

Pjena mu je izbila na usta. Metak mu je probio pluća.

Cannon klekne do ranjenika, skine maramu i stavi je na ranu. Bandit ga pogleda pogledom punim mržnje.

— Ne diraj me... pseto... radije ću...

Glava mu je klonula na stranu, a oči su se zagledale u prazno.

Mrzi me u smrtnom času, pomisli El Capitan. Zašto? Zar samo zato što smo bili protivnici. Slučajni protivnici.

El Capitan podigne glavu i osluhne. Vjetar se pojačao. Poznavao je te zvukove i znao što pretskazuju.

Orkan!

Prokletstvo! — opsuje i uzjaše vranca. — Orkan neće pošetjeti doseljenike.

Oluja ga je zaustavila nakon dvije milje. Potražio je zaklon u plitkoj pećini i skutrio se uza stijenu čekajući da prođe najgore. Zavojem je uspio zaustaviti krv, ali je pod pritima napipao komadić olova i to ga zabrine.

Kad je orkan protutnjao, ustao je tražeći pogledom konja. Kad je zviznuo, Snow ustane tresući sa sebe pijesak.

VIII

— Voda! Tamo je voda!

Svi su je vidjeli i neki su nestrpljivo podboli konje.

— Polako! Strpite se još malo. Ne smijemo se odvajati. Mislite na Indijance.

Kolona kola polako je krenula dalje. Zašli su u dolinu opkoljenu s obje strane prijetećim pećinama.

Pred njima je bila voda.

Ali odasvud su se dizali stupovi dima. Indijanci!

— Nadamo se da voda nije zatrovana — dobaci Tom Duncan.

— Ta sigurno nije — reče El Capitan. Zatim podigne ruku.

— Stanite!

Pogledom je pažljivo prelazio po grmlju s onu stranu izvora. Jesu li im postavili zasjedu?

Polako su krenuli dalje u širokoj liniji.

— Uzmite puške!

Samo pet kola približavalo se izvoru. To je bio jadan ostatak Bonnatove ponosne karavane. Mrko su gledali preda se grčevito stežući puške. Bili su spremni da pripucaju na svakoga koji im se ispriječi na putu do vode.

Ali sve je bilo mirno.

Dovezli su kola do vode. Duran pride izvoru, sagne se i dlanom dohvati vode. Prinese je ustima i na licu mu se ukaže izraz zadovoljstva.

— Dobra je, nije zatrovana.

Tada zrakom poleti strijela i zabode mu se u grudi. Zatetura i pokuša je iščupati objema rukama. Iz rane šikne krv i natopi Duranovu košulju. Ranjenik se sruši na koljena, zatim se ispruži na zemlji i posve smiri. Bio je mrtav.

Grmlje je odjednom oživjelo. Posvuda je vrvjelo od polugoćih tjelesa. Prolomila se divlja vika.

Bijelci su pripucali. Indijanci su im uzvratili strjelama.

— Prema kolima — poviče El Capitan.

Potražili su zaklon ispod kola, između kotača, iza dasaka. Neumorno su ispaljivali metak za metkom. Muškarci, žene i odrasli dječaci.

Indijanci su počeli odstupati ostavivši na bojištu desetak mrtvih i isto toliko ranjenih.

Doseljenici su promatrali mirnu površinu vode. Bila je blizu, pa ipak tako daleko!

Iskoristili su zatišje i kola poredali uokrug. Zatim su ih prevrnuli jer su im daske sa strane pružale bolji zaklon. Tada je grmlja odjekne povik. Cannon je prepoznao glas ispunjen mržnjom.

— Hej, El Capitan. Prepoznao sam te. I ti ćeš umrijeti s ostalima, presto!

Pumina Kandža! Nije mu oprostio uvredu.

Ortiz je ležao iza prevrnutih Bonnatovih kola. Položili su ga na meko pazeći da mu ne povrijede netečene noge.

Cannon mu pruži pušku.

— Legni na trbuh, Ortiz. Noge ti nisu potrebne za pucanje. — Portugalac kimne i dohvati pušku. Zatim otpuže između dva kotača i zauzme povoljan položaj.

Indijanci su ponovo krenuli u napad. Ovaj put na konjima preko ravnice.

— Pustite ih blizu, na tridesetak metara! — poviče El Capitan.

Nalazili su uz ratničke poklike. Neki su mahali puškama.

— Vatra!

Salva je unijela metež u indijanske redove. Ratnici su padali s konja, neke su raznijela kopita, smrtno ranjeni konji rušili su se na koljena, neki bi pod sobom usmrtio jahača.

Ni napadači iz grmlja nisu prošli bolje. Branitelji im nisu dopuštali da im se približe.

Strijele su se zabijale u daske kola, neke i u živo meso. Ali doseljenici nisu osjećali boli, ogorčeno su ispaljivali metak za metkom, punili su puške i ponovo pucali.

Napadači su se povukli odvlačeći ranjenike. Bojište je bilo posuto leševima.

Ljudi između kola ponovo su se okrenuli vodi. Usne su im bile suhe, pogledi grozničavi.

Gospođa Bayley sosjetila se jadu. Za uže je privezala kabao za vodu. U očima im se pojavila nada.

Zena je snažno zavitala kabao i bacila ga u vodu daleku nekoliko metara. Kabao je odmah potonuo. Kad je bio pun, snažno ga je povukla. Teren prema izvoru se spuštao i sva voda nije iscurila prije nego što je dosjetljiva žena dovukla kabao do kola.

— Huraaa! — odjeknulo je iz suhih grla.

Jedan čovjek priskoči ženi i poljubi je od oduševljenja.

Postupak su ponovili dvadesetak puta. Nakon pola sata imali su dovoljno

vođe da se napiju i da ranjenicima isperu rane.

Već se smračilo. Još su izvlačili vodu da napoje žeđne životinje. Od Apaša nije bilo ni traga ni glasa.

— Još su tamo! — reče Cannon. — Pokušat će nas napasti noću.

Zatim pogleda Julie. Halijina joj je bila poderana i uprljana krvlju. Ona je vodila brigu o ranjenicima. Uzvratila mu je osmijeh. On joj priđe i zagrlji je nježno.

Gledao ju je u oči. — Tko zna hoće li nam sa to ostati vremena!

Ona ga poljubi u usta. Na trenutak su zaboravili Apaše i sve oko sebe.

Već se posve smračilo. Ležali su iza kola zureći u mrak. Osluškivali su svaki šum. Odlučili su skupo prodati život.

Apaši su krenuli u napad oko ponoći. Kao da se otvorio sam pakao: uzvici napadača izmiješali su se s fujukom strijela i pucnjavom pušaka.

Pogođeni su ispuštali grlene poklike mržnje. Začuo se samrtni hropac i među kolima. Jedan ranjenik jauknuo je moleći pomoć.

El Capitan je čvrsto stisnuo usne. Oko njega su umirali ljudi koji su krenuli na zapad u potrazi za boljim životom.

Je li to sve bilo potrebno? Toliko nevinih žrtava? Indijanci neće moći zadržati nove valove doseljenika.

I Apaši su ginuli za izgubljenu stvar.

Cannona obuzme bijes. Nepogrešivo je obarao one koji su pokušavali provaliti u logor. Kad mu je ponestalo metaka, obarao ih je kundakom.

Napadači su se ponovo povukli. Nastala je tišina.

Jack Mixed zastenje, uspravi se i zatečura nekoliko koraka. Cannon mu priskoći i ugleda strijelu što mu je virila iz vrata. Prizor je bio užasan: strijela je virila i na drugoj strani, a Mixedove oči bile su raskolačene od užasa.

Kako je još uopće na nogama, pomisli El Capitan.

Ranjenik otvori usta, zgrabi Cannona za ruku, iz grla mu se izvije krkljanje, zatim mu na usta navre krv.

Srućio se na zemlju.

Više mu nije bilo pomoći. Strijelu mu nisu smjeli izvaditi. Umrijet će polako i u mukama.

Mixed podigne glavu i El Capitan susretne pogled kojim ga je ranjenik zaklinjao za milost.

El Capitan kimne. Dohvatio je Mixeda ispod pazuha i zajedno su pošli u noć.

Odjeknuo je hitac. Svi su znali što se dogodilo.

Netko je zajecao.

Cannon se vratio, vinčesterku je naslonio na kola i zagledao se u mrak.

Na leđima je odjednom osjetio ruku. Bila je Julie.

— Obećaj mi da ćeš i mene osloboditi muka ako do toga dođe — šapne djevojka.

Nekoliko trenutaka proteklo je u šutnji.

— Kad će to prestati? — procijedi kroz zube. — Samo ubijanje, zar ništa drugo ne postoji...?

— Uakoro, dragi.

On je privine k sebi.

Indijanci su navalili u zoru. Kiša strijela srući se na preživjele branioce. Ispaljivali su posljednje metke. Pograbili su noževe.

El Capitan privine Julie na grudi. U revolveru je preostalo nekoliko metaka. Gisele je ispalila posljednji metak. Dohvatila je nož da brani ranjena Ortiza.

Reno i Hase Bon nato branili su pristup na drugoj strani logora. Hase se okrene i dovikne Cannonu.

— Oprosti mi za ono.

El Capitan kimne. To je bio kraj. Preostao mu je jedan metak. Julie ga pogleda s molbom u očima. On podigne revolver i prisloni joj ga uz sljepoočicu.

Tada mu se učini da je čuo trube.

Pucnjava! Sve bliže!

— Konjica! — poviče netko.

Pa to su vojnici!

Srućili su se na Apaše poput uragana. Nekoliko širokih redova dobro uvježbanih vojnika umijelo je pometnuti među Indijance koji su već bili nadomak pobjede.

Cannon odbaci revolver.

Pumina Kandža mrko je gledao preda se. Ruke su mu bile vezane na leđima. Pored njega stajao je Geronimo, također vezan. Nešto je govorio svom poglavici, koji je od sramote i bijesa oborio pogled. Zatim je pogledao El Capitana.

— Capitan! — oglasi se Geronimo. — Uvijek si bio hrabar protivnik, to smo morali znati kad smo odlučili otjerati karavanu. Zašto si se okrenuo protiv nas? Mi smo ti bili prijatelji.

— Geronimo. I ovo su prijatelji. Oni nisu željeli zlo tvojim ratnicima. Pošli su u Zemlju zelene cijevi. Ti si ih učinio svojim neprijateljima.

Stari Apaš kimne. Zatim pogleda oficire i preživjele bijelce. Pogled mu se zaustavi na Renu Bonattu.

— Ovoga čovjeka poznajem. Nekada je bio oficir. On je izdajca kojeg tražiš.

Cannon se ukoči. Reno, njegov prijatelj!

— Reno!

Geronimo nikada nije lagao. Oficiri im pridu.

— Što ste rekli, poglavice? Izdaja? Tko je...?

— Ja sam upoznat s tim slučajem — oglasi se major Sharon. Kako je to bilo, poglavice?

Geronimo pogleda El Capitana.

— Učinit ću to u znak priznanja hrabrom protivniku. Rat je završen. Ja više nemam ratnika.

— Da, ja sam to bio! — poviče Reno Bonnato. — Ja sam izdajnik. Što sam drugo mogao učiniti?

— Sharon se namršti. — Kako...?

Bivši poručnik razdrija grudi. Prsa su mu bila puna ožiljaka. — Sjećaš li se, Barney, kada sam se nekoliko dana prije one ekspedicije vratio u tvrđavu i prijavio se da sam bolestan. Nikome nisam smio reći što se dogodilo. Uhvatili su me i mučili. Pogledajte!

Muke su morale biti nepodnošljive i on je izdao plan ekspedicije.

Major se okrene poglavici. — Zašto ga niste ubili?

— Htjeli smo poniziti vaše oficire. Jedan je postao izdajnik, a drugoga ste odbacili s prezirom. Capitan, nismo se htjeli osvetiti tebi, već bijelcima, vojnicima.

Znači, Bonnato ga je udario u glavu!

— Na suđenju ti nisam mogao pomoći, Barney — poviče Bonnato. — Mene bi odmah strijeljali, a tebi su pošteđeli život. Barney, ti me razumiješ...

Cannon je bio blijed. Polako pođe prema bivšem prijatelju, prstima mu opipa ožiljke.

Major Shanon pođe za njim.

— Kapetane, ispričavam se za ono... Ponovo ćemo vas primiti u konjicu. Ja ću...

El Capitan ga pogleda preko ramena.

— Hvala, majore. Ja više neću uvijati. Vi ste današnjim dolaskom ispravili nepravdu. Računi su izravnati.

Zatim zagrlj Julie.

— Barney! — poviče Bonnato.

Cannon osjeti stisak ruke. Znao je što to znači.

— Reno, pretrpio si silne muke... ali zašto nisi o svemu izvijestio prije nego što smo odjahali s odredom. Bilo je vremena.

— Sramio sam se. — Spustio je glavu. — Nisam slutio da će sve završiti tako tragično. Putem sam se kolebao da te upozorim... ali...

El Capitan skupi obrve.

— Ja mu opraštam. Ali hoće li mu oprostiti majke i žene poginulih vojnika?

Prošle su godine i Bonnatova karavana je pala u zaborav.

Maršal Canzas Cityja pozabavio se vlasnikom saluna Nortonom. Prijava sa zapada stigla je na vrijeme. Norton i njegovi pomoćnici bili su osuđeni na smrt i smaknuti.

U zemlji Zelene cijevi nikli su rančevi. Cannon i Ortiz postali su susjedi. Njihova djeca igrala su se zajedno, poslije i njihovi unuci.

U vrućoj zemlji počivali su mrtvi.

za 7 dana

V. D. OVERHOLSER

IZGUBLJENO POVJERENJE
